



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>





UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT



Q. Vetter

ANTIQUAE
TABVLAE
MARMOREAE

Solis effigie , symbolisque exculptæ
ACCVRATA EXPLICATIO

*Qua prisca quadam mythologia , ac nonnulla præterea vetera
monumenta marmorum , gemmarum , numisma-
tum illustrantur.*

AUCTORE
HIER. ALEANDRO
IUNIORE.

*Accessit non absimilis argumenti expositio sigillorum zona
veterem statuam marmoream cingentis.*

Editio II. ab eodem aucta & recognita.



LVTETIÆ PARISIORVM,
Ex Officina Niuelliana,
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOYSI, via
Iacobæa , sub Ciconijs.

M. DC. XVII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.



RESEARCH

PAELOMATA

CITADINEK

FACTORY

ROOM





ODOARDO FARNESIO

S. R. E. CARDINALI
AMPLISSIMO.



HIER. ALEXANDER.



ON *abs re videmus*, CARDINALIS AMPLISSIME, φιλοσοφίας vocari Philosophos ab ipsorum coryphæo Aristotele. quod fabula ex rebus constent admirandis, hæc ingenia excitent ad rerum causas indagandas. quod fit, ut poetarum scripta, & quæ ijs respondent, pictura, calatura, alia id genus in sapientum manibus cum voluptate versentur. Philologos præsertim, qui variam multiplicemque in veterum libris eruditionem venantur, antiqua nomismata, gemmarum sculpturas, exculpta marmora, calatas tabulas mira quadam solertia

A ij

perscrutantes cernimus. ut enim hac de libris, ita de his libri lucem persæpe mutantur.

———— alterius sic

Altera poscit opem res, & coniurat amicè.

Ea me quoque dulcis insania (quid ni fatear?) ludit. nomine vtor, quo fortasse studium hoc nostrum appellabunt seuerioris homines supercilij. nec abnuo, si cum ijs conferant, quæ ad res diuinas, aut Resp. administrationem spectant, ceterum illos nihil moror, qui magnum quid facere sibi videntur, quàm aut ambitioni sinum laxant, aut exaceruandis opibus inuigilant. qui sanè si litterarias hasce amœnitates res ludicras vocabunt, ego vicissim illorum studia. num ridendi tantum sunt pueri, quos videmus

Ludere par impar, equitare in arundine longa; illi non item, qui vetita legibus, alea integra addicunt patrimonia? magna ludas, an parum elusus sum? & nugæ, quæcunque ad aliam dirigimus metam, quàm quæ a summo rerum conditore proposita est. Hominum insuper conditio id iure suo vindicare videtur, ut fatigato serijs animo queramus remissionum diuerticula. nec id prudentes viri improbant. quanto minus tu, Card. Illustriss. qui ut auctoritate, ita prudentia præpolles? Proinde libellum hunc tibi meum offerre non sum veritus; quum nollem præsertim sine minusculore continere. ut enim affectu diuinitus beneficio templum aduenit cum stipe, & votiva tabella; ita ego, qui te iamdiu præsens venerari in votis habebam, differre matrem, quam vacuus accedere. At ignoras, quantum ego,

quantum tota gens *Aleandra Serenissima* tua Domui debere profiteamur? siquidem *Hieronymus*, qui mei frater à summo optimoque Pontifice *Paulo III.* in Cardinalium senatum adscitus, amplissimisque legationibus cohonestatus est. pater vero meus *Scipio*, eiusque germanus *Franciscus Archiepiscopus Bonduvianus* in fidem suscepti & clientelam magni viri parvi *Alexandri Cardinalis* omnibus seculis prædicandi plurimum sibi semper rebusque suis accessisse præstidij senserunt. itaque degenerem merito me quæritur, nisi se mihi patronum adoptem, in quo & heroicam illam maiorum tuorum indolem florere video, & præclaram inire concordiam cum summo isto honoris gradu summam humanitatem. cuius si quis nescius audaciam sugillet meam, quasi munus tribuam tuæ magnitudini impar; is animaduertat velim, quædam esse, quæ plus artificio debent, quàm materiæ; alia contrà, ubi opus sordeat, plurimum ex materia habere pretij. Fac igitur, quæ à me elaborata sunt, parui esse aut nihili; at argumentum omnino probabitur, Sol nimirum in tabula exhibitus, à quo nos fabularum nebulas amouere conamur. Ea res principibus viris congruit, tibi verò præ ceteris. Et calor è Sole, & splendor dimanat. Tu quum beneficentia emineas, qui sanè calor est, quo vos Principes meritos homines, & facunda fouetis ingenia, ne in sterilitatem degenerent; splendore tamen quàm maximè excellis. non eum dico, quo effulges ob clarissimos natales, & sacram istam purpuram, sed quem sapientia, quem virtutes largè tribuunt, pietas

A iij

in primis & magnificentia sacro magnoque principe
dignæ. Accedit, quod suasorem ad eam rem habui
amplissimum, cuique studiosissimum Octavium Car-
dinalem Bandinum, cuius domi meus hic fœtus natus
educatusque est. Quin me hac ratione mihi metipsi ca-
uisse, nemo non fatebitur. sunt homines hac tempestate
adeo lyncei, ut vel in Sole maculas deprehendant. quid
ni meis in scriptis quamuis de Sole loquentibus? at pro-
fectò sub tui nominis patrocínio, quasi sub tutelari
Genio, nihil mihi fuerit pertimescendum.

APPROBATIO.

Imprimatur.
Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacr. Pal. Apostol.
Cæsar Fidelis Vicefg.

EX commissione Reuerendiss. P. F. Hyacinti Petronij Sacri Apostolici Palat. Magistri, duo hæc Opuscula, explanationem scilicet Antiquæ tabulæ marmoreæ, & Expositionem zonæ veterem statuam marmoream cingentis à Hieronymo Aleandro Iuniore scripta quàm maxima potui diligentia semel & iterum legi, nec quicquam in iis, quod fidei, christianæque religioni aduersetur, reperi. Imò verò elaborata, docta, eruditæque adeo omnia sunt, vt dignissima quæ typis mandentur, censuerim, &c. Romæ die 30. Maij 1616.

VINCENTIUS GRAMINIUS.

Imprimatur.
Fr. Gregorius Donatus Mag. Reuerendissimi P. Fr. Hyacinti Petronij Sacri. Apost. Pal. Mag. Soc. &c.

Typus antiquæ tabulæ ex albo marmore magnitudinis
pedum sesquitrium ex vnoquoque latere.



Extat Romæ in ædibus Hasdrubalis Matthæi
Marchionis Iouij.



EXPLICATIO

TABVLÆ HELIACÆ.

PHILOSOPHORVM omnium, ne-
dum poëtarum parens Homerus se-
rias disciplinas tegumento fabula-
rum inuoluens, præclaram animis
hominum instillare veritatem suauis quadam
persuasione conatus est. vt enim docerët, supre-
mum illud numen, quem Deum vocamus, non
cælestes tantum sibi sedes vindicare, sed & per
hanc rerum vniuersitatem diffusum esse, suâque
majestate atque adeo præsentia complere omnia,
quæ aut oculis metimur, aut intellectu percipi-
mus, Deos innumeros quibuscumque rebus, locisque
inseruit. nec tantum ætheri Iouem præfecit, Iu-
nonem aëri, mari Neptunum, terræ Cybelem, sed
& montibus, pratis, siluis, fontibus, & flumini-
bus, vrbibus ac regionibus, cunctisque propemo-
dum terræ angulis suos tribuit genios. ac, vt cum
Maximo Tyrio loquar, *ὁ δὲν μέγας Ομηρὸς ἀΐτει*.
Norat quidem præstantissimus vates (vel Iustino
martyre teste) vnicum esse summum illum rerum
omnium moderatorem atque opificem; verum

A

infixam iampridem mentibus hominum πολο-
 γίας, roboratamque Orphei auctoritate, haud
 ita pronum erat euellere. At infelicitè res ceci-
 dit, nam deliniti homines Homericorum car-
 minum suauitate, atque præstantia, quò magis
 ille (quis scit, an ex industria?) non credenda, ac
 prorsus indigna de Diis cecinerat, eò maiorem
 fabulis illis adhibuere fidem, adnitente huma-
 ni generis hoste, cui optimam veritatis fru-
 gem adulterina femente corrumpere volupe
 est. Enimuero illis, qui acriori iudicio præditi
 erant, licet integrum non foret, vnicum tantum
 rudioribus persuadere numen, vtpote qui vete-
 rum poetarum auctoritatem plurimi facerent,
 quibusq; à recepta de Diis sententia recedere re-
 ligio esset, conati sunt tamen poeticis figmen-
 tis corticem detrahare, ac delitescentem, quo-
 quomodo possent, eruere veritatem. ac minimè
 quidem aut Apollini, aut Mercurio, cæterisve
 institutam ab antiquis venerationem prohibere,
 ne capitis fortasse discrimen subirent, quod olim
 Socrates; sed ita colendos docere, vt referrentur
 omnes ad vnicum illud numen, quem deorum
 patrem Plato appellat. Verum permolestum
 compluribus videbatur, intellectu tantummodo
 peruestigare Deum, non etiam visu vsurpare; vt
 propterea Iudæos deriderent, quasi incertum
 Deum (quemadmodum nominat Lucanus) co-
 lerent, aut, vt ait Petronius, summas cæli aduoca-
 rent auriculas. ac videtur David non semel con-

queri in psalmis, exprobratum illi esse, vbi deus suus foret, quasi nusquam esset, qui sub aspectum non caderet. Quapropter quum nihil Sole pulchrius, vtiliusq; in conspectum sese daret, Solem ipsum Deum arbitrati sunt, vtpote quem etsi non omnia corporis sui magnitudine occupare, terras tamen, ac maria vi radiorum peruadere viderent, atque animantibus & plantis salutem, ac vitam afferre, reliquis insuper astris lumen impertiri, cælumq; ipsum conspicuum reddere. eleganter Minutius Felix in Octauio: *In Sole adeo rursus intende, cælo affixus sed terris omnibus sparsus est; pariter præsens ubique interest, & miscetur omnibus.* Etc. ac sanè vel ipse Plinius, qui fabulosam de diis persuasionem irridet, num quis præter Solem deus sit, ambigere videtur. quod verò de Sole canit Homerus, eum scilicet inspicere, exaudirèque cuncta;

Ἡέλιος δ' ὅς ποτ' ἐφωρᾷς, καὶ ποτ' ἐπακούεις;

affirmari de Deo opt. max. tantummodo potest idq; maximum vatem allegoricòs innuisse fatendum est, ne sibi aduersari dicamus; quum alibi Solem fabuletur non ante suorum cædem boum à fociis Vlyssis patrata cognouisse, quàm id ab aliis fuisset nuntiatum. Perspicuum sanè omnibus ex Pausania, Xenophonte, aliisque, vnum Deum Solem Persis creditum. tradit etiam Philo Biblius (Eusebio referente) ex sententia Saco-niarhōnis, qui de Phœnicum theologia conscripsit, Solem apud Phœnices deum existimatum,

quem Beelsamonem vocabant, hoc est cæli dominum. Ex qua persuasione effectum est, ut quandoque apud scriptores Dei vocabulum absolute pro Sole positum inueniatur, quemadmodum libro secundo Emend. animaduertit Carrio. foras illis etiam vox ἥλιος apud Græcos ab Hebræa, ה'א' quæ Deum significat, originem sumpsit. At præ cæteris Macrobius primo Saturnaliorum pluribus argumentis euincere contendit, deos omnes ad Solem referri, idque vnum esse numen, quod sub varia nominum appellatione gentes venerentur. Quò etiam spectasse dicat aliquis antiquæ tabulæ auctorem, quam ex Romano marmore signis parum prominentibus exculpro delineationibus ad amussim expressam hic dedimus. in ea cum radiato Solis capite præcipua Apollinis insignia arcum nempe, & pharetram inspicimus; poculum item Bacchi hedera circumdatum; clauam ac leoninam pellem Herculis, Mercurij caduceum. Erit etiam qui existimet, eum, qui tabulam exculpendam curauit (seu Romanus fuerit, seu Græcus) morem probasse Augusti, & Hadriani Impp. qui tametsi Romana sacra reuerentissime colerent, peregrinas ceremonias contemptui habuerunt. neque enim Osirim hic inseruit Ægyptiorum, aut Horum, aut Anubin, non Assyriorum. Adonin, non Phrygum Attinem, non Mithram Persarum, non Hammonem Libyæ; quanquam & hosce sub nomine Solis comprehendendi, Macrobius aliquæ

afferant. Licet verò Liberi patris sacra ex Vrbe, & Italia olim Senatus consulto fuerint exterminata, vt libro nono quartæ decadis tradit Liuius, & meminit Tertullianus Apologetico aduersus gentes, eius tamen veneratio pertinaciter semper adhæsit. Nam quod de Marte, & Ioue subtiliter nimis Macrobius differit, non tam theologicam, aut physicam rationem sequi videtur, quàm suæ causæ inferuire, quum totus in eam curâ incumbat, vt legentibus persuadeat, deos omnes ad Solē referri. Nos verò propriam quoque significationem huius tabulæ argumentis contineri arbitramur, quam in secunda nostri commentarij parte explicabimus. prius enim inquirendum, quibus rationibus præter eas, quæ à Macrobio afferuntur, quattuor isthæc numina Apollinis, Bacchi, Herculis, Mercurij ad Solem referantur, ceteraque discutienda, quæ in tabula inspiciuntur.

SOLIS CAPVT RADIATVM.

PRæcipuum in tabula locum obtinet Solis caput, non eo modo effectum, qualis re vera Sol est, sed qualem existimabant, & recepto more colebant. Intuemur autem ad aliorum discrimen decorum magnis circumdatum radiis; iusta sanè ratione, quum nullum sit corpus lucidum, quod projectis à se radiis tantum spaciij transmittat, quantum fieri à Sole videmus. Itaque Solem Hebraeitis fontem celestis lucis appellabat teste

Macrobio, quo exemplo & à Lucretio lib. v. *largifluum fontem* dictum scimus,

*Quòd maria, ac terras omnes, calumque rigando
Compleat, & calido perfundat cuncta vapore.*

Dijſ sanè omnibus radiorum corona, seu fulgens quoddam lumen appingi quandoque ſolitum, alibi à me doctum eſt. id propria quadam appellatione *nimbum*, vocabant, vt pluribus locis reſtatur Seruius. neque verò quis putet, cæteris quidem numinibus ſolidum tantummodo lumen, & quaſi continuum effingi conſueuiſſe, Soli verò in radios diſpertitum: nam & ijs, hominibúſque quibus diuinitas tribuebatur, dabantur radij. Lucianus de Dea Syria: *ὅτι τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας φορέει*. & in Miſanthropo, adulator neſcio quis auream Timoni ſtatuam verbis erigit *κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ὅτι κεφαλῇ*. Plutarchus etiam in libello ad principem ineruditum damnat eos, qui *ἀκτινοβολίας* imitabantur; & legimus apud Lucanum lib. vii.

Fulminibus manes, radijsque ornabit, & aſtris.

Suetonius quoque Aug. cap. xcii. Octauium Auguſti patrem ſomniariſſe refert, *filium mortali ſpecie ampliorem cum fulmine, & ſceptro, exuijsque Iouis opt. max. ac radiata corona ſuper laureatum currum biſſenis equis candore eximio trahentibus*. quam radiatam Iouis coronam Martianus Capella *flammantem* nominat. Falſus verò eſt Læuinus Torrentius in ſuis ad Horatium Comment. dum credit, Iouis Anxuri imaginem in argenteo

G. Vibij nummo radiatam esse. eum denariū appinxit Ful. Vrsinus in libro de Romanis familiis. plures verò videre mihi licuit in Musæo humanissimi viri Pompeij Pasqualini; atque iis diligenter inspectis aio, nequaquam esse radios, qui caput illius Iouis coronant, sed prominentia folia siue oleæ, quam Iouis fuisse coronamentum tradit Phurnutus, siue lauri, de qua ita Seruius ad 1. Aen. ex additionibus è Fuldensi codice sumptis: *nec aquila, nec laurus dicitur fulminari. Ideo Iouis ales aquila, Iouis coronam lauream accipimus, & qui triumphant, lauro coronantur.* quod magis firmaretur, si validiore argumento, quàm sit coniectura, Vrsini sententiæ inniteretur affirmantis, Iouis item Anxuri effigiem esse, quam ex alio denario profert ingente Carisia. Cæterum radiorum ornatus ad Solem κατ' ἔξοχην referri videtur. quambobrem inter præcipua argumenta, quibus eundem cum Sole Martem fuisse Macrobius adstruit, radiis cum insignitum enarrat apud quosdam Hispaniæ populos. Præcipuè verò Arnobius lib. VI. contra gentes, vbi fabulorum enumerat insignia deorum, haud alia re quàm radiorum ornatu Solem ab aliis distingui innuit. integrum locum præstat adscribere: *Ecce, inquit, si aliquis vobis nescientibus, & ignaris rex urbanus & callidus ex foribus suis Solem tollat, & in Mercurij transferat sedem: Mercurium rursus arripiat, & in Solis faciat commigrare delubrum (uterque enim à vobis glaber, atque ore compingitur laui) detq; huic radios,*

Solis capiti petasunculum superponat, quibus modis inter noscere poteritis, utrum ne Sol iste sit, an ille Mercurius; quum habitus vobis deos, non oris soleat proprietas indicare? Nihil porro aliud radius est, quàm imago lucis, seu species producta à corpore lucido, quæ quidem non discriminatim, sed continuato tenore effluit. at nostrorum imbecillitati oculorum distinctis inter se spiculis, acuminatissimæ apicibus exilire videtur. propterea acutos nominat Solis radios Phædra apud Ouidium Epist. ad Hippol.

*Quod sit auus radiis frontem vallatus acutis,
Purpureo tepidum qui mouet axe diem.*

Et quodcunque oblongum sensim in acumen definit, radij speciem gerere dicimus. eius imaginem obeliscis inesse animaduertit Plinius lib. xxxvi. Trabes, inquit, ex eo fecere reges quodam certamine obeliscos vocantes, Solis numini sacratos. Radiorum eius argumentum in effigie est, & ita significatur nomine Ægyptio. & in palmæ folijs Apuleius lib. xi. Metam. quum ait: & caput decorè corona cinxerat palmæ candida folijs in modum radiorum profluentibus. Quosdam etiam Æthiopiarum populos, qui capite utebantur vice pharetræ sagittas ei circumponentes, id in radiorum morem facere dicit Lucianus dial. de Saltat. περιδρόντες αὐτῇ ἀκτινῶδον τὰ βέλαια. quemadmodum & Heliodorus lib. ix. Æthiop. hist. qui eleganter illam sagittarum circumpositionem describit: πλέγμα γάρ τι κυκλοτερές τῇ κεφαλῇ περιδρόντες, ἐ τὸ βέλει καὶ τὸ κύκλον περιπέραντες, ὁ μὲν ἐπὶ τῷ

ἐπὶ περιμέτρῳ τῶ βέλους πρὸς τῇ κεφαλῇ περιήρται, τὰ δὲ
ἀκίδας οἷς ἀκτῖνας εἰς τὸ οὐκὸς περιβέβλωται: circulari
quodam inuolacro caput ambientes, illudq; sagittis in or-
bem configentes, pinnas quidem ad caput conuertunt, cus-
pides uero ad instar radiorum extrorsum protendunt.
quem morem pluribus locis tangit Claudianus;
de nupt. Honor.

----- quantum crinita sagittis

Attulit extremo Meroë circumflua Nilo.

in poematio de Nilo:

Et gens compositis crinem uelata sagittis.

Panegy. in tertium Consul. Honor.

Ignauas Meroë traxit de crine sagittas.

lib. i. de laud. Stilicon.

Venerat & paruis redimitus Nuba sagittis.

paruis ait, vt Heliodorus μικροῖς βέλεσσιν. Id etiam
animaduersum in leonis iuba; atque ob eam caus-
sam sacrum Soli id animal quidam suspicati sunt.

Horapollo lib. ii. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγαλύτεν τὸ ζῷον,

ὅτι πᾶς μὲν κόρας πορεύεται, τὸ δὲ περισσῶτον ἐξοργύλει, καὶ

ποεῖ αὐτὸ ἀκροθετοῦν πύχας, καὶ μίμησιν ἡλίῳ. ὅθεν καὶ ὑπὸ

τῷ θρόνῳ τῷ ὄντι λέοντες ὑποτίθασιν, δεικνύοντες τὸ πρὸς

τὸν πόντον τὸ ζῷον σύμβολον: magnum habet caput hoc animal;

ὅτι pupillas ignitas, faciem uero rotundά, & circumfusus

radiorum more pilos instar Solis. quare & Hori solio

leones supponunt, huius animalis cum deo illo similitudi-

nem indicantes, capropter sunt qui autment, di-

ctum iubar à iuba. Varro lib. vi. de lingua lat.

Iubar dicitur stella Lucifer, quæ in summo habet diffu-

sus lumen, ut leo in capite iubam. & lib. v. eadem.

stella vocatur inbar, quod inbata. Vide & Festum Pompeium. Eadem quoque de causa radij, & radioli, seu radiolæ dictæ sunt oleæ quædam. Isidorus lib. xvii. Orig. cap. vii. *Radiolæ, pro eo, quod oblongæ sint in modum radiorum.* sic radij in rota appellantur ligna, quæ à centro ad circulum cantthis inclusum ducuntur. sic vocatur textoria quædam instrumenta, & virgæ, quibus mathematici, & geometræ vtuntur. eadem ratione radiatam galli gallinacei cristam agnoscit Plinius lib. x. cap. xxi. & vetus poëta.

Crista riget radiis, ignea barba micat.
vt è contra Solem *cristatum radijs* dicit Claudianus. Phœnicis quoque caput radiatum fuisse innuit Lactantius Firmianus, seu quisvis fuit auctor elegiæ de Phœnice:

*Æquatur toto capiti radiata corona,
Phœbei referens verticis alta decus:*

necnon Ausonius eo versiculo:

Ales cinnameo radiatus tempora nido.

quo loci si Iosephi Scaligeri admittenda foret emendatio ex quadam eius epistola, quæ inter postuma opuscula extat, vt pro *nido* legeremus *nimbo*, nullo tamen pacto eius interpretationi acquiescendum esset. ineptè enim metaphoram ex metaphora petiisset Ausonius, dum caput, & collū phœnicis descripturus rubro colore aspersum, ad theatralem croci sparsionem eo vocabulo respicere voluisset. siquidem metaphoricè sparsionem illam nimbū appellauit Martialis iis

locis, quos Lipsius adducit cap. xvi. de Amphitheatro. quocirca sumenda esset potius interpretatio ex Servio, qui (vt & supra attigimus) affirmat, *nimbus* dici lumen illud, quo deorum capita cingebantur. quasi radiorum similitudinem asfinxerit Ausonius phœnici, non respectu rubri, aureivè coloris, sed prominentium potius in capite pinnularum; de quibus Plinius lib. x. cap. ii. *cristis faciem caputque plumeo apice cohonestante.* & Solinus cap. xxxvi. *capite honorato in conurn plumis extantibus, cristatis faucibus; circa collum fulgore aureo,* &c. Tiaram vocat Physiologus Epiphani; *ἡ δὲ οὐρανὸς φέρει ὅτι τὸ κεφάλαιον.* at in morem circuli esse testatur Achilles Statius lib. iii. de amor. Leuc. & Clit. eoque circulo imaginem Solis referri, cui aus illa sacra esse dicebatur. idèoque pinnarum illæ projectiones *πτερῶν ἀναπλάι* ab eo appellantur, voce de Solis exortu vsurpari solita. neque aliò (vt mea fert sententia) respexisse videtur Philostratus, quum phœnicem ex se radios emittere dixit. his enim verbis vsus est lib. ii. de vita Apollonij cap. xiiii. *εἶναι δὲ ἐν ἐκδοδὶ μὲν ἡ δὲ ἀκτίνων.* &c. nifallor, allusit Claudianus de Phœnice ita loquens:

----- *rutilo cognatum vertice sidus* -----

Attollit cristatus apex. -----

Cæterum in Ausonio nihil temerè muto; quum illud *radiatus tempora* absolutè sit positum. subaudiendum autem *in*, vel *ex*, vsitato poetis loquendi genere, vt intelligatur *in nido*, vel *ex nido*. quippe phœnicem ex odoratis ramusculis, cinnam-

momo præferrim nidum sibi, seu rogam con-
struere, testantur passim scriptores, quorum te-
stimonia prudens omitto, Solino contentus, qui
eodem cap. xxxvi. *rogos*, inquit, *suos struit cinna-*
mis, quos propè Panchatam concinnat. Ceterum, vt
ad tabulam reuertamur, fabri vitio, incuriaue
factum crediderim, vt vndecim tantum radij
Solis caput cingant. duodecim enim exculpere
oportuit, quum totidem Solari coronæ tribue-
rentur, teste Virgilio, qui lib. xii. de Latino Re-
ge à Sole originem ducente sic canit:

----- *ingenti mole Latinus*

Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum

Aurati bis sex radij fulgentia cingunt,

Solis aui specimen. -----

Eo numero duodecim menses designabatur, qui-
bus annuus eius cursus perficitur. quod ex Arte-
midoro patet lib. iiii. *Οἱ σε γενετικῶν*, cap. xxxv. re-
ferente, quendam, qui somniarat, solem se factum
esse, ac vndecim insignitum radiis per forum pro-
gredi, consequutum quidem esse dignitatem, at
vndecimo mense obiisse, propterea quòd perfe-
ctum radiorum numerum non haberet. Et aper-
tius Martianus Capella de Nupt. Philolog.
lib. ii.

Solem te Latium vocitat, quòd solus honore

Post patrem sis lucis apex; radiisque sacratum

Bissenis perhibent caput aurea lumina ferre

Quòd totidem menses; totidem quòd conficis horas.

Quare minime assentiendum est Nonnio, qui li-

bro xxxviii. Dionys. septifidos radios Solis fuisse sic innuit :

Ἐπταπίκτας ἀκτῖνας ἐπὶ πλοκάμισιν ἐλίζας.

nisi quis ad septem celestes sphaeras referre hunc numerum velit ; quemadmodum de septichorde lyra inferius dicitur. nam & Romæ in regione Templi Pacis colossus fuisse septem radiis insignitum ; tradit P. Victor. coronam planè septem radorum Martianus lib. i. Palladi tribuit , innuens fortasse perfectam , absolutamque septem artium scientiam. Albricus philosophus in libello de Deorum imaginibus duodecim etiam gemmas Solari coronæ tribuit sic scribens : *coronam verò capite gestabat Apollo duodecim lapidum pretiosorum.* quæ fuerint eæ gemmæ , quaque serie connexæ , pluribus declarat Martianus , ut infra perpendemus.

A P O L L O S O L.

Quamuis apud Homerum alius videtur Sol esse, alius Apollo ; plerique tamen poetarum ; aliorumque scriptorum nullum inter ipsos discrimen statuunt. fuere , qui crederent, Solis filium esse Apollinem ; ideo Themistius Oratione xvi. nominat : ἥλιον τὸν πατέρα τοῦ Ἀπόλλωνος, Solem Apollinis progenitorem. alij patrem dixerunt : Plutarchus libro de Oracul. defectu : καὶ εἴτε ἥλιός ἐστιν, εἴτε κύριος ἥλιος, καὶ πατήρ, καὶ ἐπέκεινα τῆς οὐρατῆς πάντος, &c. siue Sol est, siue dominus paterq; Solis, cunctaq; visibilia excedens, &c. at nihil facilius Mythologi affirmant, quàm vnum , eundemque cum Sole esse

Apollinem; quem ideo adolescentulum fingi solitum dixerunt, quod Sol, inquit Isidor. VIII. Orig. *quotidie oriatur, & noua luce nascatur*: siue ad innuendam, vt Phurnuto videtur Solis formositatem; vt enim nihil apparet Sole pulchrius in hac rerum vniuersitate, ita nulla hominis etas adolescentiam pulchritudine anteit: aut certè, vt alij autumant, quia Solis vis, calorque vnde vitam cuncta hauriunt, idem semper est, neque vnquam senescit.

Sol semper iuuenis, rapidum qui diuidis axem,
ait vetus poeta: *quia occidendo*, inquit Fulgentius primo Mythol., *& renascendo semper est iunior*; siue quod nunquam in sua virtute deficiat, vt luna, quæ crescit, & minuitur. Inconsumentum quoque fingebant Apollinem, aureoque capillitio, longam significantes emissionem, aureumque Solarium radiorum fulgorem, vt asserit Macrobius. eodem respectu *ῥοδοειά* appellitatum præter eundem Macrobius testatur Phurnutus. vnde Martianus Capella lib. I. de nupt. Philol. Solis, inquit, *angustum caput radiis perfusum, circumactumque flammantibus veluti auratam cesariem rutili verticis imitatur*: Eundem radiorum iactum representant arcus, & sagittæ, quibus Apollinem insignibant, vt Macrobius animaduertit. Lucianus de Astrologia: *ὃ τὸ ἡελίῳ πᾶσι βολαῖς; τὰ δὲ ἐγὼ ἡμᾶτα εἶναι συμβαλόμενα*, & Solis iacuta, quæ sanè ego radiorum ictus esse coniicio. quamobrem Fulgentius primo Mythologic. *arcum verò huic, sagittasque conscribunt, quod de circulo eius radij in*

modum sagittarum exiliant. Martianus lib. 1. hinc quoque sagittarius, hinc quoque vulnificus, quod possit radiorum iaculis icta penetrare. Eandem ob causam non Apollini solum, sed & Dianę sagittas tribuebant, quam Lunam existimabant, Phurnutus: ἐρμείως πίνω ᾧ τέκνον Ἀπόλλων ὁ ἥλιός ἐστιν, Ἀρτεμίδι δὲ σελήνῃ, εἰς πᾶσι γὰρ καὶ ἡξότοις ἀμφοτέρως παρήγαγον, τὴν ὡσαύτῃ ἀφ' ἑσθῆος πόρρω τῶ ἀκτίνων ἀνιήσονται, deinceps ὁ fili, Apollo sit tibi Sol, Diana Luna; ob id enim utrique dant sagittas, radiorum illam in longam iaculationem quodammodo innuentes. Idem scribit Plutarchus lib. de Homero, & meminit D. Augustinus lib. vii. de Ciuit. Dei cap. xvi. quamobrem radij à Lucretio, & Ausonio tela diei, à Prudentio spicula dicuntur. Aliam quoque allegoriam sub Apollinaribus sagittis deprehendit Fulgentius: quod, inquit, suorum radiorum manifestatione omnem dubietatis scindat caliginem. Verum id potius indicare voluit antiquitas, dū vaticiniorū præsidem statuit Apollinem. siquidem per ambiguitates, quæ diuinatione tolluntur, tenebrę significantur, quas fugat lucis exortus. Tripodem verò eidem tribuebant ad tres partes temporis notandas, quarum auctor Sol est, id Fulgentius videtur innuere, quū ait: Tripum quoque Apollini adiungunt, quod Sol et præterita nouerit, et præsentia cernat, et futura visurus sit. & Martianus Capella lib. viii. Ipsaq; tripus triuii cursus præsagia pollicetur, hoc est extantis instantis, et rapti. dixerat etiam lib. vii. in tria se spacia temporis cursus alternat, ideoque tribus diuinitio mentoratur.

posteriora verba ferri possunt in Martiano; prope tamen est, vt reponam, *tripus diuinationis memoratur*. Suidas quoque *τρίπους*, inquit, *καὶ τὸς τρεῖς χρόνους μαρτυρούμενος. ἐν ἐσώτῃ, περὶ μελλόντων, & μέλλοντα*, *tripus circa tria tempora vaticinatur, præsens, præteritum, & futurum*. Cæterum musicus, & citharedus inducebatur Apollo, quia Sol omnia temperat, vt visum Georgio Codino in libello de Origin. Constantin. & vniuersi harmonia est. Suidas: *Ἀπόλλωνος ἀρχαία κηρύσσει. ὅτι χρῶν ἔχει πλάττουσι. οἶοντι τὸ ἥλιον πλεῖν τῆ παντὸς ἀρμονίας*, *Apollinis simulachrum fingunt citharam manibus tenens; quasi sol sit harmonia vniuersi*. Quare musicum fingi Apollinem ait Phurnutus, quod Sol debita mensura feriat, regatque omnes mundi partes, efficiatq; vt mutuo cōcentu concinnus vbique sit mundus nulla dissonantia apparente. Verum de Apollinis lyra, eiusq; significatione non semel postea dicemus. Porro ex temperie, quam Solis calor progignit, quum salus animantibus exoriatur, medicum indigitarunt Apollinem. Macrobius lib. 1. Saturn. *Idem auctor est publicæ sospitatis, quam creditur Sol animantibus præstare temperie*. & mox: *quia temperatus Solis calor morborum omnium fuga est*. Aiunt præterea ex Sole præcipuè cordis vigorem pendere, calorémque naturalem, vnde & seruatur sanitas, & morbi fugantur. Herbx quinetiam, quibus medicorum filij ad sanitatem tuendam, reparandamque conficiunt pharmaca, Solis vi proueniunt. Sed & non hæ tantum, verum etiam omnes, quæ animantibus

bus victum suppeditant. ideo pastor Apo llo di-
ctus, boum quidem à nonnullis, ouium à Pinda-
ro, equarum à Callimacho, vt omne genus ani-
mantes à Sole pasci significarent. Duas itidem
aues Apollini dedicatas inuenimus, Cycnum, &
Coruum, vt eius quidem candore dies, huius ve-
rò nigredine nox denotaretur. quæ fieri videmus
Solis accessu decessuque. quod inquit Martianus
Capella lib. viii. & apertius Apuleius lib. Flori-
dorum Æsopicum enarrans apologum.

BACCHVS SOL.

QUod in tabula subiacet lyræ poculum, id
Bacchi esse nemo in dubium reuocauerit,
quum magnum videat, quum ansatum, quum
hedera circumseptum. Ac proprium quidem Li-
beri patris poculum fuisse Cantharum tradit Ma-
crobius quinto Saturnal. quod poculi genus ma-
gnum fuisse, docet Athenæus lib. xi. quapropter
in antiqua inscriptione Arimini mentio est Bac-
chi statux cum Cantharo. scribit etiam Plinius
lib. xxxiii. cap. xi. C. Marium post victoriam
Cimbricam cantharis potasse Liberi patris: quod
& Valer. Max. refert lib. iii. cap. vi. Hinc Sido-
nius Baccho triumphanti cantharum dexteræ ap-
plicat, quasi præcipuum gestamen:

Cantharus, & thyrsus dextra, lauaq; feruntur.
Sed & Arnobius lib. vi. in *Liberi dextera pendens po-
torius cantharus.* Itaque Virgilius Ecl. vi. aptissimè

Sileno Bacchi nutritio cantharum assignat ansa pendentem:

Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.

grauem dicit, propterea quòd magnus esset. hinc verò patet, ansas habuisse id genus poculi, quemadmodum in tabula inspicimus. Scio equidem, aliam formam cantharo tribui à nonnullis, quòd in antiquis monumentis Bacchus effingatur cum ansato vase ventrioso quidem, at non lati admodum oris. verum is fortasse cotylus est, seu cotyliscus, qui vnicam tantum habebat ansam, & Bacchi nihilo minus proprius, testibus Athenèo lib. xi. & Iulio Polluce lib. vi. Tabulae opifex nostrae magnum, latumque poculum exhibere voluit, aut cantharum adumbrans, cui nauigij forma (forsitan ad dimidij oui speciem) inerat, aut phialam; quae rotunda, & aut lebeti similis, aut balnearum cameræ, nec non vtrunque ansata, vt ex Athenèo palam est. Quocirca Bacchi poculum phiala Aristoteli dicitur libro de Poëtice, vbi de metaphora agit, docens, Bacchi clypeum pro phiala, Martis phialam pro clypeo vsurpari posse. quo loco scite considerauit Alexander Piccolomineus Casteluertium carpens, phialam intelligi, quae forma haud longè distaret à clypeo, quò magis in ea metaphora proportio locum habeat. Huc etiam respexit Vitellius, qui magnam illam patinam à se dedicatam *clypeum Minervae* dictitabat, teste Suetonio cap. xii. nec alia sanè ratione scutellam nominamus, quòd scuti formam quodammodo ge-

rat. à *fonte* enim *scutellam* deriuari tradunt veteres grammatici, Diomedes lib. 1. Cledonius, & Consentius in arte. Atque eò magis probatur, quòd Strabo lib. xiv. in enarranda historia architecti illius, qui montem Athon in Alexandri simulachrum effingere meditabatur, phialam vocat, quam Vitruuius pateram dicit in præfatione libri secùdi. Verisimile autem mihi fit ex forma, quam indicauimus, phialam pede caruisse, vt ex Parthenio, & Apollodoro videtur innuere Athenæus, vnde illam pocillatores (testante Polluce) summis digitis sustinebant. Verùm ornamenti ratio habita est in tabula, in qua fabrilia errata non semelprehenduntur. Atqui hederæ circumplectio eò magis Bacchi poculum arguit, quod propterea Cissymbium nominare posses. Pollux lib. vi. cap. xvi. ἡ δὲ κισσὺς ὁλοῦς κισσοῦς περιέβηται, ἀπὸ δὲ τοῦ ὀνομασίου, Cissymbium verò hederam ambit, vnde et nomen sumpsit. tametsi ita appellari scribit Athenæus, non quòd hederaceis foliis circundatum, sed quòd ex hederæ ligno effectum esset. additque altera tantum parte fuisse auritum. Cæterum apud Nonnum lib. xix. saltationum præmia à Baccho proponuntur maximi crateres aurei, argenteique hederam ornati. ac sanè id ornamenti genus poculis indebatur, quare Trebellius in Claudio ex epistola Gallieni exhibet discum corymbiatum, lancem pampinatam, pateram hederatam ex argenteo. Cur verò Baccho hederam sacra? si fabulas audiamus, ob Cissi commutationem. is ex Bacchi sal-

tatoribus erat, qui quum ex saltu prolapsus interiisset, in hederam versus dicitur, vt refert Constantinus Cæsar lib. xi. cap. xxxi. Aliam fabulam narrant alij, nempe infantem Bacchum à perquirente Iunone hederam occultatum. Ouidius tertio Fastor.

Nisades nymphas, puerum quærente nouerca,

Hanc frondem cunis apposuisse ferunt.

Plinius tamen lib. xvii. cap. iv. *Antiquitus* (ait) *corona nulla nisi Deo dabatur; feruntq; Liberum patrem primum omnium imposuisse capiti suo ex hederam.* At Phurnutus ideo Baccho tribui hederam scribit, quòd eius folia vitis foliis, corymbi racemis vix sint similes. quod nescio quis apud Plutarchum considerat lib. ii. sympo. quæ ii. fabulam verò sapit opinio de vitis feracitate, putator eius hederam fuerit redimitus; quam vide apud Constant. Cæsarem lib. v. cap. xxiv. Alias causas assignat Festus: *in tutela*, inquit, *Liberi putabatur esse quia vt ille inuenis semper, ita hæc viret. vel quia ita omnia, sicut ille mentes hominum, illigat.* an non potius quia habet hederam πνεῦμα μανίας ἐρεπτικόν τε καὶ ἀδρανιστικόν spiritum quo furor excitatur, & commouetur, vt visum Plutarcho? an verò quia hederam antiphar-macū est (vt loquitur Isidorus) ebrietatis? æquum enim fuit, vt Bacchus, qui vini potum inuenit, malis etiam inde enascētibus succurreret, quemadmodum Plutarchus eod. lib. ii. Symp. & Athenæus lib. xv. considerant. quam fuisse quoque Varronis sententiam innuit Seruius ad vii. Eccl.

Virg. siue id efficiat hedera refrigerando, vt præter nuper laudatos auctores Clemens quoque Alexandrinus affirmat Pædag. lib. II. c. xxviii. siue quia sua illa acrimonia vapores digerit in cerebrum sublatos. An igitur hederæ corona poëtis datur, quasi vinosis? idem Seruius loco laudato: *Hedera autem ideo coronantur poëtae, quoniam poëtas semper vino plurimo manifestum est uti, &c.* nam vinum non immoderatè sumptum incitabulum ingenij videtur esse ad virtutes, & litteras; quod & Plato non negat. qua de re Plutarch. sympof. vii. quæst. x. aliter tamen alij. *Hedera coronantur poëtae,* inquit Seruius ad viI. Virg. Eclog. *quasi Libero consecrati; qui etiam vt Baccha insaniunt. vel quod semper virent hederae, sicut carmina aternitatem merentur.* Dicendum tamen, poëtarum præsidem statui Bacchum, quia non alius est ab Apoline. ideo & Musas ei comites addunt. Diodorus lib. iiI. de Bacchi peregrinatione loquens: *Φασι δὲ καὶ τὰς μουσὰς αὐτῷ συναποδηῦναι, αἰνῶντι quoque Musas cum eo peregrè inisse.* Quòd si Apollo Sol, itidem & Bacchus: atque ipsa hedera, quæ modò alba dicitur, modò nigra, diem fortasse, noctemque indicabat, quemadmodum de Apollinis cycno, & coruo dictum est. Si Apollo vates, similiter & Bacchus, vt Macrobius docet. si medicus ille, hic etiam medicinæ peritus, vt Plutarchus auctor est iiI. Sympof. illum Græci ἀνερωρομήτω, hunc βίχαπτεω dixerunt, vnde Tibullus:

*Solis perpetua est Phæbo, Bacchoq; innenta,
Nam decet intonsus crinis utrumque deum.
In super in vtriusque tutela Parnassus erat. Lu-
canus lib. v.*

*----- Parnassus gemino petit æthera colle
Mans Bromio, Phæboque sacer, cui numine mixta
Delphica Thebanae referunt Trieterica Baccha.*

Eapropter (ut diximus) etiam sub Baccho Sol
intelligitur, ut pluribus docet Macrobius. Itaque
Bacchantes sic Ovidius iv. Metam. inducit canen-
tes in Orgiis:

----- tibi enim inconsumpta innenta est:

Te puer æternus, tu formosissimus, alto

Conspicieris celo. -----

& cum Eumolpus nominat in Bacchiis carmini-
bus apud Diodorum libro primo.

Ἀποφαὶν Διὸς οὐκ ἐν δαίτῃ καὶ πρὸς πᾶσι.

Sidereura Dionysum igni radiante conspicio.

Ac quod plures ex Philosophis, Empedocles
scilicet, Anaximander, Xenophanes, Democri-
tus, Metrodorus, Plato ipse Solem rati sunt aut
ignem esse, aut ex igne conflatam massam, ut vi-
dere est apud Plutarchum de placit. philos. lib. II.
cap. vi. & xx. fabula exorta est, Bacchum ex utero
matris perustæ, tanquam ex igne prodiisse. ele-
ganter vetus poeta:

Sic Apollo, deinde Liber sic videtur ignifer.

Ambo sunt flammis creati, profatque ex ignibus.

Ambo de comis calorem, & ambo radios conferunt.

Noctis hic rumpit tenebras, hic tenebras pectoris.

Atque ad indicandam radiorum projectionem aureis cornibus Liberi frontem insigniant. ex quo eum Græci χρυσόκρυν cognominarunt. Horatius lib. II.

*Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum.*

Sidonius Apollinaris:

-----caput aurea rumpunt

Cornua, & indigenam iaculantur fulminis ignem.

Quod verò Liberum tradunt totum obiiſſe orbem, vt eſt apud Diodorum lib. II. quid aliud, quam ſolarem excursionem commōſtrare voluerunt? nec minus tigres, lynces, pantheræ velociſſima animalia eidem ſacra Solis perniciatē denotare queunt. quanquā ſunt qui credant, ideo adſcriptas Baccho huiuſmodi animantes, quod calidiſſimæ ſint, vt de panthera præcipuè teſtatur Philoſtratus primo Imaginum. Concinnè exiſtimant alij, maculoſas earum pelles ſtellatum cælum ſignificare, quod de hinnulea pelle, qua Bacchus amiciebatur, aperte libro primo prodiit Diodorus iis verbis: φασι δὲ πρὸς τὸ ἱνᾶμμα αὐτοῦ τὸ ῥεβένθος ἀπὸ τοῦ ἄστρον πομπιλίας ἐκείνης; nonnulli quoque ideo nebride Bacchum amictum eſſe dicunt, vt aſtrotum varietas ſignificetur. id ex Orpheo ſumpſit, qui hinnuleam Bacchi pellem dixit eſſe

Ἄστρον δαυδαλέων μίμητι τέρψιτι πόσειο.
apud Macrobi. primo Satur. cap. xx. nam fideribus Sol conſtitutus eſt moderator. Martianus lib. II.

*Nam medium tu curris iter dans solus amicam
Temperiem superis, compellens, atque coercens
Sidera sacra deum, quum legem cursibus addis.*

At verò quia fecunditatis largitor Sol est, Bacchum salacem finxerunt, & Priapi parentem, satyrósque ei addiderunt, nec non sacris eius phallus circumferebatur, testibus Eusebio de Præpar. Euag. & Augustino lib. viI. de Ciuit. Dei, qua de re nonnihil etiã Arnobius aliique. Porro descensus Bacchi ad inferos, Solis occasum commostrar, quo reeidit (vt Ennius loquitur) *in infera noctis*. Nec omnino insuperhabendum quod scribit Plutarchus quæst. Rom. xxviii. Bacchi iusiurandum sub tecto minime fieri. id enim eandem rationem habere videtur, qua Tertullianus cap. viiI. de Spect. affirmat, Solis effigiem non sub tecto templi, sed in aperto collocari solitam, quum Sol se omnibus semper videndum præbeat. Qua de re & Isid. lib. xviI. Orig. verbis ipsis à Tertulliano mutuatis, Virritius lib. i. cap. ii. *Ioui fulguri, & Cælo, & Soli, & Lunæ ædificia sub diuo, hypæthraq; constituuntur. horum enim deorum & species, & effectus in aperto mundo, atque lucenti præsentis videmus*. Indiam à Libero patre subactam perhibent, quia Soli ea regio maxime subiecta, & vi radiorum quasi perdomita. color incolarum id arguit. Solinus de Indis loquens: *vim sideris*, inquit, *prodit hominum color*. Plinius dixit *colore præferunt sidus*.

HERCV-

HERCVLES SOL.

CLaua cum superaddita Leonis pelle Herculis sunt insignia. quem alienum à natura Solis neutiquàm esse, quibusdam argumentis euincere contendit Macrobius cap. xx. lib. i. Saturni. præcipuè verò ex nominis etymo, quod hisce verbis tradit: *Et reuera Herculem Solem esse vel ex nomine claret. Heracles enim quid aliud est, nisi negas id est aëris, κλέος id est gloria? quæ porrò alia aëris gloria est, nisi Solis illuminatio, cuius recessu profunditate spiritus occultitur tenebrarum? quæ explicatio ita arrisisse Pontano videtur, vt eam versibus comprehenderit lib. i. de Stellis.*

-----Herculeo latus cognomine, quando

Difficit aërias nubes, lumenque ministrat

Aëris ipse decus, decus & sua gloria cæli.

aliam etymi rationem sectatur Porphyrius, cuius hæc verba leguntur apud Euseb. tertio de Præpar. Euang. cap. 111. *ἡγεκλέα αὐτὸν προσεῖπον ἐν τῇ κλάσει αὐτὸν πρὸς τὸ αἶρα, ἀπὸ αἰατοῦ εἰς δύοσι ἵοντα.* *Herculem ipsum vocarunt ex eius in aëre refractione, dum ob ortu ad occasum pergit. quamobrem ab Orpheo in hymnis siue indigitamentis dicitur Hercules ἡρόν πατήρ, quin duodecim labores, qui Herculi tribuuntur, ad Solem signiferi circuli domicilia percurrentem referri, idem Orpheus inuuit iis versibus:*

D

Ος αὖτε κατὰ Φορεῖς ἡῶ, καὶ νύκτα μέλαινα,
 Δώδεκ' αὖτ' αἰπολιῶν ἄλγχι δὺσμῶν ἀβλῆ διέρπων,
Qui valide fers auroram, noctemque nigrantem,
Sæx bis ad occasum exanthlans certamina ab ortu.
 perspicuè Porphyrius apud Eusebium: δώδεκα δὲ
 ἀθλῶς ἐκμοχλῶν ἐμυθοποίησαν, καὶ τὴν τὴν ἑαυτῶν διαφύσεως
 ἀλλοτρίων τὴν σύμβολον ἐπεφημιότατες; duodecim laboriosa
 certamina effinxerunt, quasi symbolum assignantes duo-
 decim celestium signorum. Eius quoque arma, claua
 nimirum, & pellis leonina vim exprimunt Sola-
 rem. idem Porphyrius: ῥόπαλον δὲ αὐτοῦ καὶ λεοντικὴν
 πελὶν ἔφερον, ὅθεν καὶ αὐτοῦ μεγάλαις μένουσιν. ὅθεν καὶ τὸ ζῷδιον
 ἐμφανιστικὸν ἰσχύος; clauam illi, & leoninam pellem ac-
 commodant, alteram, ut indicent inæqualitatem motus,
 alteram verò, quoniā vires suas in leone præcipuè osten-
 dit. Ac præter ea, quæ de leone ex Horapolline
 antè protulimus, obscurum nemini esse arbitror,
 leonem Soli dedicatum esse, solarèque animal
 vocitatum, adstipulantibus Plutarcho iv. Sym-
 pos. & Proclo lib. de sacrif. & mag. Constat etiā ex
 Æliano lib. xii. de Nat. animal. Solis domicilium
 ideo ab Ægyptiis Leonem esse constitutum, quòd
 igneum sit id animal. lubet hic in medium affer-
 re, quæ scribit Macrobius primo Saturn. cap. xxi.
 Ægyptiis, inquit, animal in Zodiaco consecraverunt ea
 celi parte, quæ maxime annuo cursu Sol valido effernet
 calore. Leonisque inibi signum domicilium Solis appel-
 lant, quia id animal videtur ex natura solis substantiam
 deducere. primumq; impetu & calore præstat animalia,
 ut præstat Sol sidera: validusque est leo pectore, & prio-

re corporis parte, ac degenerat posterioribus membris. eque solis vis prima parte diei ad meridiem increfcit, vel prima parte anni à vere in æstatem; mox elanguescens deducitur vel ad occasum, qui diei, vel ad hiemem, quæ anni pars videtur eſſe inferior. idémque oculis patientibus, atque igneis cernitur ſemper, vt Sol patienti igneoq; oculo terram conſpectu perpetuo, atque infatigabili cernit. Solem quoque cum leonino capite effingi ſolitum, docuit ex Lutatío, aliisque Laur. Pignorijs penitiorũ antiquitatum ſolertiſſimus indagator in Expoſitione Menſæ Iſiacæ. Præter clauam, & pellem tertium armorum genus Herculi tribuebatur, nempe arcus, & ſagittæ. ideo à Tertulliano dicitur *Scyialo-ſagitti-pelliger*. id eſſe radiorũ ſymbolum ſuprà docuimus. quod vt magis in Hercule pateat, ipſum ab Apolline ſagittas accepiffe ſcribit Apollodorus lib. .i. Biblioth. quin ait lib. primo, ab Apolline læuum Ephialte oculum, dexterum ab Hercule ſagittarum ictu effoſſos. qui ſit ephialtēs, compertum eſt medicis. praua quædam affectio eſt, quum quis ſe noctu ab alio inuadi, grandique mole opprimi imaginatur. id malum tum innati caloris vi, tum die ſuperueniente, abſcedit. idcirco finxit vetuſtas, gigantem fuiſſe Apollinis Herculiſq; ſagittis conſectum. Nec tantummodo ſagittatorem, ſed medicum quoque fecerunt Herculem, & diuinatorem, & muſicum, vt cum Apolline omnino connecterent. Medicinæ peritum fuiſſe, tradit Plutarchus in Amator. ideoq; non minus atque Apollo ἀλεξί-

κακός dictus, vt videmus apud Lucianum, Hesychium, Macrobiū, alios. eius epitheti ratio est, quòd omnium rerum salus à Sole pendet. Porphyrius apud Eusebium tertio de Præp. καὶ ὁ δὲ ἀπαχέζιν κακός ἐστὶ τὸ βλάπτειν ὁ ἥλιος, ἡγεκλέα αὐτὸν ποιεῖσιν, eo quod mala ab inferioribus hisce Sol procul expellat, Herculem ipsum dixerunt. Audiit etiam vaticinator, vt testatur Plutarchus lib. de EI apud Delphos. quapropter Apollini tripodem rapuisse traditur. quin auctore Apollodoro l. II. Biblioth. τὸ τρίποδα βασίσας, κατισχυάζει μαντικῶν ἰδίον, aucto tripodem propriam sibi vaticiniorum sedem construxit. Herculem quoque μῦση γέννη inuenio, quòd Apollinis cognomentum erat, vt Pausanias in Atticis, Plutarchus Sympotiacis meminere. ideo Romæ templum fuit Herculi ac Musis commune, non propterea quòd Euandrum literas docuerit Hercules, vt visum Plutarcho quæst. Rom. LIX. aut quia mutuis operis, & præmiis innari, ornariq; deberent Musarum quies defensione Herculis, virtus Herculis voce Musarum, vt ait Eumenius Rhetor Orat. de Scholis instit. sed fortasse ob rationem illam Theologicam, qua Hercules idem censebatur cum Apolline Musarum deo. Corona herculis populea diei, noctisq; vicissitudines ex Solis ortu, & recessu demonstrabat: sunt enim populi folia altera ex parte albicantia, ex altera nigro virore infusata. Probus ad viI. Virg. Eclog. *Physici Herculem tempus dicunt interpretantes, ideoq; populum ei assignari allegoricos, vt quia bicolor sit, partes tempo-*

ris accipere possimus, id est noctis, atque diei. Quod terrarū orbē peragrasse traditur, quid aliud, nisi perpetuus Solis excursus designatur? Aiunt etiam penetrasse ad Inferos, nimirū vt Solis indicarent occasum, quo sub terras ferri videtur. Per Apollinis tripodem significari diximus tripertitū tempus. ad eandem indicationem introductum videtur Gerionis figmentum ab Hercule perdomiti, quod Tzetzes perspicuè innuit Chil. II. cap. xxxvi. quod autem de aureis Hesperidum malis ibidem ait.

Nymphas τὰς ὥρας λέγοντας, καὶ μᾶλα ἀστράς.

Nymphas horas dicentem, & mala astra,
eorum subindicat sententiam, qui fabulam de Hercule ex hortis Hesperidum rapiente aurea mala eo interpretamento prosequuti sunt, vt pro malis aureis stellas intelligerent, pro Hercule Solem, cuius aduentu stellæ à cœlo abripi videntur. fanè enim Hesperides Noctis filiæ & ab Hesiodo in Theogonia, & ab Hygino libro fabularum dicuntur. & horti illi in Mauritania fuisse perhibentur, vt ex fusco incolarum colore nocturnum tempus eò magis denotaretur. Figmentum de quinquaginta fœminis, quas Hercules vnica nocte compressit, vim Solis genitalem designat, quæ terrenæ fœcunditatis auctor est. ac propterea numerosam Herculi prolem tribuunt Plutarchus de Frater. amo. & Apollod. lib. II. eadēque de causa Hermulæ, qui tam Herculis, quàm Mercurij gestabant effigiem, cum arrectis virilibus figurabantur, vt apud eos vi-

dere est, qui verres statuas asseruant, & meminjt Macrobi. lib. 1. Satur. c. xix. nam fationi, & generationi penem attribuebant, vt ex Porphyrio tradit Eusebius in. de Præp. Euang. Obseruat etiam Plutarchus quæst. Rom. xxviii. eos qui Herculem iuraturi essent, sub dio prodiisse. id quare institutum, supra indicauimus. quum de Baccho loqueremur. De illorum etiam opinione verba habuimus, qui Solem ex igne conflatum esse dicebant. quod fortassis occasionem fabulæ dedit de Oeteo rogo, quo combustus Hercules ad superos ascendit, ideoque dictus est Iuuenali Sat. xi.

flammis ad sidera missus.
quod & elegans Antipatri epigramma innuit de Baccho, & Hercule:

Ἀμφότεροι Θῆβαι, καὶ ἀμφότεροι πολεμιστῆς,
ὁ δὲ Κρόνος Ζεὺς, οὐρόν τε θινός, ὁ δὲ ῥοπαλὼν.
Ἀμφότερ δὲ πηλαί τε καὶ ἰππικόνες, εἴκελα δ' ὅπλα,
Νεβελός, λαοτὴν, κύμβαλα δὲ, πλατὰ γη.
Ἡρὴ δ' ἀμφότερος χαλκὸν ἦν θεός. οἱ δ' ἀπὸ γαίης
Ἡλθόντες ἀθανάτους ἐκ πυρός ἀμφότεροι.

id nos olim ita latinum fecimus:

Ex Thebis umbo, fons nati, praelia amantres:
Hunc Ibyrsi, hunc clauis pondera ferre iuuat.
Parq; columnarum positus, pancultus in armis.
Hic cerui exuias, ille leonis habet.
Vtrique ara crepant: furo ignæue numen vtrique.
E terra ad superos ignis vtrumque talit.

MERCVRIVS SOL.

AD Caduceum, atque adeo ad Mercurij cum Phœbo connexionem veniendum est, quorum communem aram in templo Iouis Olympici fuisse tradit Pausanias lib. v. Mercurium veteres illi Mythologi iuvenem imberbem ac Iouis filium æquè ac Apollinem finxerunt. Alas capiti, pedibusque addiderunt, ut velocem Solis exurfionem exprimerent. Nuntium dixere, quod Sol lucis beneficio, quæ secreta sunt atque incognita patefaciat. πάντα γὰρ ἐκείνου, & βίαιοντα ποιεῖ, cuncta enim reuelat, & conspicua facit, ait Artemidorus lib. ii. Fur creditus, nam & Sol furari, ac rapere videtur, ideo Cleanthes, apud Macrobiū, *Lycium Apollinem appellatum notat, quod veluti lupi pecora rapiunt, ita ipse quoque humorem eripit radiis*, (quanquam fuisse lupum Apollini sacrum ob magnū oculorum acumen testatur enarrator Arati) vel quia umbras populatur, ut loquitur Pompanus primo de Stellis aut quia, ut sentit Macrobius primo Saturn. cap. xx. *in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur*. Lucrī, mercatorumq; deus habidus est Mercurius, quod die, per lucem mercimonia, & contractus peragantur. Musices fuisse inuentorem à Plutarcho libro de Iside, & Osiri, & à Commentatoribus in Homeri Odyssæam traditur, quod Apollini Musarum Deo tributum esse, neminem fugit. ideo lyra utriusque communis

tum apud Horatium, tum apud alios auctores. Gallus in eius tutela fuisse fertur teste Luciano in Somnio, Fulgentio lib. i. Mythol. Albrico Philosopho in libello de Deor. imaginib. vigilantissimum animal, quodque Solaris numinis particeps dicitur à Proclo in lib. de Sacrif. & Mag. quin & Soli sacrum erat auctore Pausania lib. v. Refert etiam Albricus, Mercurij galerum ex dimidia parte album, nigrum ex altera dimidia fuisse. id quod diem ex aduentu, noctem ex decessu Solis procreatam designare poterat; quemadmodum supra dictum est de Cycno, & coruo Apollinis, de Bacchi hedera, de populo Herculis. Fingebatur etiam nunc è cælo ad Inferos, nunc ex inferis ad superna commeare; quoniam Sol ab exortu suo in cælum quodammodo se rollere videatur; sub terram properare, quum ad Occasum declinat. Inter cætera verò, quæ de Mercurio dicuntur, præcipua est fabula de Argo multis insignito oculis ab eodem interfecto, quo nocturnum cælum vel Macrobio recte significatur, cuius stellæ quasi innumeri oculi ab exoriente Sole enecari videntur, dum eorum aspectus hominum oculis eripitur. quæ allegoria elegantissimis decantata est versibus à Pontano primo libro de Stellis. Porro somnum ac vigilantiam, ortum atque obitum Sole auctore fieri, qui temporum vicissitudines moderatur, indicabat virga Mercurij, de qua non nihil Homerus v. Odyss. & Virgil. iv. Aen. cuius hi sunt versus.

Tum

*Tum virgam capit: hac animas ille euocat Orco
Pallentes, alias sub tristitia Tartara mittit:*

Dat somnos, adimitque & lumina morte resignat.

Virgam hanc, siue caduceum ab Apolline traditum Mercurio sumpta ab eo lyra, refert ibidem Seruius, & Hyginus lib. Astronom. at Apollodorus lib. iii. lyram à Mercurio datā scribit ob acceptos ab Apolline boues. at quum fistulę quoque cupiditate Apollo teneretur, quam itidem Mercurius compegerat, vt possessor illius fieret, cum virga permutauit, qua boues pascebat. eam Apollodorus ῥαυτὴν πάλῃδον appellat; verum Martianus tricolorem facit, auream scilicet in summo, in medio glaucam, in imo nigram. Quid sibi vult huiusmodi figmentum Solis vis fortasse innuitur, quę vniuersa pertingit. quippe auro cælum denotatur, colore glauco aër, atque aqua, terra verò inferiori nigredine. At de caduceo, eiúsque significatione videndum omnino, quod pluribus differit Macrobius cap. xix. lib. i. Saturn. vnde reliqua etiam argumenta, quibus Mercurium Solem esse adstruit, petere vnicuique licebit. Nec silentio prætereundum quod ait Athenagoras Apologia pro Christianis, Mercurij virgam symbolum fuisse concubitus Iouis & Rheę, seu Cereris, ex quo orta Proserpina. siquidem id peregrisse sub forma draconum traduntur. quod ætheris ac terrę coniunctionem designat ad frugum procreationem. idq; ad solis vim pertinere, nemo ignorat. Figuram caducei, qualem descri-

E

bit Macrobius, intuemur passim in nomismatibus, aliisque veterum monumentis. at diuersus abiit nostræ tabulæ sculptor, qui & duplicem, triplicemvè nodum, & capita serpentum aucta, non introrsum spectantia (vt loquitur Seruius) effinxit. Virga caducei, si audiamus auctorem hymni in Mercur. qui Homero tribuitur, ex quodam trifolio videtur fuisse, siquidem *τρίφυλλον* nominatur, verùm in tabula arundinem esse cernimus; idque non ex nihilo factum existimare licet. quid autem si dicamus sagittas indicari? ex arundine enim fiebant, vnde passim apud poëtas arundo pro sagitta vsurpatur. & sanè in hac tabula superior caducei pars similitudinem ferri habere videtur, quale sagittis infigi solet. sagittis verò Solis radios significari, in superioribus demonstratum est. sed & virga latinis radius dicitur, Græca (ni fallor) origine *ῥαδὺς*. Fistula etiam arundinea indicari potest; nam & hanc Mercurio tributam, præter Apollodorum, quem suprâ adduximus, referunt Isidorus III. Orig. & Albricus lib. de Deorum imag. quia verò è septem cannis compacta erat, septem planetarum orbis præmonstrabat, earumq; harmonicas conuersiones. qua de re Seruius, & Iunius Philargyrius ad Ecl. II. Virg. Scripturam quoque denotare arundo potest, quippe calamo, siue arundine scribi solitum apud veteres Persius: *Inq; manus chartæ, nodosq; venit arundo.* Ausonius: *Nec iam fissipedis, per calami vias*

Grassetur Gnidia sulcus arundini,

Pingens aridula subdita pagina

Cadmi filiis atricoloribus.

At Mercurium litterarum fuisse inuentorem restantur Philo Biblius ex Sachoniathone Phœnice apud Eusebium lib. I. de Præp. cap. VI. Diodorus lib. I. Quintilianus lib. III. cap. VI. Plutarchus lib. IX. Symp. Tertullianus de Corona mil. cap. VIII. & de testim. animæ cap. V. & Cassiodorus Variar. lib. VII. epist. XII. Quod & de Apolline innuere Hyginus videtur. Quod si nummus C. Mamilij, quem vidi argenteum, ex vno latere Mercurij caput habens cum petaso, ex alio virum petasatū cum baculo, & cane, eam interpretationem reciperet, quam eidem adaptare tentat Pierius lib. LVII Hierogl. metationem etiam intelligere per arundinem liceret. credidit enim Pierius, virum illum cum baculo esse Mamiliū cum arundine, ac notam in nummo **L I M E T A N.** putans hoc pacto distinguendam **L I M E T A N.** *linitibus metandis* exponit, ignorans Mamilios **Limetanos** cognomine dictos fuisse, quemadmodum docet Fuluius Ursinus in libro de Famil. Rom. qui etiam recte virum illum in nomismate Vlysseni esse existimat à cane domi agnitum post peractam peregrinationem. ex Telegono enim Vlyssis filio originem ducebant Mamilij, vt liquet ex Dionysio lib. IV. Liuiο lib. I. & Festo Pompeio. Cum pileo fingebatur Vlysses, vtpote peregrinantis habitu, itaque apud Heliodorum V.

Æthiop. Calasiridi Vlyffes in somnis apparet
κωλιῷ ἰδὲ τῆς κεφαλῆς ἐπικειμένως pileo capiti superim-
posito. Nicomachum fuisse, qui primus Vlyssi addi-
 dit pileum, constat ex Plinio lib. xxxv. cap. x. At-
 que id quidem umbellatum (ut sic dicam) quale
 in nomismate inspicimus ad arcendas æstus, im-
 briumque iniurias. etsi clamme non est, cum ga-
 lericulo quoque pingi solitum Vlyffem, quemad-
 modum etiam Mercurium. quod innuit D. Hiero-
 nymus ad Fabiolam de vestitu sacerdot. *Quar-*
um genus est, inquit, vestimentū rotundum pileobani,
quale pictum in Vlyffeo conspiciamus, quasi sphaera me-
dia sit diuisa, & pars una ponatur in capite. hoc Græci,
& nostri ἰδέειν, nonnulli galeum vocant. Et sanè ab-
 surdū non fuerit existimare, Mercurium termina-
 lem Deum, latifundiis metandis præpositū fuisse,
 nam mensuras inuenisse & pondera, testatur Dio-
 dorus lib. v. quū præterea Geometriæ inuentio
 nequaquā sit ipsi inuidēda, utpote qui artium reper-
 tor à Cassiodoro dicatur, & Geometria inter Mer-
 curij administras à Martiano Capella cōnumere-
 tur. Originem sumpsisse Geometriā apud Ægyp-
 tios testatur Herodotus lib. ii. Strabo lib. xvi.
 Seruius ad ii. Eclog. Virg. & Isidorus lib. ii.
 Orig. ob terminos possessionū confusos altitudinē
 Nili. nec ineptē quispiā putauerit, disciplinā hanc
 Ægyptios hausisse à Mercurio, à quo & Astrolo-
 giam doctos, testatur Iulius Firmicus. nam Geo-
 metriæ inuentionem apertis verbis ei tribuit Ho-
 meri enarrator, quum ait: *Ερμῆς ὁ Διὸς καὶ Μαιῆς*

Ατλαντὶς παῖς, ἐπὶ ᾧ εἰς αἰθέρα πύλας πάντα μέγιστα εὐρε-
το γῆμασθε, καὶ μουσικὴν, καὶ παλαίστραν, καὶ γεωμετρίαν.
ἔστι δὲ τοῦς Ἑλλήνας τετραγώνον αὐτὸν ἀσκήσαν, ἃ ἔπαις, ὃ
παι γυμνασίου διασφύει, *Mercurius Iouis ad Mariæ At-*
lantiadis filius, dum inter homines ageret, quattuor ma-
xima inuenit, litteras, musicam, palastram, & geome-
triam. propterea illam Græci quadratum effingunt, & ibi
gymnasis idedant. Denique illud ad memoriam
reuocandum est, adhibitam fuisse arundinem in
agrorum, aliarumq; rerum metationibus; unde
cap. xxi. Apocalypsi. qui ciuitatem Dei metaba-
tur, mensuram arundineam habuisse dicitur. &
apud Ezechielem cap. xl. calamus mensuræ no-
minatur, quo utebantur ad dimensionem ædifi-
ciorum. cuius calami sit mentio apud Auctores
de limitibus agrorum, ac decem pedum fuisse di-
citur. quare hodieque instrumentum, quo metiri
aliquid solemus, nomen canne vulgò retinet.
Porrò terminales deos non solum Mercurium,
sed & ipsum Apollinem, nec non Herculem, Bac-
chumq; creditos fuisse, ex iis, quæ mox addemus,
perspicuum fiet.

αἱ ἀνθοφόροι *ERINCEA RUPIS* V. S. *anemone*

ἡ δὲ ἡμετέρα ἀνθὸς ἐστὶν ἡ ἀνθοφόρος ἡ ἀνθοφόρος

EX implexis frondibus, floribus, pomis, fru-
gumq; spicis, quod in tabula contuemur, in
se se pendens iugamentum lemniscatum: (encar-
pus Vitruuius dicitur lib. iv.) telluris fecundita-
tem vi Solis prouenientem dubio procul præ-

E. ij

monstrat. atque huc referenda totius tabulae interpretatione, ut mox videbimus. Sol enim est, qui per hiemem semina fouet, verno tempore satiuocat in herbas, ac flores, æstate atque autumnopercouit, perficitque. non enim duabus hisce tantum, sed & reliquis etiam anni partibus fructus accepti feruntur. idq; designabant in Cereris sacris quattuor albi equi, quibus canephoraecurru vecta calathos floribus ac speciebus refertos ad templum deferabant. quod ex Callimacho discimus Hymno in Cererem:

Δαμαπρὺς αἶρε, πολὺ ἔσφε, πολυμήδμε
 ὧς αἶ τ' ἐλάσσει λευκότευχες ἔπποι ἄρῃσι
 Τεταρῆσι, ὧς ἀμύνειν μέγα λος θεός. Διελύσσοντα,
 Λαλῶν ἔαρ, ῥόχον δὲ θέρε, καὶ χεῖμα φέροντα
 Ἡἷται δὲ φθινύσσον.

Ceres multum salue, multis alimentis abundans, malis
 totis medimnis.

Et quemadmodum calathum albis crinibus equi de-
 ferant

Quattuor, sic nobis magna Dea, lade regnans,

Album ver, albam æstatem, atque hiemem ferens.

Adueniet, nec non autumnum.

omnia tamen, ut diximus, ad Solem referenda. is enim est, qui teste Platone in Crat. ποικίλῃ ἰὼν τὰ
 γῆνδρια ἐκ τῆς γῆς, suo cursu variè fingit, quæcunque
 terra progignit, & (ut Macrobij verbis utar) ipse ge-
 nerat, vniuersa seminando, fouendo, producendo, ætando,
 augendoque. Quapropter ad Siciliæ indicandam
 vboritatem, Solis boues in ea insula stabulari fas

bulatus est maximus poëtarum. (tamen si Plinius aliam huic figmento assignat causam lib. II. cap. xcviil.) licet enim sint boues per se fertilitatis symbolum, ut infra se dabit occasio demonstrandi, id tamen magis fit perspicuum, quum earum dominum Solem perhibent. Planè verò nostro huic Encarpo affinis est ramus ille siue oliui, siue lauri, quem lana circumdatum omnis generis fructibus dependentibus ante Apollinis ædem stangebant Athenienses in Festo Pyanepsiorum, ut Suidas auctor est; qui addit, eodem Festo sacrum quoque fieri solitum Soli, & quattuor anni tempestatibus.

L Y R A.

In tabulæ umbilico sita est lyra, seu cithara, ut ad singula pertinere numina indicetur, quorum insignia circumcirca sunt adiecta. Ac de Apolline quidem & Mercurio ambigit nemo, siquidem illum Musarum ducem dixerunt, & ferè nunquam sine lyra effingebant; hunc citharæ, fistulæq; perhibent inuentorem, atque adeo ipsius musices, ut supra doctum est. Loquuti quoque sumus de Hercule Musarum, cuius imaginem cum cithara repræsentat antiquus nummus Q. Pompeij Musæ à Ful. Vrsino, alijsq; exhibitus. Ac citharedicam quidem à Lino Herculem didicisse tradit Apollodorus lib. I. Theocritus tamen in *Hegemone* ait, Linum Herculi fuisse præ-

ceptorem in litterarum, & doctrinae studiis, Eumolpum verò in musica. Herculis tamen magistros nominatos reperio apud Euseb. de Præpar. lib. x. cap. i. il. non Linum tantum, sed & Orpheum, & Musæum. Bacco verò nonne Musas comites addiderunt, vt. supra palam fecimus? nonne poetarum præsidem indigitarunt? Audi Horatium:

Bacchum in remotis carmina rupibus

Vidi docentem.

Sed & Callistratus in statuarum expositionibus meminit cuiusdam Bacchi statuæ lyram thyrso fulcientis. Innuere autem Plutarchus videtur in lib. de Animæ procreat. è Timæo, plerisque deorum data musica organa. eius sunt verba: οἱ τε παλαιὸι θεολογοὶ πρὸς βύτατοι φιλοσόφων ὄντες, ὅργανα μουσικῆ ζωῶν ἐπεχείρουν ἀγαλμασιν. μή ὡς λέγανται ἐν αἰσθητοῖς ἀλλὰ ἕδν ὅργανοὶ δοῦναι ζωῶν οἷαν ἀρμονίαν. Ἐν τῷ συνήθειον, veteres theologi philosophorum antiquissimi statuis deorum musica instrumenta in manus posuerunt, non quasi eas lyra tantum & tibia insignire vellent, sed vt ostenderent, nullum esse opus, quod dijs magis conueniat, quàm harmonia, & concentus. Verum lyra hæc nostra Solis exprimit lyram, hoc est cælestes conuersiones, quibus Sol constitutus est moderator. Orpheus hymno in Solem:

Χρυσολύρη, κόσμον πῶν ἐιαρμένιος δρόμον ἔλαχον,

Auream lyram habens, concinnum mundi cursum trahens.

vsurpare κόσμον videtur Orpheus pro cælo, vt incertus

incertus poeta II. Anthologias mathematicorum
irridens vanitatem:

Χαίρουσ' οἱ ποῖε' ἰδέμεν, αἰ. πινυμένης ἡμῶν.

& apud Latinos: Lucretius: *micant aeterni sidera mundi.*

Catullus etiam: *conciussq; micantia sidera mundus.*

& Maro: *vos o clarissima mundi*

Lumina.

hinc non Horatius: *Si fractus illabatur orbis.*

Manilius item initio Astron. & pluribus alijs locis. Præter poetas alij quoque scriptores. Plato in Timæo: ὁ δὲ πᾶς ὕψους, ἢ κόσμος, ἢ ὅ, αἰὲρ, οἱ ποῖε' ὅρους ὁρίους μέλεις αἰ δέχοιτο. Plinius lib. II. *Mundum hunc, quod nomine alio cælum appellare libuit, &c.* quin propriam esse cæli appellationem innuit Macrobius lib. I. in Somn. Scip. cap. xx. *sed ipsum quoque cælum, quod verè mundus vocatur, &c.* & lib. II. ca. XI. *vnde & mundanus dicitur, quia mandus propriè cælum vocatur.* Ac sanè Servius ad v. Eclog. Virg. ex Porphyrio affirmat per Apollinis lyram, cælestem monstrari harmoniam. Crediderunt plerique ex antiquis philosophis, verè sonum excitari ex cælestium circulorum motionibus. at eam sententiam exposuit iure optimo magnus Aristoteles. intelligenda est igitur vniuersi harmonia, cùm in stellarum corporibus, orbium interuallis, conuersionum celeritatibus apto ordine

dispositis, nullo tamen edito sono, tum in concinna elementorum compage, ac etiam in temporum vicissitudinibus æquabili dimensione sibi inuicem succedentibus. quæ omnia regere Sol videtur *dux* (ut ait Cicero) & *princeps*, & *moderator* luminum reliquorum, *mens mundi*, & *temperatio*. Cæterum Apollinis lyram septichordem fuisse, liquet ex Macrobio 1. Saturnal. *lyra Apollinis chordarum septem tot celestium sphaerarum motus præstat intelligi, quibus Solem moderatorem natura constituit*. Sidonius quoque Epithal. Polemij, & Araneolæ ad idem exemplar seruatum ait esse septenarium numerum in lyra, cithara, fistula. sic apud Euripidem Iphigen in Taur. Chorus de Apolline verba faciens nominat *κεχάσθαι ἑπτάκις τὴν λύραν*. Fabulam sectatur Callimachus hymno in Delum, quum ait, hunc numerum ideo ab Apolline electum, quia matre ipsum pariente modulantes olores septies insulam volatu cinxerant. Septenarium sane numerum Phœbo sacrum esse tradit Plutarchus 1x. Sympof. & lib. de El apud Delphos. verum Fulgentius primo mytholog. Apollinari lyra decem dat chordas, quod humanæ vocis decem esse modulamina dicat. Ad nostram tabulam quod attinet, neutrum numerum seruasse sculptor videtur.

C V M V L I L A P I D V M.

PRætereundi in tabula non sunt lapidum cumuli, quibus clauæ Herculanæ, Mercurialesq.:

virgæ innituntur. neque enim temerè crediderim
esse exculptos. Repetendum est igitur memoria
hosce lapidum acervos in triuijs erigi solitos à
prætereuntibus in Hermularum honorem. λίθαι
σωαρωμένοι εἰς πηλὴν τῷ ἑρμῇ, lapides aggerati in ho-
norem Mercurij dicuntur à Scholiaste Nicandri in
Theriaca in Anytæ epigrammate i v. Antholog.
cumulus ipse ita loquens inducitur: συλλογὴ λίθων

Ἱερὸν Ἑρμείῃ με πᾶσι περὶ τῶν ἑλίωντες ἔχουσιν

Ἀνθρώποι λίθινον σωρὸν. ----- gol

Sacram Mercurio me prætereuntes fuderunt

Homines lapidum congeriem. ----- T

Hesychius, Ἑρμῆος λόφος, πὺς σωρὸς τῷ λίθων ἑρμούτους
ἐν τοῖς ὁδοῖς γινόμενός εἰς πηλὴν τῷ θεῷ: ἐν ὁδοῖς γὰρ, Mer-
curialis acervus significat cumulos lapidum Mercurij in
vijs coacervatos in eius dei honorem; est enim vialis: ac
profectò ἐν ὁδοῖς dictum esse Mercurium quasi
viarum præsidem, alibi quoq; testatur Hesychius:
ἐν ὁδοῖς, inquit, Ἑρμῆς πούρω. quidnam est illud
πούρω? nihil sanè. Phauorinus in lexico legisse vi-
detur ἐν πάρω. at non satisfacit. neque enim tan-
tummodo in insula Paro Mercurium vialem ve-
nerabantur, vt Syntag. i x. de Dijs gent. sensisse
videtur Gyraldus deceptus, opinor, vulgata He-
sychij lectione. deprauatum esse locum autumo
ex scripturæ compendio, vt saepe accidit, legen-
dumq; ἐν παρώ. nam & huiusmodi lapidum
strues dictas inspicimus in Sybillinis carminibus.
ἐν παρώδοις λίθων συγχόματα. ac de Mercurio ita
Phurnutus: ἵδρυται δὲ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. καὶ ἐν ὁδοῖς λέγεται.

in vijs collocatur, ac vialis dicitur, & dux, ut eo duce
 rebus in omnibus valeretur. præsertim vero eo talis
 addis, talis addis, in vijs ambiguus, ut ex Damascio re-
 fert Suidas, hoc est in triuijs, & quadriuijs. Proin-
 de non prorsus assentior Isidoro aienti in glossis:
Mercurius; lapidum congeries in cacumine collum.
 nam positus Mercurius in regione quadam di-
 uosa ita conquerens inducitur lib. i v. Antho-
 log.

Οὐ μόνον ἐν ὄρεσιν ἐπικρατῶν, ἀλλ' ἐν ἀγροσὶ καὶ πόλεσιν, 2

Τὸ πλεονεξῶν ἀνὰ πᾶσι τοῖς ἀγροσὶ καὶ πόλεσιν.

Non enim montibus delector Hermes, nec in collibus
 æterfor summis,

Sed ut plurimum itineribus gaudeo.

nisi monendum sit in verbis Isidori, ac dicamus, al-
 luderet ad formam voluisse, qua struces illæ agger-
 rabantur. Id enim fiebat in colliculi, seu metæ
 speciem, idcirco scorpiones vocabantur. Siculus
 Flaccus de Cond. agror. alij congeries lapidum pro
 terminis obseruant, & scorpiones appellant. & iterum
 si vera plati liquet pro terminis dispositi sunt, aut congeries
 lapidum acernatim congestæ sunt, quos scorpiones appel-
 lant, et ex eo quod scriptum. Græcis dicebatur
 capillorum in pueris tutulus in conum fastigia-
 tus, ut Scaliger observauit Commen. ad Aetnam.
 Porro statuebantur pro terminis huiusmodi acet-
 ui, quia in Mercurij honorem aggerati, qui ter-
 minalis est Deus. Dissimulare tamen nequeo,
 etiam in mōtibz id terminorum genus quando-

que positum patet ex verbis Frontini lib. de Cō-
loniis, vbi de Agro Ecicylano loquitur : *Termini*
verò rotundi, et spatula cursoria constituta; per montes
verò congeſtiones petrarum, et termini. Incertum, vn-
de mos ille fluxerit. plures tamen originationes
congerit Phurnutus : *περὶ σωρδύσι δὲ τῶν λίθων τοῖς*
ἐρμῶσι. ἕκαστος τῶν παριόντων, ἓνα πᾶσι αὐτοῖς περὶ σιταῖς, ἢ ὡς
χρησίμῳν πικρὰ καὶ κρινωνκὴν τὸ παρ' αὐτοῦ ἕκαστος ποιεῖν, διὰ
τῆς καθαίρειν πλὴν ὁδὸν, εἴτε μάρτυ ποιεῖμενος τὸν ἐρμῆν, εἴ
τε ὡς ὅτι σημαίνόμενος πλὴν εἰς αὐτὸν πικρὴν, εἰ μὴδὲν ἄλλο
ἐκείνῳ περὶ σιταῖς ποιεῖν αὐτῷ, εἴτε ὅτι δὴ τότε πρὸς τοῖς παρὶσσι
τὸ ἀφιδρύμα ποιεῖν, εἴτε περὶ σὺμβολον τῶν ἐν μικρῶν
μερῶν τοῦ ἀγροῦ περὶ σιταῖς ποιεῖν λόγον, hoc est, accumu-
lari Mercurij lapides, quicumq; enim illac præterit,
unum adigit, siue tanquam utile quid faciens, quodq;
omnium communiter interfit, dum via purgatur, siue ob-
testans Mercurium, aut ut venerationem ipsi exhibeat,
si nihil præterea habeat, quod ei offerat; siue ut Mercu-
rij collocationem prætereuntibus faciat manifestiorem;
aut innuat, ex modicis partibus orationem constare. Ex
caussis, quas affert, prima valdè arridet. vt enim
sus Cereri, Baccho mactabatur hircus, quia hic vi-
tem lædit, ille segetes, ita Mercurio viarum præsi-
di struem erigebant saxorum, quæ per vias sparsa
impedimento videntur esse itineribus. Huc for-
tasse respexit Virgilius in epitaphio insignis
cuiusdam latronis. *Monte sub hoc lapidum tegitur Ballista sepultus.* IV
Nocte, die tutum carpe viator iter.
siquidem peremptum grassatorem viatoribus

infestum sub aceruo lapidum tumularunt, quasi Mercurio viatorum deo trophæum erigerent, aut anathema quoddam dicarent. Fors autem veram huiusce consuetudinis causam prætermisit Phur-
nutus. quum enim superstitio inoleuisset Her-
mas statuendi ad terminorum custodiam, aut
viarum indicium, id per sepe rusticorum manu
fiebat, qui falce pro scalpore utebantur. Virgilius
in Culice:

Illi falce deus colitur, non arte politus.
nec absurdum fuerit existimare, quosdam sat habuisse, saxa coaceruare rotundum lapidem ad capitis similitudinem in fastigio adaptantes. postea usu inualescere, quum sacri censerentur Mercurio huiusmodi acerui, erigi quoque cœperunt ad ipsius simulacra. Nescio, an quid tale voluerit Seruius, à Danielio publici iuris factus, cuius hæc sunt verba ad viii. Aeneid. dum loquitur de Mercurio, filiisque Chorici Arcadiæ regis: *quem quum illi in monte dormientem inuenissent, manus ei amputauerunt; unde et ipse Cylleni, et mons dicitur.* nam Græci κούρε aliqua mutilatos parte corporis dicunt, unde etiam hermos vocamus, quosdam stimulos in modum signorum sine manibus: videtur legendum unde etiam Hermas vocamus quosdam tumulos in modum, &c. nisi pro stimulos, quis malit stipites. tam enim lignei, quàm lapidei statuebantur Hermæ. Vlpianus Demosthenis scholiastes: ἑλκῶ, ἢ λῶν περὶ γαμοῖ. ἥτοι ἔχοντες ὅψιν ἑρμοῦ ἐπαινοῦ. καὶ περὶ δὲ τοῦ πάλαι τὰ ὀπίσθωθεν, ligna seu lapides erant qua-

drati, Mercurij faciem desuper habentes, subter, uerò in corporis planicie epigrammata.

Ouidius II. Fastor.

Termine, siue lapis, siue es defossus in agro.

Stipes, &c.

Tibullus lib. I. Eleg. prima.

Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,

Seu vetus in trivio florea ferta lapis.

Lactantius lib. I. cap. xx. Et huic ergo publice supplicatur, quasi custodi finium deo, qui non tantum lapis, sed etiam stipes interdum est. at videntur statuae omnes priscis temporibus informi illa forma effingi solitæ, vnde Hermarum nomen datum singulis.

Tzetzes Chiliade xii.

Ἑρμῆος ἑστῆς οὐρανῶς ἀνδρῶν τε ὁ σῶος ἦ λίθων,

Hermes & omnis statua, & cumulus lapidum.

quin Strabo lib. xv. Herman appellat hominem quendam brachiis carentem. Scribit uerò Tzetzes Chiliade prima, statuas prius effingi solitas sine manibus sine pedibus. primum fuisse Dædalū, qui manus addidit, pedesq; & perfectas effecit, vnde orta fabulosa persuasio, moueri solitas Dædali statuas. Idem testatur Suidas, & Themistius Orat. xvi. apud quem pro τετραπῶς, rescribendum coniectaucram τετραπῶς, aut quid simile; at Peraui assentior viro docto, & eleganti, qui monet, illa voce non quadrupedem eo loco significari, sed informem statuam, ac pedibus indistinctis. quadrupedem dicerem, hoc est quadrato pede, modo per Latinos liceret. Vt uerò ad la-

pidum congectiones reuertantur, eius moris originem ad fabulam deflectit Didimus ex Anticlide ad xiv. Odyss. ait enim, Mercurium propter Argi necem reum coram diis à Iunone actum, iudicum sententiis damnationem euasisse, calculosq; omnes atros albosq; ad eius pedes à iudicibus projectos. exinde consueuisse mortales, quos in media via lapides offenderent, ad latus in cumulum coaceruare honorandi Mercurij gratia. quod si nobis quoque licet in sectandis fabulis ἐλλογῆεν, sciendum, tributam fuisse Mercurio τὰ δὲ τῷ Ἰήφω μαντικῶν, varinationem per calculos, quā ex Apolline didicisse, refert Apollodorus Atheniensis lib. i i i. atque horsum etiam trahi posset consuetudo illa coaceruandorum lapidum. Quid verò dicendum de Hercule Saxano; siquidem & Hercules non minus quàm Mercurius vialis deus, ac terminalis censebatur. Pluribus id patere potest argumentis, at abundè testabuntur versiculi ex Epigrammate Leonidæ lib. i. Florileg.

Ὡς πᾶν δὲ τείχους ἀπαρτιτὸν, οἳ τε ποτ' ἀγροῦς

Δαμόθεν, οἳ τ' ἀπ' ἀγρῶν νεῖσθε ποτ' ἀχειπολιν,

Ἀμμες ὄρων φύλακες, διαίητοί, ὧν ὁ μὲν Ἑρμῆς,

Οἷός τ' ὄρ' μ', οὗτος δ' ἀπ' Ἑρᾶς, &c.

Qui hanc praperatis viam siue ad agros

Ex oppido, siue ab agris tenditis ad urbem,

Nos terminorum custodes duo dij, quorum hic quidem

Mercurius,

Ut vides me, hic autem Hercules, &c.

nec mirum, hosce deos terminis, atque itineribus præfectos

perfectos fuisse, quum verumque maria, ac terras circuncursantem finxerit antiquitas, illum tanquam nuntium, hunc tanquam singulas regiones ab infestis monstris, & tyrannis liberantem. Quin ait Dionysius Halicarn. Herculem in desertis locis vrbes condidisse, flumina diuertisse, quæ campos inundarent, excisis petris aperuisse vias in montibus, semitas in viis, aliaq; molitum, quæ mortalium vsui esse arbitratus foret. Porro Herculis Saxani mentio est in antiqua inscriptione Tiburtina. id cognomentum fortasse an adeptus est ex fabula, cuius meminere Aeschilus in Prometheus, Strabo lib. iv. & Hyginus lib. Astron. Aiunt siquidem innumera barbarorum multitudine oppresso quondam Herculi deficientibus telis Ioué suppetias tulisse magna vi lapidum, quibus ille sese tutatus hostes fugauit. Aliam de saxis enarrat fabulam Apollodorus libro secundo; Hercule nimirum obsidente Ilium, Telamonem, qui cum eo erat, priorem ingressum esse urbem; quumq; Herculem id ægrè ferre animaduertisset, proximos adiacentes lapides colligere aggressum, Hercule verò quid nam faceret interrogante, aram se Herculi Callinico excitare, respondisse: eamq; rem ab Hercule laudatam. Tertia ex Ouidio addi potest lib. vlt. metamor. de iudiciariis calculis. nam quum Mycilus quidam damnandus esset, voto Herculi facto calculi omnes, qui nigri in urnam demissi fuerant, albi extracti sunt. Sed nonne & Apollo terminalis, vialisq;

G

deus id arguit nummus Augusti, cuius effigies
hic exhibemus sumptum



ex commentarijs Lævini Torrentij ad Suetō-
nium, nisi forte in radiorum coniectatione ea-
dem hic fuerit pictoris hallucinatio, quæ ipsi
Torrentio imposuit in nummo Iouis Anxurij, de
quò superius. Verùm qui Augustum recorderet
filium se Apollinis ambiciosè venditantem, facile
sibi persuadebit, repulsum cum fulmine ab eo
cissum in nominis adiectum illud, et hoc
Nos indicandum, Apollinis, siue Solis caput ma-
gis, quàm alius numinis perceptisse, sanctæ enim
Apollinis simulacra eodem, quò quædam in Hep-
mæ, opificio quandoque elaborata, suggestit Pau-
sanias lib. vii. Nec ab re Apollo, hoc est Marum
præses vocatus est Apollo, ut Macrobius asserit
eiusq; simulacra quæ admodum et Mercurij,
Herculisq; in vjs statuebantur, docet Phænutus,
ἀργυρῶς δὲ ἐκ πορφυρεῶν διαφανέως ἰσχυρῶς κατασκευασ-
μένης, καὶ χρυσοῦ, καὶ ἀλκυονίδος ἀνὰ τὰς
Αἰγυῖος μέσῳ νομινάται, ut pote cuius statua in vjs
collocantur, hæc enim exoriens irradiat, et lumine implet.

propterea statuarum Apollinis Agyci non semel meminit Pausanias. Non absimili nomine appellabantur lapides quidam Apollini dicati, quos in vestibulis statuebant. Suidas. ἀγυγὶς δὲ ἐστὶ κίων εἰς ὃν ἐκλήγον. ὅν ἱστῶσι παρὰ τὴν θύρῶν. id est εἰς δὲ φασὶν αὐτοὺς εἶναι. ἀπὸ λαγῶν, οἱ δὲ διονύσου. οἱ δὲ ἀμφὸν. Agycus est cippus in acumen desinens, quem pro foribus collocant. hosce verò dicunt quidam Apollini sacros esse, nonnulli Baccho, ambobus alij, hic sanè lapis simulacrum illud Solis siue Helio gabali apud Phoenices referre videtur, quod nihil aliud esse tradit Herodianus lib. v. quàm ingens saxum ab imo rotundum, ac sensim fastigiatum, ad coni propemodum formam. Quod verò sacrum etiam Baccho censebatur, inde palàm fit, ipsum quoq; Bacchum viarum præfidem existimatum. quum enim & is terrarum orbem obijsc dicatur, quid mirum, si vias optimè callere putaretur. Apud eos sanè, qui vetera monumenta colligunt, non paucas videre est terminales statuas, hoc est quadratos Hermas cum Bacchi capite, siue etiam Priapi, qui Bacchi filius, necnon Panos, Sileni, satyrorum, qui eiusdem comites ferebantur, hinc Silvanus tutor finium. Horatio dicitur ac Bacchi simulacra ante fores ædiū statui solita, testatur Suidas verbo Μαιεστρεγς. nam de Mercurijs nota res ex Thucidide, aliis q; iter enim recte auspicari credebant salutato deo itineris præfide, ut apud Petronium nauem conscē, furiadorati fœdera, quæ navigationi præfisse putabant. Vinctos itaq; quum in Hermas incidit

sent, lapidem venerabundi in cumulum proieci-
bant. cuius rei mentio quoque est Prouerb. cap.
xxv. *sicut qui lapidem mittit in aceruum Mercurij, ita
qui tribuit insipienti honorem.* sic habet vulgata ver-
sio, quam tuetur præ cæteris Martinus Delrius in
Adagial. sacris, vbi etiam fusè hunc morem per-
sequitur. at Beda rectè interpretatur, etim, qui
stulto honorem defert, perinde errare, atq; is, qui
vanum Mercurij numen colit. nam lapidum illa
proiectio in aceruum, quoddam erat (vt diximus)
venerationis genus. Eleganter verò Prouerbio-
rum auctor stultum præcipuè confert Mercurio,
qui apud Ethnicos disciplinarum Deus habeba-
tur, quasi eorum quoque fugillet stultitiam, qui
id crederent, & vanitatem carpat vani illius cul-
tus: vt omittam stolidos, ac bardos Hermulis illis
comparari solitos, qui capite tantum insigniti cæ-
tera informes erant: Iuuenalis sat. vii r. *nil nisi Cecropides, truncoq; simillimus Hermæ.*

Cæterum prophanus hic mos ad hanc vsque
diem traductus viget quibusdam locis penes ru-
sticos, ac prorsus ignaros homines. siquidem iter
facientes saxa, aut glebas ad sacella congerunt;
quæ in triuijs, aut quadriuis excitari solent. Inter-
rogati quidam in agro Patauino, cur id agerent?
nimirum (responderunt) vt viæ fastidium alleue-
tur. idq; aiebant ab antiquis quasi per manus tra-
ditum. Porro apud veteres quoque non modo
saxa, sed & glebas existimari potest in acer-
uum coniectas, vt de cespitibus videtur in

auter Festus Auienus in Ora maritima :

Est Herma porro cespitum munitio.

PARS ALTERA.

SCITUM est, quod animaduertit Tertullianus, **S**æthnicos, ubi fabularum puderet, quas de Dijs commenti fuerant, ad interpretationem rerum naturalium confugisse, ac dedecus suum ingenio obumbrasse. Diaboli ea fuit versutia, uti specie lucis excaicaret, quemadmodum aiebat Lactantius. nam quum doctis viris nequaquam satis esse inspiceret poetarum auctoritatem ad falsas de dijs opiniones comprobandas, ansam præbuit immorandi, ingeniumq; exercendi circa moralia ac physica interpretamenta, ut hoc saltem nomine inania illa figmenta, quæ vulgaribus hominibus imposuerant, neutiquam damnarent. Empedoclem præcipuè deorum naturas ad elementorum facultates adaptasse testatur Athenagoras. Sed & passim id receptum, liquet omnibus, qui libros euoluunt. Hoc quoq; voluisse tabulæ nostræ auctorem, nullus dubito. ac aliqua forsitan superstitione ad id ductus fuit, observare enim licet, effigies illas, quæ mysticas rerum naturalium allegorias continerent, pro amuletis habitas. hinc turpiculæ illæ res, quæ pueris collo suspendebantur, ut Varro ait, ad auerendum fascinum. hinc Hori imago tot annularibus gemmis scalpta, tot arcis præbijs cusa. atque alia hu-

iustmodi apud eos sanè, qui vetera monumenta
conquirunt, asseruantq; quamplures inspexim
marum sculpturas, quæ tabulam nostram æmulari
videntur, duas ex his caprignendas hic curavi,
in quibus Mercurialis virga in clauam Hercula-
nam abit, altera verò & spicas habet, & papauera,
altera Delphinem, & Amalthææ cornu. **Per Del-**
phinem signi-



ficari Apollo poterat, qui in eum piscem con-
mutatus quondam dicitur, quemadmodum ne-
fert Homerus hymno in Apoll. ut omnium in
antiquis etiam nummis Delphinem inspicere tripod-
di superpositum, sunt etiam qui existiment, apud
Lycophronem sub nomine *Δελφίνος* *πυλῶν* Solem
intelligi, atque ex hoc pisce Apollinem cogno-
minatum esse *Δελφίνιον* testatur Porphyrius lib.
iii. de Abst. ac fortasse sacri censebantur del-
phines Apollini, sine Soli ob perniciositatem, &
præradiantes oculos;

ὅτι γὰρ βέλους ὡς πείλας ἔχουσιν
ἡ πύλας, ὅτι δὲ ἐν αὐτῇ πύλῃ ἐστὶν ὁ πύλας
ὅτι δὲ ἐν αὐτῇ πύλῃ ἐστὶν ὁ πύλας
nam teli instar per mare

Volant; flammæq; lumen emittunt oculis

Acutissimum.

ait Oppianus Halicut lib. II. Et sanè non aquatili-
hum modo bestiarum, sed & terrenarum omnium
esse Delphinum velocissimum tradit Aristoteles
lib. I. x. cap. xiv. de Hist. anim. quod & ipsa
refert Aelianus lib. XII. hinc Plinio lib. IX. cap.
viii. *Ocyor volucre, ocyor telo* dicitur ac de naturæ
leonis (quem Soli sacrum esse docuimus) cum
delphino similitudine vide eundem Aelianum
lib. xv. cap. xvii. Porro copie cornu indicare
Bacchum poterat, is enim fructibus præerat (ut
mox ostendemus) autumnique censebatur domi-
nus. ac de autumnalibus pomis ita loquitur est
Ovidius ix. Metam.

Incessit, totumq; tulit prædiuite cornu

Autumnus.

Verum ubertatem rerum atq; affluentiam hisce
designari symbolis, nemo non percipit. claua
Herculis malorum indicat depulsionem, Mercurij
virga largitionem bonorum. siquidem apud
Homerum hymno in Mercur. Apollo caduceum
Mercurio spondens ita loquitur:

ΟΛΒΗ, & πλοῦτι δώσω παρθενικὴν ῥάβδον,

Felicitatis, & divitiarum dabo pulchram virgam.

id terra, marique contingere optabant, ideoq;
cornu illud Amaltheæ, & Delphinum adiece-
runt. nam, ut canit Phocylides apud Stobæum,

Ἀγρὸν γάρ τε λέγουσιν Ἀμαλθείας κέρας εἶναι,

Agrum esse dicunt Amaltheæ cornu.

nec absolum est, mare per Delphinum designari, qui cæterorum piscium quodammodo rex est. reliquis enim præstare aquatilibus ait Oppianus, quantum præstant aquilæ volucribus, leones feris, dracones reptilibus. De specieis & papaueribus, quæ in altera gemma visuntur, quid attinet dicere, fertilitatis esse indicia, quum id compertum sit omnibus Eusebius profectò III. Præpar. Evæg. spicas, & papavera Cereri adscribi, tradit, quod & Phurnutus scribit. Porro huiusmodi symbola quum passim vsurparentur, Senatus Commodum Imp. adulans deflectere ea voluit, ad felicitatem illorum temporum indicandam, cuso numma, cuius exemplum



hic exhibemus, quale etiam impressum extat in Ant. Augustini dialogis de veter. num. eoq̃ magis; quod per Herculanam clauam Commodus ipse designabatur, qui Herculem se dici, & credi infans iussu volebat. adiuncta sunt autem Capræ cornua, nam, ut ait Dion Prusæus, τὸ ῥάμμαλθιαν κίεῖς μίλωνι τῶν ἡ ἀγαθῶν δοῖν τι καὶ ἀδαιμονίαν, *Amaltheæ cornu bonorum indicat, largitionem, & felicitatem*

felicitatem. Quocirca, si diuinare licet, tabulæ nostræ auctor eam fortasse pro amuleto in sua quapiam villa ad agrorum conspectum affixerat, vt Soli vbertatis largitori hoc honore exhibito, rerum fœcunditatem ex agris prouenientium sibi polliceretur, siue ex æqualiter librato quattuor elementorum temperamento, siue ex quattuor anni temporibus felici decursu succedentibus. Neque diuinationem hanc nostram prorsus irrisum ibit, qui legerit apud Constantinum Cæsarem lib. II. ad herbam disperdendam, quæ leguminibus infesta, appingi à quibusdam in testis consueuisse Herculem leonem suffocantem, easque testas in angulis, medioque aruo apponi solitas. adeò superstitionibus addicta erat antiquitas.

QUATTUOR APOLLINIS ARTES.

QUòd si non omnino quis amet, allegoriam elicere physicis rationibus fultam ex fabulis hisce argumentis; scire tamen aueat, quid tabula vniuersa denotet, hoc est, quid sibi voluerit Tabulæ auctor, dum quattuor illa numina, siue eorum *παράσημα* simul coniunxit, satis sibi factum fortasse putauerit, si dixerimus, quattuor Apollinis attributa innui, sagittandi scilicet peritiam, diuinationem, musicam, medicinam. quæ Callimachus Hymno in Apollinem hisce versibus enumerat:

H

Τεχνη δ' ἀμφιζωφῆς ὅτις ἴσθι' ὅσον Ἀπόλλων.

Κείνος οἰευντιὸν ἔλαχ' αἰτέρα, καί τις αἰοιδόν,

Φοῖβος γὰρ καὶ πᾶσι ὅτι τρέπεται κρηαῖα δὴ.

Κείνος δὲ θεία, καὶ μάντις· ἐκ δὲ τοῦ Φοῖβου

Ἰν τε γὰρ διδάσκει ἀνάβλυσιν θανάτῳ.

Arte præterea nemo tam copiosus, quam Apollo.

Ille sagittatorem sortitus est virum, ille poetam,

Phæbo enim ἔσ' sagitta cura est, ἔσ' carmen. (item)

Illius etiam sunt calculi sortilegi, ἔσ' vates. ex Phæbo

Medici didicerunt depulsionem moris.

& Horatius carmine seculari:

Augur, ἔσ' fulgente decorus arcu.

Phæbus, acceptusq; novem camænis,

Qui salutare lenat arte fessos

Corporis artus.

Apud Ovidium quoque i. Metamor. Phœbus ipse Daphne fugienti hæc quattuor artes iactat. Sed & apud Maronem xii. Aeneid. Iapis medicus iisdem muneribus à Phœbo donatus traditur. Apollo itaque arcu pharetraq; instructus, qualem in tabula: inspicimus, iaculandi artem, peritiamq; designabit, hoc enim præcipuum eius munus. quò fit, ut tam sæpe apud Homerum, aliosq; poet-
 τας ἐκ αὐτοῦ βόλος, ἐκ αὐτοῦ βολέτης, ἐκ αὐτοῦ ῥως, κλυτὰ τεύχεος. ἀρ-
 χυεὺς τεύχεος, χρυσό τεύχεος, πξότης, πξοφύεος ἀνδίατ, ut & à
 latinis scriptoribus cognominatur iaculator, sa-
 gittarius, sagittiger, sagittipotens, arcu potens, ar-
 citenens, pharetriger, vulnificus. vnde *telarum*
deus à Tertulliano κατ' ἐξοχὴν dicitur in libro de

Corona milit. At vaticinatio per Bacchum intelligitur, siquidem in Thracia adytum fuisse fertur Libero patri consecratum, ex quo ederentur oracula à vaticinatoribus, qui plurimo se mero imbuissent, quod Macrobius primo Saturnal. ex Aristotele, qui Theologumena scripsit, didicisse se refert. & liquidò Euripides de Baccho loquens:

Μαῖντις δὲ ὁ δαίμων ὁ δὲ. καὶ γὰρ Βακχόσιμον,

Καὶ τὸ μανῶδες, μαντικῶν πολλῶν ἐχέτω.

Vates verò deus hic est, etenim ipsa bacchatio,

Ipsaq; insania magnam vaticinandi vim habet.

quod & Plutarcho lib. de Oracul. defectu probatur. quapropter in Bacchi certaminibus victoris præmium Tripus erat, congruus veritatis index, vt lib. II. ait Athæneus, quia scilicet non mentiantur ebrij,

Conditæ quum verax aperit præcordia Liber,

vt inquit Horatius. Medicinam nemo ambiget per Herculem significari, cui ἀχιλλεύς cognomentum adhæsit, quiq; mortem vicisse traditur. eius siquidem institutum fuit orbem peragrarè, vt ingruentes passim morbos depelleret, quos poætæ tyrannorum, monstrorumq; nominibus indigitarunt, vtpote corporum carnifices, ac voratores. αἷς δὲ καὶ πικρῶν, ἔτι καὶ κατὰ νότον φθιγενταὶ αἰσώρες, vt enim à feris, ita & à morbo corrumpuntur carnes, ait Artemidorus lib. secundo cap. Lix. sed & cap. xii. leonem efferatum præfigire morbum tradit; esse enim morbum eæ

H ij

feræ similem vomitum non sit Atributum Herculi exuvium leonis tanquam Auerrunco, morborumq; triumphatori. Musicam verò per Mercurium innuit, quis eat inficias? is enim musicæ inuentor fuisse fertur, primusq; lyra compactor, qua non tantum Amphionem, sed & Apollinem, musasq; ipsas instruisse dicitur. Philostratus primo Iconum: τὴν λύραν τὸ σοφισμῶν τῶντος Ερμῆς πῆ-
ξασθαι λέγεται κεράτων δυοῖν, καὶ ζυγῶ καὶ χέλυος, καὶ δοῦναι
μὲν τὴν Ἀπόλλωνι, καὶ τὰς Μούσας, Ἀμφίον τῶν Θηβαίων δὲ-
ειν; *lyram scitum inuentum primus Mercurius compe-*
gisse perhibetur, ex gemino cornu, iugo, et testudine; et
post Apollinem, et Musas, dono dedisse Amphioni,
Thebano.

QUATUOR MVNDI ELEMENTA

SAtius tamen duco, physicam interpretatio-
nem tabulae argumentis accomodare. quumq;
lyram in medio inspicimus musicæ indicem,
mundanam verò musicam fateatur Boetius ex
quattuor elementis constare, quod & Sidonius
innuit in Epithalamio Polemij, & Araneolæ,

Harmoniam dicens etiam, quod quattuor istis

Sic sedant elementa modis, &c.

existimari iure potest, quattuor hisce numinibus
quattuor vniuersitatis initia adumbrari, quippe
quæ à Sole regi videantur, vimq; omnem sibi
congruentem haurire, atque huc trahunt quidam
quadrigas Soli tributas. Martianus:

Quatuor alipèdes dicunt cōflectere habēnis,

Quòd solus domites, quæ dant elementa, quadrigam.

Tertullianus etiam, & Isidorus de coloribus agētes, quibus utebantur Circēses agitadores (Circus enim Soli consecratus) præter alia, quæ adhibent interpretamenta, primis quattuor principijs eodem accommodant, rufum igni, album aëri, atque cæruleum, qui Venerus dicebatur, terræ viridem, quem prasinum appellabant. Iaculator itaque Apollo ignis erit symbolum ob eius elementi vim acutam, ac penetrabilem, nam & Porphyrius apud Eusebium tertio de præparat. ignitam in Sole vim Apollinem dictam refert. *ἡ δὲ ἀκρότης αὐτῆς πάλσις*, à radiorum ipsius vibratione, quanquam pro *αὐτῆς πάλσις* mallet *αἰαπάλσις*: neque enim facile fit obuiam apud scriptores vox illa *πάλσις*. Sanè verò, si veterrimos poetas, & philosophos excutias, haud temere aliud penes ipsos reperies ignis elementum, quàm Solem, aut etiam celū ipsum, quem æthera nominabāt. Aër Mercurius refert, qui alatus ideo fingebarur, ac tam ad superos, quàm ad inferos volitare, fluidus enim aër est, peruiusq; volantibus, nec minus superiora pertingens, quàm inferiora. audi Senecam de aëre ita loquentem II. natur. quæ. hic est, qui cælum, terramque connectit, qui ima, ac summa sic separat, ut tamen iungat. separat quia medius interuenit: iungit, quia utrique per hoc inter se consensus est. atque huc pertinere posset Mercurij etymon, si Arnobio assentiri liceret existi-

manti, sic dictum, quasi *medicarium*. Id etiam indicat veteris gemmæ



sculptura, symbola præferens quattuor elementorum, cuius ectypon ex Abrahami Gorsæi dactyliothea desumpimus. fulmine enim ignis designatur, aqua Delphine, terra trunco arboris radicitus euulsæ, aër verò Mercurij caducco. ac sanè sedem ei constituebant in aère. vndè inter cæteros dæmonas, quos Dio lib. LXXI. à quodam mago euocatos scribit ad pluuiam eliciendam, nominat quoq; *Ερμῆν τῷ ἄερον*. Porro aquam meritò Bacchus denotabit, quum cum existimarent veteres mythologi *πῶς ὑγρὰς φύσεως κύειον, καὶ ἀρχὴν, naturæ omnis humidæ dominum, auctoremq;* ut ait Plutarchus lib. de Iside & Osir. ideoq; appellatus *ὕδης*, ut præter eundem Plutarchum asserit quoq; Suidas testem laudans Clidemum. At ex Herculis armis claua scilicet, ac leonina terrâ innui non ineptè quis censeat. claua siquidem plantæ designare potest, animalia leo, quæ duo terræ gignit, alitq; nam *αἴτια γενέσεως, καὶ διαφθορῆς ζώων ὁ μὲν, καὶ φῶτα ἔστιν, causa est generationis ac perperuationis*

animalium simul omnium, & plantarum, vt ait Philo de mundi opific. Herculanam clauam ex olea fuisse, patet ex Apollonij Rhodij lib. i. v. qui eam vocat ὄλον ἐλαίης : siue ex oleastre, quippe illam Theocritus βακτρὸν ἐπηρεφέος κοτῖνοιο, & iterum ἀργεῖλαιον nominat, atq; id genus arboris hocce symbolum præ cæteris idcirco geret, quòd longissimæ sit vite, vt Theophrastus, & Plinius tradiderunt, ac tantam habeat cum terra affinitatem, vt sicci caudices infossi germinare dicantur. Virgilius i. I. Geor.

Quin & caudicibus scctis (mirabile dictu)

Truditur è sicco radix oleagina ligno.

quin Theophrastus ii. de Hist. plant. oleam penitus aliquando adustam regerminasse tradit, & lib. v. idem accidisse cardini ianux oleagino, & poculo in limum proiecto. Eius rei causa esse videtur, quam idem Theophrastus primo de Caus. plant. cap. iii. innuit, huiusmodi scilicet plantas ob sui corporis pinguedinem, ac spissitatem exsiccatu difficiles vitale illud, ac genitale seruare principium, & minimè siccas esse, quum siccæ videantur. Quocirca nihil erat causæ, cur Pausanias fidem ægrè accommodaret narrationi de claua Herculis, quam terræ olim infossam germina emisisse tradunt. Leonem verò, nemo est, qui ambigat, præcipuum esse ex brutis animantibus, & quendam in cæteros sortitum esse principatum, ac propterea magnæ matris tutelæ adscriptum, quæ telluris dea dicebatur; quemadmodum dra-

conem tribuerunt Cereri, quæ pars humi frugum
 conceptrix, Proserpineq; mater à serpendo nun-
 cupata; aquilam Ioui ætheris, aërisque domino;
 Delphinum Neptunio maris præfidi. Quapro-
 pter sub poeticis fabulis, quæ tam Bacchum,
 quàm Herculem ignis vi ad superos translatos re-
 ferunt, illum videlicet ex combusto matris utero,
 hunc ex ardente in Oëteo vertice pyra, physica
 ratio latere videtur. nam quum Herculem ter-
 ram, aquam verò Bacchum dixerimus, terreas ex-
 halationes, aqueosque vapores caloris ope ad su-
 periora eleuatos intelligere possumus.

QUATTUOR ANNI TEMPORA.

AT verò crediderim potius, quattuor tempo-
 rum vices, quibus annus concluditur, huius-
 ce tabulæ symbolis designari. id enim præcipuum
 Solis munus, vt signiferum percurrat circulum,

*Temporibusq; parem diuersis quattuor annum
 (vt canit Virgilius) efficiat. nam veris clementem te-
 pore, (verbis vtor Macrobij lib. i. in Somn. Scip.)
 torridum cancri, ac leonis æstus, mollitiem autumnalis
 auræ, vim frigoris, inter utramque temperiem, omnia
 hac Solis cursus, et ratio dispensat. quin singula hæc
 Solem ipsum esse, videtur fateri vetus poeta illo
 versiculo:*

*Sol æstas, autumnus, hiems, Sol uter quoque gratum.
 eam ob causam quadrupes ab Orpheo in hymnis
 dici Sol videtur:*

Keaton

Κεῖται ἔχον ἑπὶ τὰ τετραβάμματα πρὸς ἡρόδωτον,
Temperamenta habens temporum, quaternis pedibus
tripadians.

nec aliunde ortum poëtarum figmentum quadrigas Soli tribuentium: idq; idem Orpheus innuit, quum ait: *τετραδωρον ἄρμα δίδωκεν.* quattuor temporum currum agens: (sic enim legendum, lex carminis iubet, non vt in vulgatis codicibus *τετραδωρον*) quam sententiam amplecti visus est Commentator Germanici Cæsaris, quum inquit: *Huic quoque illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis, autumnii, & hiemis; aut quod quadripartito limite diei metitur spatium decurratum. locum sanare poteris hoc additamento, quadrigam adscripserunt. nam eadem ferè verba habet Fulgentius II. Mytholog. Huic quoq; quadrigam adscribunt illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, aut quod quadripido limite diei metiatur spatium.* consonat etiam quod ait Isidorus XVI. Orig. *Quadrigas ideo Soli iungunt, quia per quattuor tempora annus vertitur, ver, & æstatem, autumnum, & hiemem.* Quoniam verò Circus (vt diximus) Soli consecratus erat, quattuor colores, quibus agitatorum factiones inducebantur, & currus ornabant, appositè crediti sunt quattuor anni tempestatum symbola fuisse. Tertullianus apertè docet lib. de Spectacul. cap. ix. *Albus, inquit, hiemi, ob nives candidas, rufseus æstati ob Solis ruborem noti erant, & paulò inferius: prasinum verò terra*

matri, vel Verno, Venetum celo, & mari vel autumno.
 Sic Isidorus: *Russeos aestati currere voluerunt, quod ignei coloris sint, & cuncta tunc flavescent: albos hiemi, quod sit glacialis, & frigoribus uniuersa canescant: veri prasinus viridi colore, quia tunc pampinus densatur. ac integram desiderari periodum, nemo non videt, deest enim quod de veneto, cæruleoue colore autumnali tempore adscripserat; nec mihi procliuue medicinam facere loco mutilo, ac tantum non conclamato absque veterum codicum ope. quia & suspecta sunt postrema illa verba: quia tunc pampinus densatur.* Corippus lib. i. de laudib. Iustini liquidò satis de Circensium factionum coloribus, eorumq; significatione cecinit, cuius hi sunt versus:

*Solis honore noui grati spectacula Circi
 Antiqui sanxere patres, qui quattuor esse
 Solis equos, quadam rerum ratione putabant,
 Tempora continui signantes quattuor anni.
 In quorum species, signis, numerisq;, modisque
 Aurigas totidem, totidem posuere colores,
 Et fecere duas studia in contraria partes,
 Ut sunt aestiuis brumalia frigora flammis.
 Nam viridis, vernis campus ceu concolor herbis,
 * Pinguis oliua, comis luxu nemus omne virescit.
 Russeus aestatis rubra sic veste refulgens.
 Ut nonnulla rubent ardenti poma colore.
 Autumni Venetus ferrugine diues, & ostro
 Maturas vnas, maturas signat oliuas.*

Aequiparans candore nives, hiemisq; pruina,

*Albicolor viridi * socia coniungitur una.*

Corripere versus quibusdam locis castigavi. maculis, quæ supersunt, elucendis imparem (vt ingenuè fatear) me agnosco. nec decet periculum facere, vbi operam te lufurum sciueris. Perperam verò Cassiodorus Variar. lib. III. Epist. LI. de iisdem coloribus agens album autumnò assignat, cœruleum hiemi, nam & Martianus Capella lib. primo de Nupt. Philolog. Solis coronam duodecim gemmarum quadripertito ordine describēs, eandem cum Tertulliano, Isidoro, & Corippo colorum rationem sequutus est. dat siquidem æstati Lychnitem, Asteritem, Ceraunon ignei coloris gemmas, quæq; idcirco à lucerna, ab astro, à fulmine nomen sumpsere de primis ita Dionysius Periegesi:

----- ἀστὲρος καλὸς λίθος, οἷά τις ἀστὴρ

Μαρμαίρων, λυχνίς τε πυρὸς φλογὶ πύμπαν ὁμοίη,

----- *asterius pulcher lapis, ceu quedam stella*

Splendens, & lychnis flammæ ignis omnino similis.

Asteritem etiam, siue asterium inclusam veluti stellulā gerere affirmat Isidorus. at Plinius lucem illam appellat pupillæ similem. idem & lychnitem ex ardentibus gemmis esse tradit, & ab accensis lucernis dictam. & ex Plinio Isidorus, qui addit: *huius duplex facies, una qua purpura radiat, alia quæ cocci rubore.* quod ex Solino sumpsisse videtur, cuius hæc sunt verba cap. LV. *Duplex ei facies, aut in purpura emicat claritatem, aut meracius suffunditur*

cocci rubore. De eadem gemma Lucianus de *Dea Syria*, Nonnus v. *Dionys.* Priscianus *Periegesi*, alijque. Cerauniū etiam rubidum esse indicat Isidorus, quum inquit: *cui color pyropo rubenti, & qualitas ut ignis.* & Claudianus de laudib. *Serenæ*:

----- *Pirenæiq; sub antris*

Ignea fulmineis legere ceraunia nympha.

Quas verò gemmas Solari coronæ ab hieme appositas Martianus scribit, ex sunt Hydatiſ, adamas, cryſtallum. glaciem poſteriores referre videntur. at hydatiſ, ſeu hydratiſ (vt alij legunt) ab aqua nomen habet. Eſtne ea, quæ Plinio, & Iſidoro Enhydros dicitur? ille candidam eſſe perhibet; hic ita loquitur lib. xvi. Orig. cap. xiii. *Enhydros ab aqua vocata, exundat enim aquam, ita ut clauſam in ea putes fontanam ſcaturiginem.* quæ verba ex Solino deſumpſit extremo cap. xL. Cæterum virides gemmas verno tempori adſcribit, ſmaragdum ſcilicet, Scythidem, & Iaſpidem. ſmaragdi color viridis notus omnibus. De ſcythide patet ex eodem Martiano, qui alibi *ſcythidis vireta* nominat. fortean verò eiſdem eſt generiſ cum ſmaragdo, ſed precioſior, nam ſmaragdos, qui in Scythia reperiuntur, nobiliores eſſe affirmat Iſidorus. quod & Priscianus *Periegeſi* innuere videtur. Dilutiori colore ſunt iaſpides, ac fortaiſſe ijdem quoq; ſmaragdi, nondum tamen perfecti. tradit enim Theophrastus lib. de lapid. repertā olim in Cypro gemā, cuius dimidium iaſpis, dimidiū ſmaragdus erat, tanquā nōdum ab aqua immutatus. Autumni gemmæ in Soliſ corona

dicuntur à Martiano Hyacinthus, Dendrites, Heliotropios. Hyacinthū cœrulei coloris esse testatur Isidorus, violacei Plinius, dilutioris tamen, quàm sit in amethysto. At Solinus cap. xxxvi. id quandoque euenire asserit, quia ea gemma vitij non parçè obnoxia. pingi enim nitore cœruleo, quum inculpabilis est. *flucticolor* ab eodem Martiano alibi dicitur. Heliotropius verò teste Plinio porraceum præ se fert colorem sanguineis venis distinctum. vulgò dicitur *diaspri*. Quis sit dendritidi color, haud faciliè inuenio. Scio quandam huiusce gemmæ speciem ab eodem Plinio appellari albam. ac, ni iudicij fallor, varietatem, quæ Autumno assignatur, indicare voluit variis hisce gemmis Martianus. potiore tamen locum cœruleo dedit colori, qui purpureo affinis. ac autūnus ipse appellatur ab Horatio *purpureo varius colore*. ad liuorem vterque vergit. nam frustra sunt, qui credunt eundem esse purpureum cum coccineo, hic rubidus est. cœrulæus esset ille, subfuscus tamen, ni distingueret permixtus quidam rubor. quocirca purpureum pauonis esse collum subindicat Tertullianus lib. de pallio. ac sanè pruna, aliq; poma autumnalia purpurascere videntur. vix præcipuè. quin & vites, ipsas Naso purpureas dixit,

Et de purpureis collecta vitibus vna

Corippus ad maturas quoq; olivas cum colorem refert, vt ex suprà adductis versibus videre est: ac in vuarum racemis auctor libelli de coloribus,

quem Aristoteli quidam tribuunt, nonnulli Theophrasto, puniceum agnoscit, vinaceum & cyaneum. ἐνίοτε μὲν, inquit, ἀπὸ τοῦ γίνονται φοινικεῖ, τὰ δὲ μέγαλος ἐστὶ αὐτὰς σμικρὰ μὲν, μετὰ βάλλονσι πάλιν εἰς τὸ οἶνωπον, τὸ δὲ τελευτᾶτον γένος ὁ κυανόειδεις, interdum primum sunt punicei, sed atro in se consistente in vinosum mutantur: deniq; sunt cyanei. Perbellè verò cum Martianæa Solis corona tabulæ nostræ conuenit. ut enim æstiuas ille gemmas in fronte collocat, ita nobiliorem in tabula sedem Apollinis effigies, eiusque symbolum occupat. quoniam æstas per Apollinem, per Bacchum autumnus, hiems per Herculem, per Mercurium ver intelligitur, ut mox singillatim examinabimus. Id fortasse aliquis existimauerit morem Atheniensium respicere, qui à solstitio æstiuo anni principium statuebant, ut auctor est Simplicius in v. Physicor. Aegyptij quoque annum ab æstate ordiebantur, quo tempore Nili incidit incrementum, & alluio. Porphyrius de Antro Nymphar. Αἰγυπτίοις ἀρχὴ ἔτους, ἔχ' ὁ ὑδροχόος ὡς Περμαίοις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ, Aegyptijs anni exordium non aquarius, quemadmodum Romanis, sed cancer est. Solinus cap. xxxv. de Nili augmento agens: *quod tempus sacerdotes natalem mundi indicauerunt, id est tertium decimum Kalendas Augusti.* adi & Scaligerum lib. i. l. de Emendar. temp. Verum iure primas æstati tribuunt, qui de Sole agunt, quum Sol maioribus eo tempore polleat viribus, ac suum quodammodo domicilium tenere dicatur. Itaque Remigius monachus Antifio-

dorensis, qui claruit anno Christi Decclxxx. & commentarium in Martianum conscripfit, cuius integrum exemplum in Tigurina bibliotheca extare tradit Gelsnerus; in Vaticana fragmentum tantum asseruatur: *frons*, inquit, *rotius anni est ætas*, *flagrantior scilicet, & eminentior pars*. Sic Aratus in enumeratione signorum zodiaci à Cancro orditur. quod & Hyginus in Astronomicis animaduertit, quum ait: *Aratus non, ut ceteri Astrologi, ab ariete duodecim signa demonstrat, hoc est. vere incipiente, sed à cancro, hoc est ipsa æstate*. Idem quoque in calce libri quarti sic loquitur: *Annum voluerunt esse, quum sol ab æstiuo circulo redit, & zodiacum ad id signum, unde incipiebat, permeritur*. Quoniam verò ex quattuor anni partium æqualiter librata vicissitudine harmonia quædam promanare videtur vniuersi seruatrix, concinnè in tabulæ medio eius rei indicem exculptam videmus lyram. quemadmodum enim musicæ vis in eo sita est, vt variæ vocum intensiones, remissionesque. sonique tum acuti, tum graues congruenti temporum mensura dispositi in dulcem coëant concordiam, ita Sol tanquam citharedus quidam, mundi partes omnes pulsans, seruataq; velut ad numerum temporum symmetria, calida cum frigidis associat, cum siccis humida, pulcherrimumq; efficit temperamentum, quippe (vt ait Plinius lib. I. cap. xxxix.) *Solis natura temperando intelligitur anno. vt verius in illum quadret, quod de Orphico apud Cassiodorum legimus Variar. lib. II. in unum con-*

uentum contraria uota collecta sunt, & fidem dicentis ly-
ra omnia sibi aduersa crediderunt. Porro Orpheus in
hymnis Apollinis describens lyram, in acuto so-
no ætatem, in graui inferiorum chordarum hie-
mem intelligi ait, verum autem in concentu Dorio:
Versus ipsos non grauabor apponere:

Εἰς ὑπέρτας χεῖμῶνα, θεοῖς νεότης ὁρμήσας,
Δύπρον εἰς ἑαυτὸς πολὺν ἐκ τοῦ ὧκυον αἶθος.

Doricæ harmoniæ appellatione usus est ad me-
dium tonum indicandum, quoniam hanc præ cæ-
teris ad mediocritatem tendere, constat ex Ari-
stotele lib. vii. I. Politic. cap. v. quin cap. ultimo
eandem esse ait τὸ μέσον τῶν ὁρμητικῶν. In fragmen-
to incerti scriptoris, quod Censorino olim tribu-
tum, postea à Lud. Carriore auctius editum, ita
scriptum reperio: Organum quondam habuit tres in-
tensiones: grauem, mediam, & acutam. inde Musa quo-
que tres olim æstimata, Hypate, Mese, Nete. & mox:
quas animaduertisse cum resonantia suauitatis in arcu
sororis Apollinem tradunt, & intendisse protinus citra-
ram. tum notasse, quod adstrictiora fila neruorum in
acumen excitarentur, granibus responderent remissa. in-
defecisse tres primos, de quibus supra dictum est. Id ta-
men tribuit Mercurio Diodorus, atque ad tem-
porum varietates respexisse affirmat, sic enim lo-
quitur lib. i. de Mercurio agens: αὐτὸν τὸ ὄργανον,
ὡς ποιῆσαι, πείρησεν, μνησάμενον τὰς κατ' ἐνιαυτὸν ὥρας.
θεοῖς γὰρ αὐτῷ ὑποστήσασθαι φθόγους, ὅθεν, ὡς βαρύνει, καὶ μέ-
σον. ὅθεν μὲν ἀπὸ τῆς ὑπέρτας, βαρύνει δὲ ἀπὸ τῆς χεῖμῶνος, μέ-
σον δὲ ἀπὸ τῆς ἑαυτὸς, Lyram à se inuentam trichordens
fecit,

fecit, anni tempora imitatus. tres enim tonos induxit acutum, grauem, & medium. acutum ab æstate, grauem ab hieme, medium à vere desumpsit. Sed cur Autumnum prætermisit? an fortasse cum vere confudit? discriminat enim tam ver, quàm autumnus (licet diuersa ratione) hiemem ab æstate. ac profectò videntur antiquiores triplicem tantummodo anni diuisionem statuisse. idcirco tres numero Horas finxerunt: Minervamque sub qua aërem intelligebant, *ἡρην* ideo dictam scribit Diodorus, quòd ter in anno naturam mutat, verè, æstate, hieme. asserit quoque idem auctor, existimatum ab Aegyptijs Osirim, & Isidem, Solem videlicet & Lunam *ἡ ἀπὸ πάντων χρόνων διοικῶν, καὶ φωνῆς τε καὶ ἀφ' ὧν τὰ πάντα τριμύριον ὅρασις ἀπορρέει, καὶ τῶν πλὴν ἐλδοῶν ἀπαρτίζουσι, τῇ τε ἐσπέρῃ, καὶ θεῇ, καὶ χθυσίν, mundum uniuersum gubernare, nutrientes, & augentes omnia, tripartitis temporibus inuisibili motione circuitum perficientibus, vere scilicet, æstate, atque hieme. latinus interpres, qui hiemis loco autumnum hic nominauit, pro *χθυσίν* videtur legisse; *ὀπωρινῇ* in suo exemplari nisi incuriæ fuit peccatum. Ad Veterem itaque trium temporum imitationem tribus chordis instructa fuit lyra. nec absolum erit putare, id animaduertisse, qui τῇ μεσῇ proximam addiderunt *ἡρην*, vt quattuor anni tempora aptius imitarentur. Quin tetrachordum Mercurio attributum, scribit Macrobius primo Satur. ca. xix. & Boetius, qui tammodi respectum fuisse habebat ait ad quattuor*

uniuersitatis elementa: sic enim loquitur lib. v. de Musica. cap. xx. *simplicem principio fuisse musicam refert Nicomachus, adeo ut quattuor nervis tota constaret. idque usque ad Orpheum durauit, ut primus quidem nervus, & quartus diapason consonantiam resonarent. medij verò ad se inuicem, atque ad extremos diapente, ac diatesseron, ac tonum. nihil verò in eis esset inconsonum, ad imitationem scilicet muscæ, quæ ex quattuor constat elementis: cuius quadrichordi Mercurius dicitur inuentor. Fit itaque, ut serua ta temporum harmonia genitalis plantarum vis, fataq; omnia hieme compressa congruum concipiant vigorem ad germinandum. quod euenit laxata verno tempore humo. at illa æstiuus calor maturat, perficit Autumnus, colligitq;. Quapropter de Sole signiferum obeunte ita cecinit Aratus:*

Κύκλον, ἀέζονται πᾶσαι ὀπτηρίαι ὥρεσι,

----- eoq; circa hunc eunte

Circulum, adolascunt omnes frugifera tempestates.

Id verò (ut & supra diximus) indicare videtur ἔγχευς in tabula exculptus, qui florum, frondiumq; pomorum item, & frugum pulcherrimum coronario opere habet contextum.

A P O L L O. A E S T A S.

PRæcipuum Apollinis munus sagittandi peritiam esse diximus. ex quo facile patet omnibus, æstiuum designari tempus, quum scilicet

vehementiore iactu solares radij terram percu-
tunt, ut proinde tunc iaculator meritò Sol appa-
reat. quiq; cæteris anni temporibus obtusus quo-
dammodo videbatur, acutus per æstatem dici
possit, quemadmodum nominat Horatius lib. i.
epist. x.

*Leniet & rabiem canis, & momenta leonis,
 Quum semel accepit Solem furibundus acutum.
 Et Hefrodo dicitur petros & ses nexato, robur acuti
 Solis.*

Narrant fabulæ Hygino teste, datas à Vulcano Apollini sagittas, nimirum ut æstivus ardor designetur. nam Vulcanus ignis est. Iis præcipue Apollo usus esse fertur, quum Pythonem interfecit, ingentem scilicet draconem ex aquis ortum. Πύθων nihil est aliud, nisi putredo. siquidem ex imbribus, qui plurimi defluunt hiberno tempore, collectæ aquæ, stagnantesq; modico superueniente calore corrumpuntur. eas postmodum vehemens æstivi Solis radij exsiccant, hinc putredo tollitur; datæque ansa Poëtis, Pythonem Apollinaribus sagittis de medio sublatum cæcandi. Physicam non minus rationem deiectus Phaëton, interfectiq; Cyclopes habent. Adurebat terram Phaëton, Apollinis filius. cum iratus Iuppiter in flumen deersit. at Apollo Cyclopes fulminum fabricatores sagittis interfecit. Phaëton ex græca nomenclatura lumen est. Solis verò filius dici potest, quod lumen è Sole progigna-

tur. ideoq; Apollo *Ἀπόλλων* Homero dicitur, & vocatur Sol à Pindaro viL Olymp. *ὁ γὰρ ἄλλος ἀπὸ τοῦ πατρὸς*, generator radiorum pater, quemadmodum etiam Odq; *ἡλίου γένεσιν* nominat *ἡλίου γένεσιν*, diem Solis filium. Phaëton tæum incendium exuberantem Solis calorem indicat, teste Philostrato primo Imaginum. *πάντα πῆρ' ἡδὲ σφαιρῶν, πλεονεξία τις εἴη*, *ὅθεν τὸ πυρρὸν δυνεῖ, ποικίλιν δὲ, καὶ ζορρὰ φῶς*, *ἱπποῖ, καὶ ἄρμα, καὶ συρταῖα τὰ ὑεῖνα*, hæc sapientibus quidem affluencia quadam ignis fuisse videtur à pœtæ verò, & pictoribus equi, & currus, ac celestia confundantur. Iratus Iupiter nihil est aliud, nisi aët nubibus, & tempestatibus conturbatus, qualem hiemali tempore ut plurimum inspicimus. vnde & *hiemem* pro tempestate poëta vsurpant; sicut vicissim *serenus* accipitur pro miti, sedato, hilari. itaque Cassiodoro lib. i. Var. *clementia serenitas* nominatur. & Antonius Pius *serenus*, & *clemens* ab Ammiano dicitur. Lucanus lib. iv. de Cæsare:

----- at facilis Cæsar, vultuq; serenus.

hinc à Sidonio lib. iv. epist. xii. *serenitas latitiae* opponitur *nubilo mæroris*. Perturbatus itaque aër ac nubilosus post Phaëton tæum incendium, hoc est post ardorem æstiuos lumen ipsum nubibus tanquam flumine obruit. siquidem & Aristoteles in Meteor. ex vaporibus, qui eleuati in nubes coeunt, indeq; in pluuias soluuntur, perpetuum quasi flumen sursum ac deorsum ferri ait. Sol autem redeunte postea estate resumptis viribus nubes ipsas radiorum ictu veluti sagittis con-

ficit, disperditque. nubes enim sub Cyclopora nomine à poetis intelliguntur, quippe quæ fulminum sint effectrices. Poetica quoque fictio est Hiacynthi pueri internecio proiecto ab Apolline disco, quæ tamen à naturali ratione interpretationem sumat. Disci formam Soli esse, philosophi quidam crediderunt, & præter ceteros Philolaus Pythagoricus. capropter figmento datus est locus, ut qui in æstiuis feruoribus à Sole minus sibi cauere, ij dicerentur disco Apollinis percussis. Cæterum quum Hiacynthus flos sit eam quoque significationem elicere possumus, ut flores nimio æstu flaccescere, enecariq; dicantur. Apollini verò dicata præcipue erat inter plantas laurus, inter aues coruus, de quibus ita Albricus, quum de Apolline loquitur: *Iuxta autem illum erat viridis laurus picta, & coruus niger desuper volitans pingebatur, auis scilicet ipsi deo consecrata.* laurus quidem, quia arbor est perquam calida, ac sicca, & quodammodo ignea, ut asserit Porphyrius apud Eusebium III. de Præpar. Euang. & Constantinus Cæs. XI. de Agricult. cap. III. coruus verò, quod solus contra rerum naturam in medijs ipsis æstiuis feruoribus ouiparos pullulet fœtus, ut inquit Hyginus lib. I. Mytholog. quæ omnia satis aperiunt, æstatem per Apollinem significari.

B A C C H V S A V T V M N V S.

HAud erit operosum argumenta indagare, quibus Baccho adscribitur Autumnitas; ne-

que enim se iungi queant. ut scire pronunciarit
Lucretius lib. v.

Inde Autumnus adit, graditur simul Enias Euan.
& Virgilius secundo Georgic. Bacchum allo-
quens:

----- *tibi pampineo gravidus Autumno*

Floret ager; spumat plenis vindemia labris.

Bacchus enim vitis est dominus. at Pindarus v.
Nem. vocavit *τέρμαιν ματέρ' οἰνοῦτος ὦπ' ἐγὼ*, *autum-*
nitatem teneram matrem floride vitis. quanquam cæ-
teris quoque fructiferis plantis Bacchus præfice-
batur: & ipsi tanquam arborum tutori Græci fa-
crificabant, ut testatur Plutarchus v. Sympos. que
II. quamobrem Artemid. lib. II. *Οἰεῖται περὶ τῶν*,
c. XLII. *Διόνυσος*, inquit, *τῶν γεωργῶν συμφορεῖ τῶν τ'*
ἐνελκῶν καρπὸν γεωργῶσι, μάλιστα ἀμπέλους, Bacchus
agricolis conducit arboreum fructuum cōtentibus, præfer-
tim vites. & à Phurnuto appellatur *τῶν ἡμῶν δι-*
δρων ὀπλοκοπος, καὶ δοτὴρ θεός, *cicurnum arborum tutor*,
datorq; deus. quare ei tanquam Autumni domino
fructus omnes acceptos ferebant, quod pluribus
auctoritatibus euincere conatur Athenæus libro
tertio. Quapropter apud Athenienses, ut tradit
Demarchus in certaminibus Dionys. per diem
festum Bacchi gestabant virgines aureos cani-
stros, in quibus erat fructuum omnium primitiæ
impositæ. Huc etiam referendum, quòd Bacchi
filium dixerunt Priapum hortorum, fructuumq;
custodem. quin multi vnum, eundemq; faciunt,
ac propterea Priapus *ἀπέναντος*, inquit Phurnutus,

ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ προτείνει, πότερον ἐπὶ πύτρῳ χρωῖται
 πρὸς τὴν κατὰρσιν τῆ ἀμπέλων, *falcem dextera manu*
protēdit, utrum quia hac utantur ad vitis purgandas. Sunt,
 qui credant, Dionysij nomen εἶναι τὸ δῆλον de-
 duci, vt videre est apud Artemidorum lib. II. an
 quia fructus hausto calore æstatis Autumno po-
 stea perficiuntur? Nam Bacchum existimabant
 vinum ipsam genitalem fructuum, & plantarum, vt
 liquet ex Porphyrij verbis apud Eusebium III. de
 Præpar. euang. τῶν ἀπερδρύων, καὶ ὅλως τῆ φυτευτικῆς ἢ
 δυνάμει, διόνυσος ὀνομαζέσθαι, *fructuum. & in summa*
plantarum omnium virtus, Bacchus vocatur. Hinc
 Dionysius de situ orbis, solutum in Arabia ex ob-
 suto Iouis femore Bacchum scribit, quod ea re-
 gio plantarum ferax sit, è quibus aromata, pretio-
 siq; liquores sumuntur. Quod verò fabulantur
 Poetæ ex ardente matris aluo extractum Bacchum,
 id Autumni ortum respicit, qui quum æstatem
 subsequatur, ex eius prodire vtero quodammo-
 do videtur, lubet enim hanc fabulæ interpreta-
 tionem hic adaptare, quum alioqui sciam, apud
 nonnullos per Bacchum vinum intelligi, siue
 viam, per Semelem ipsam vitem, Solis calorem
 per fulmen. quod Athenagoras Apologia pro
 Christianis ijs verbis innuit: τὸ δὲ τῆς ἀμπέλων καρ-
 πὸν, Διόνυσον, καὶ Σεμέλῳ, αὐτὴ τῇ ἀμπέλῳ, καὶ κεραυνὸν τῇ
 ἡλίῳ φλόγα. Præcipua verò consideratur in Au-
 tumno inconstantia, & varietas, cum propter
 tempestatem ipsam, modò, calidam, quandoque
 frigidam. aliquando temperatam, tum ob po-

morum varietatem. atque ideo Bacchum ipsum
multiplici forma, variaq; specie effingebant, vt
Plutarchus prodit lib. de EI apud Delphos, & in
Epigrammatibus *μυεῖομορφον* appellant. quod etiam
spectant vestes vario florum genere contextæ,
quas Bacchum induere solitum testatur Diodo-
rus, de quibus & Ovidius in I. Metamorph:

Purpuraq; & pictis intextum vestibus aurum.

id enim Phurnutus insinuat ijs verbis, de Baccho
loquens: ἡ μὲν τῆς ἐοῦτος αἰθρῆς τὴν ποικίλιν παί-
σσει τῆς ὁπώρας. *vestis floriditas autumnæ varietatem
exhibet.*

H E R C U L E S H I E M S.

Herculem Græci, Latiniq; barbatum, hirsu-
tamq; effingere solebant, (vnde Sidonio in
Panegy. Auiti Aug. dicitur *Tirynthius hirtus*) si-
cut hodieque pictores hiemem, quum cæteras
anni partes iuuenili specie forment: est enim
hiems quasi anni senium, siquidem vernæ tempe-
stati initium tribuamus, vt plerisque veterum
mos fuit. Pellibus erat indutus, quoniam hisce
per hiemem vtimur ad frigus defendendum;
Clauæ gestatio arbores indicare videtur hiemali
tēpore frondibus expoliatas. Trinocmium fingūt
poetæ in eius generatione consumptum, vt lon-
gas significant hibernas noctes. Ei verò inimici-
tias cum Iunone intercēssisse aiunt, quia Iuno, ær
est, ijsq; per hiemem iratus vt plurimum videtur,
frigore

frigore scilicet assiduusque pluuibus contristatus. Voracitatem Herculis quis nescit? Vide, quid de ea loquatur Athenæus initio lib. x. extant etiam festiua quædam epigrammata primo Anthologias, & Callimachi lusus Hymno in Dianam. ac decimam ei vouebant Romani, forsitan vt voraci, largiterq; cœnanti, si Plutarchum audimus, quæst. Rom. xcvi. neminem verò fugit, animantes omnes hieme voraciores esse, quum eo tempore innatus calor, qui per æstatem laxato corpore dispersus erat, ac imbecillior effectus, à circumfuso frigore intus cohibitus, & quasi constipatus viresumat ad cibum faciliè conficiendum. vnde bruma, quasi *βρῶμα*, vt innuit Isidorus lib. v. cap. xxxv. Quin & ipsamet hiems omnia vorare videtur, quæcunque aut ex vernalibus herbis, aut ex messibus æstiuis, aut ex pomis autûnalibus seponere consueuimus. dictusq; est Hercules *βρωτῶν* (fabulam narrare supersedeo passim obuiam) quod bonum labores consumat hiems: sic enim & à Virgilio primo Georg. & ab alijs fruges vocantur. nam & Varroni ix. de Re rust. cap. v. dicitur bos *socius hominum in rustico labore, & Cereris minister*. Eamque ob causam veteres copiam designantes cœnu bouis frugibus, & pomis refertum effingebant. cuius etiam rei videnda interpretatio Socratis apud Stobæum serm. Lix. & legendus Vegerij prologus lib. i. de Re veterin. qui ait, bubus debere alimenta, quicquid ali potest, hinc legimus apud Salomonem xiv. Proverb. ubi

*plurima segetes, ibi manifesta est fortitudo bonis. Quid verò causæ est quòd quum Hercules plures exantlasse dicatur labores, eosque difficillimos, interfecti tantùm leonis insigne gestat? Ac stati quàm maximè aduersatur hiems, quæ quum terras obsidet, Leonem videtur superasse, hoc est vim æstatis acriorem ex leone ardentissimo sidere manantem. Hercules itaque hiemis gerens symbolum meritò deuicti leonis trophæum ostentat. Cæterùm depulsor malorum præcipuo encomio Hercules cognominatus est, quæ appellatio & hiemi conuenit. videtur enim hiems Autumnum extrudere morbosissimam anni partem, de qua Hippocrates lib. II. aphor. IX. & XII. quod propter cæli varietatem euenire tradit Cornel. Celsus lib. 1. cap. III. vnde *letifer* Iuuenali vocatur Autumnus, Horatio verò *Libitina quæstus acerba*. nec tantùm debacchantes morbi superuentu hiemis abscedunt, sed & fructus ipsi autumnales noxium humorem per hiemem abijciunt. Martialis vocat*

----- *poma hiberna maturefcentia capsa,*
de quibus ita Iuuenalis Sat. XI.

----- *odoris mala recentis,*
Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
Autumnum, & crudi posuere pericula succi.

Nec forsitan abs re nostra est, quòd hiemali tempore sacrum Herculi fiebat, ad diem scilicet XII. Kal. Ianuarias, vt refert Macrobius II. Satur. cap. XI. quòque niuosus, perpetuæque hieme

damnatus locus in Alpibus Herculi consecratus erat, de quo Petronius :

*Alpibus aërijs, ubi Graio nomine vulsa
Ascendunt rupes, nec se patiuntur adiri,
Est locus Herculeis aris sacer. hunc niue dura
Claudit hiems, canoque ad sidera vertice tollit.
Cælum illinc cecidisse putes. non Solis adulti
Mansuescit radijs, non verni temporis aura,
Sed glacies concreta riget, (sic lego) hiemisque pruinis
Totum ferre potest humeris minitantibus orbem.*

Videndum etiam, num ad hiemis significationem trahi possit Græcus nummus Herculis caput præ se ferens populea corona redimitum, & in parte postica Phaëtonem curru paterno excussum. nam ex Phaëtonis casu Hiemem innui, superius demonstratum est, quum de æstate verba habuimus.

MERCVRIVS VER.

DE VM Verni temporis fuisse creditum Mercurium, aperte insinuat Martianus Capella lib. i. de Nupt. Philolog. ijs verbis. *Tunc verò conspiceres totius mundi gaudia conuenire: nam & tellus floribus luminata, quippe Veris deum conspexerat subuolare Mercurium, &c.* Remigius Monachus, de quo superius verba fecimus, ad hunc Martiani locum ita notat: *quod & ipse fertur præesse seminibus maris, & terræ, & ipse est dictus Fauonius.* vnde hanc sibi eruerit sententiam, haud sanè scio, videor tamen

L ij

quædam subodorari possent argumenta, quæ in medium proferam. Zephyrus, seu Fauonius (vt & alij venti) non minus quàm Mercurius, alatus volitanisque fingitur à poetis. at notandum præcipuè quod de vniuersque alis refertur. nam quum Mercurio (vt cum Apuleio loquar) *super tempora pares pinnula emineant*, Zephyro itidem alata finxerunt tempora. siquidem ipsum Philostratus lib. 1. Iconum appingit *ἐπὶ πτερὰ τῶ κεφαλῆς, καὶ αἰσπὰ τῶ εἵδους*, alatis temporibus, & venusta forma. quæ postrema cum Mercurij, quoque specie conueniunt, qui apud Lucianum in dialogo Mercur. & Panos, formositatem iactat, & ei ab Apuleio facies decora, & succiplena tribuitur: vnde Gale- nus in Suaforia, formosum passim effingi solitum, tradit. id autem Mercurio fortasse tributum propter vernalem faciem terra, qua ceteris formosior, vt verbis utar D. Augustini, v l. de Ciuit. cap. xxv. Quoniam verò Zephyrus *flat ab occasu equinoctiali ver inchoans*, vt inquit Plinius, Mercurium fabulati sunt, Atlanti esse nepotem, qui mons est Mauritanie ad occidentalem plagam situs. ideoq; Virgilius de Mercurio Aeneam adeunte ita loquitur iv. Aen.

Materno veniens ab ano Cyllenia proles.
 haud enim mihi dubium, quin ad hanc de Mercurio, Zephyroq; opinionem alludat. nam & Iouem ita Mercurio loquentem inducit.
Vade age nate, voca zephyros, & labere pennis.
 aptissimis hic poëta & significantibus vti solet

vocibus, seque peritissimum veteris theologiæ ostendit, quod pluribus locis aperit Seruius. temerè Statius Mercurio dat *Notos*. id enim tantum curæ est minorum gentium poëtis, ut ea vsurpent, quæ carmini, quoquomodo quadrent; dùmque auribus blandiantur, nihil ulterius pensi habent. secus vatum princeps, qui penitiores saragit inferere sensus doctioribus perscrutandos. ac sanè fabulosa illa Mercurij legatione, admonitum significare voluit Aeneam temporis ad nauigandum idonei. Iupiter enim Aeneæ curam gerens aër esse videtur abscessu hiemis mitior redditus ipse Mercurius Fauonius est Veris pater, ut Claudiano dicitur. Etenim *ver*, teste Plinio lib. ii. cap. xiii., *aperit nauigantibus maria, cuius in principio Fauonij hybernum molliunt cælum. & πλοντορες* à Satyro cognominatur Zephyrus, de quo vide quædam epigrammata primo Anthologias. Placēt etiam quibusdam, Pleiadas *πλοῦτος* & *πλεῖον* appellatas, quòd suo exortu nauigandi tempus ingerant. at Mercurium Maia ferunt genitum vnā ex Pleiadibus. Ipsum quinetiam mercaturæ deum statuerunt, quòd mercatura quàm maximè nauigatione iuuetur. Natalem nauigationis appellat Vegetius V. de re milit. diem sextum Iduum Martiarum, licet periculosè adhuc maria tentari dicat vsque in Idus Maias. ideo *Maijs Idibus* (verba sunt Pauli ex Sexto Pompeio) *mercatorum diēs festus erat*, quòd eo die Mercurij ades esset dedicata. qua de re Liuius lib. ii. quin natum eadem luce

Mercurium prodit Martialis eo versiculo ex lib. XI.

Maia Mercurium creastis idus.

nisi ad eandem templi dedicationem alludat, quasi tunc natus Romæ dici queat, quum eius ædes dedicata est. quo sensu Natale Salutis nominasse Tullius videtur IV. Epist. ad Atticum, ut & ab alijs observatum. At profectò vernum illum mensem à Maia Mercurij parente nuncupatum, quidam suspicati sunt, quod Cenforinus, Festus Pompeius, & Ovidius testantur. sed & vetus poeta:

Mensis Atlantigena dictus cognomine Maia.
alius item:

Maius Atlantiados gnata dignatus honore.

Porrò fabula de Mercurij cum Venere congressu, ex quo procreatus Cupido, ut Tullio placet II. de Natu. deor. aut Hermaphroditus, ut Ovidius, alijsq; dixere, aptissime vernum tempus designat. Cupido siquidem cupiditatem illam innuit, qua ob benignum verni aëris teporem ad Venerem omnia excitantur, procreationique inhiant. de qua Lucretius Venerem alloquens:

Nam simul ac species patefacta est verna dici,

Et referata viget genitabilis aura Fauoni,

Aëria primum volucres te, Diva, tuumq;

Significant initum percussa corda tua vi.

& apertius Columella de Cultu hort.

----- nunc sunt genitalia tempora mundi,

Nunc amor ad coitus properat: nunc spiritus orbis

*Bacchatur Veneri, stimulisque Cupidinis astus
Ipse suas adamat partes, & fœtibus implet.*

& mox:

*Hinc maria, hinc montes, hinc totus denique mundus
Ver agit hinc hominum, pecudum, volucrumque
cupido,*

*Atque amor ignescit menti, sæuitque medullis,
Dum satiata Venus fœcundos compleat artus,
Et generet varias soboles, semperque frequentet
Prole noua mundum, vacuo ne torpeat æuo*

Nec silentio prætereundum, quod Plutarchus in amatorio ex nescio cuius sententia Amorem Fauonij filium facit. Per Hermaphroditum verò non ineptè herbas intelligemus, quæ verno tempore in lucem erumpunt. nam quemadmodum Hermaphrodito ambiguum sexum tribuerunt, ita plantis vim inesse tam maris quàm fœminæ testatur Porphyrius apud Euseb. de Præp. Euang. sic enim de Baccho loquitur plantarum præside: *ἔστι δὲ θελήμορφος, μὲν ὡς τὸ πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ἀνδροδρύων ἀρρενὸς θελὸν διδάμνῃ, muliebriformis est, promiscuam indicans virtutem generationis plantarum.* Phurnutus quoque Bacchum θελήμορφον effingi solitum scribit, & in Bacchico triumpho, quod præse fert vetus marmor in ædibus Hasdrubalis Matthæij, Bacchus ipse curru vehitur vultu, & cultu muliebri. Aristides quoque Orat. in Bacchum, utroque sexu præditum affirmat. *παντ' ἄρα καὶ ἀρρενὴν τε καὶ θήλυς ὁ θεὸς, ὡς φασι.* propterea & masculus est, & fœmina is deus, uti aiunt. At quòd Mercu-

rium Fauonium esse ostendimus, quis nos vetat, & copulatam ei Venerem illam ipsam herbarum ac florum deam putare, quæ Græcis Chloris à viriditate, Latinis Flora dicta est à floribus, de qua Ovidius IV. Fastorum? addictus enim tam Floræ, quàm Veneri mensis Aprilis, quem Maius statim sequitur Mercurio dicatus, vt ait Plutarchus in Numa. Quapropter Venerem hortorum esse deam, docent nos Varro initio lib. de re rust. & v. de ling. lat. necnon Plinius. lib. XIX. cap. IV. ac sapè apud Catullum in elegia de Coma Berenices ipsa Venus Chloris dicitur: sunt enim synonyma in eo poematio Venus, Arsinoë, Chloris, Zephyritis. neque, si aliter interpreteris, poetæ mentem capias. Veneri dicata fuit Berenices coma, quæ quum postridie in æde non reperiretur, vbi posita fuerat, in cælum esse translatam fabulatus est Conon. fingit verò Catullus, seu potius Callimachus, suum à Venere equum ea in re ministrum adhibitum. is equus non est Pegasus, vt docti viri credidere, sed Luciferi equus, quæ Veneris stella est; de quo Venus ipsa apud Claudianum II. de Raptu Proserp. ita loquens inducitur:

Dum mens humectat flauentes Lucifer agros.

Roranti prouectus equo.

meminit etiam Ovidius II. Tristium:

Hos utinam nitidi Solis prenuntius ortus.

Afferat admissio Lucifer albus equo.

nec non secundo Amorum, eleg. XI.

Hec

Hæc mihi quamprimum cælo nitidissimus alto

Lucifer admissis tempora portet equo.

Et xv. Metamorph.

quumq; albo Lucifer exit

Clarus equo.

Nam quum Bereniceæ coma inter astra foret recipienda, doctè Callimachus de Venere agit, tanquam de stella, porro singulares equi stellis tribuebantur. Lactantius, seu Luctatius. Statij interpres ad vi. Theb. *Quadrigas dant Soli, bigas Luna, equos singulos futoribus.* Nec absurdè alatus à Callimacho fingitur is equus ad notandam eius stellæ celeritatem nominatur verò, *Alemnonis unigena*, tanquam ab Aurora profectus; quia nimirum matutinum fidus confectur Lucifer. Vocatur is equus à Claudiano Aethon, & Auroræ nuntius dicitur, Panegy. in. iv. Hon. Conf.

Quinetiam velox Aurora nuntius Aethonis

Qui fugat hinnitu stellas, roseoq; domatur

Lucifero, quoniam equitem re cernit ab astris

Invidetq; inisuman spumare lupatis.

ac ne quæ super sit dubitatio, eundem esse cum

Auroræ equo, colligere licet ex ijs Seruij verbis

ad x. Aenp. *Aethon nomen equi, quo etiam Aurora*

equus vocatur, Aethonis vero vocabulum ab at-

dendo deriuatum est: idemque nomen dat Ovi-

dus vni ex Solaribus equis, & ipsemet Claudi-

anus uni ex quadrigæ Plutonis, ac præterea vni ex

Amoribus, qui Veneri famulantur. ut omniam

Hæctoris equum apud Homerum, & Pallantis

M

apud Virgilium. *Venus* itaque eadem, quæ *Lucifer*, & quæ *Chloris*, seu *Flora* herbarum florumq; dea. Quocirca ad locum illum *Ausonij*, seu quicquid auctor fuit *Elogij de Rosis*, quæ etiam Virgilio attribuitur, ad eum inquam locum:

Sideris, & floris nam domina una Venus:
quemadmodum & mox illud *Esob.* non dubior

Communis Ruribus dea floris, & dea floris,
rectè *Pomponius Sabinus*: *Venus quæ manet Luciferi. Flora & Venus idem sunt.* ut meritò de *Vener* pronunciarit *Pelignus* poeta. iv. *Fastorum*:

Ille satis causas, arboribusque dedit.
vis enim feminalis stirpium videtur esse; unde eleganter in *Petruigilio Venetis*:

Ipsa venas, atque mentem permeante spiritu

Intus occultis gubernat procreatrix viribus,

Perque calum, perque terras, perque pontum subditum

Peruium sui tenorem feminali tramite

Imbuir.

ac profectò eadem credita est, quæ natura omnium parens. *Artemidorus* lib. i. *ἀρχὴ καὶ γένεσις. φύσις καὶ ὁμοιότης τῶν ὄλων τοιοῦται.* bona est & agricolis, natura enim & mater uniuersorum esse creditur. iure igitur *Mercurio* copulatur, quem præbisse feminibus maris & terræ dixit *Remigius*. At vero quemadmodum *Mercurium*, ut docuimus, venerabantur mercatores. tanquam navigationis præsidem, ita rustici eodem mense *Maior* sacrum ipsi faciebant, veluti satis omnibus vitam ferenti, non soli tamen, sed cōiunctim cum *Flora*, quapropter

legimus in antiquo Kalendario Rustico: SACRVM. MERCVR. ET. FLORAE. atq; hinc etiam arguere licet, Mercurium eundem esse cum Zephyro. Floram verò cum Venere confundi, quid attinet toties inculcare? dicendum potius, ex vtriusq; coniunctione ver excitari, flores oriri. Itaque in Peruigilio Veneris: *Ipsa turgentes papillas de Fauoni spiritu*
Urget in toros patentes. -----
hoc est florum vtriculos (vt alicubi nominat Plinius) in latos calices aperit. At Lucretius libro quinto ita poëtice ludit:

It Ver, & Venus, & Veneris prænuntius ante
Pennatus graditur Zephyrus vestigia propter:
Flora quibus mater præspargens ante vias
Cuncta coloribus egregijs, & odoribus implet.
nam quòd Floram à Venere videtur quodammodo separare, poëtarum morem sequitur, quibus deorum conducit multitudo ad fabulas confingendas. Quòd verò Zephyrum facit nuntium Veneris, id quorundam opinionem fulcit aientium, ventos deorum esse internuntios ex loco Virgiliano Ecloga II.

Parcem aliquam venti diuum referatis ad auras
quod sententiam firmat de Mercurio deorum nuntio, quem Zephyrum diximus esse creditum. Id verò in memoriam renocat locum illum in Psal. CII. *Qui facis angelos tuos spiritus*, quo Hebrei expositores, teste Genebrardo, post R. Salomonem intelligi aiunt, Deum ventorum vti ministe-

ro tanquam nuntiorum quem sensum & Ianse-
 ninus ingerit. Ceterum nolum quisquam labatur
 putans, Chlorida ventum esse Iapiga ex veteri
 Glossario, in quo scriptum: *Chlores, id est, Anemos*,
 deceptus emendatione Io. Meursij in Exercita-
 tion. Criticis, & Boni Vulcanij in notis ad Glos-
 sar. qui reponunt *Chloris*, licet, id blandiretur fa-
 bulæ de Zephyri & Chloridos coniunctione, nam
 occidentalis quoque ventus est Iapyx, siquidem
 in Glossario legendum *Corn*, vel *Caunus*, qui ven-
 tus idem est cum Iapyge, ut differit Phauorinus
 apud A. Gellium lib. II. cap. xxi. Quod verò ex
 Labeonis, aliorumque sententia tradit Macro-
 bius, Maiam Mercurij matrem creditam esse ter-
 ram, id etiam pertinere huc potest; palam enim
 est, oriri ventos ex terreno halitu: ideo ventorum
 parentes à Philochoro apud Suidam nominantur
Tellus, & *Sol*; ab alijs cælum, & terram. Munus
 quoque Mercurij fuisse, legimus apud Lucianum,
 Iouis palatium verrendi: id quod & Zephyri opus
 indicat; qui abacta hieme vernam inducens seren-
 itatem *detergit nubila cælo*, ut de albo Noto alicu-
 bi ait Horatius: cælum enim, hoc est aër, Iouis est
 domus; & verrere apud Lucretium, Maronem,
 Lucanum; aliosq; passim venti dicuntur: Quod
 autem ait Plinius lib. xvii. cap. xxxiv. Fauonium
 in plantas afflatu nutricium exercere, id adum-
 brari à poetis, alijsq; fabulatoribus videtur; dum
 aiunt, Mercurium Bacchi fuisse nutricium. vnde
 & cuiusdam Mercurij statuæ meminit idem Pli-

nus lib. xxxiv. cap. viii. Liberum patrem in infantia nutrientis. esse enim Bacchum plantatum antistitem, superius demonstrauius, vitis præsertim, cui sustentaculum adhibetur arundo. quo fortasse spectat in tabula nostra Mercurij virga sub arundinis schemate. innituntur enim vites arundinibus, quemadmodum pueruli nutricijs, qui propterea *Bainli* dicebantur (vt hodieq; nutrices Italico idiomate *Balie*) quia infantes gestare soliti, vt docet Pignorius meus in pererudito Commentario de Seruis, ad quorum similitudinem de pedamentis vitium ita loquutus in Anglic. Hist. Malmesburiensis lib. iv. *Hic præexistit ager vineis, quæ vel per terram repunt, vel per baiulos palos in celsum surgunt.* Creditus est quoque Mercurius virgæ suæ ope vitæ, necisq; auctor. quosdam enim ad vitam euocare, alios (vt ait Prudentius in Symmachum) *damnare neci.* nam Fauonius, vt Theophrastus inquit lib. de Ventis, τοὺς καρποὺς, τοὺς μὲν φθείρει, τοὺς μὲν τρέφει, *fructus alios corrumpit, alios fouet.* perdit enim, quum calidus atque æstuosus æstiuo tempore à mari spirat; seruat, quum frigidam flat auram. Arietem quintem Mercurio tribuerunt. Itaque in antiquæ gemmæ scalpura Mercurius arieti insidet; & in alia apud Pompeium Pasqualinum pabulum ex frondibus arieti præbet. & ita de ariete loquitur Artemidorus lib. i. cap. xii. ἡ γὰρ τέξις τὸ ζῷον, ἡ ἔρμῃ ἰσχυρίζεται. ὃ σῆμα, *velox est animal, eique Mercurij species creditur inesse.* Tutelam arietis ideo

Mercurio tributam existimat Pausanias lib. 11. quod is præ cæteris greges tueri, atque augere crederetur. verum quum subiungat, quædam sibi cognita in Magnæ matris initijs de Mercurio, & ariete, quæ proferre non audeat, suspicionem inijcit, naturalem subesse rationem. occulta enim mysteria in illis, Isiacisq; sacris rerum vt plurimû naturalium interpretationem sumebant. Ex hoc itaque vernum tempus denotatum existimari potest. aries enim cæleste signum ver figurat, vt Manilius loquitur. Ac quia verno tempore tondentur oves, creditus est Mercurius eius rei, simulq; lanificij auctor fuisse. Tertullianus de Pallio: *Mercurium autumant forte palpati arietis mollitie delatatum diglubasse oueculam, dumque perterritat quod facilitas materie suadebat, tractu prosequente filum eliquasse, &c.* putant docti viri dictum, *diglubasse*, pro *deglubisse*. non probo. quid enim? vt Mercurius arietem lana exueret, opus habuit excoriare? si id deglubere est. hoc etiam alienum ab eo, quæ gregum præsidem existimabant, vt indicat Pausanias. Boni pastoris esse aiebat Tiberius, tondere pecus, non deglubere. quin aio nec omnino pastoris esse pecus decoriare, & occidere, sed lanionis, & coqui, vt eleganter differit Max. Tyrius differt. ix. emendo itaque in Tertulliano *deglubasse*, verbo (ni animi fallor) Afri illius scriptoris genuino. id valet glabrum reddere, aut caluum facere, siue id nouacula fiat, seu vulsura; vellebantur enim antiquitus oves, ante inuentam consu-

ram, vt Varro auctor est lib. iv. de ling. lat. & il. de
re rust. cap. vlt. nec non Plinius lib. viii. ca. xlvii.
& antiquus Persij interpres ad Sat. ii. Sic *deglabra-
to corpore* Sacerdotes Iſidis fuiſſe ſcribit Lactantius
Firmianus lib. i. cap. xxi. nam & caput decaluare
ſoliti, & reliqua membra depilare. Ipsi quoque
ſerpentes Mercuriali virgæ annexi ver quodam-
modo ſubindicant, etenim huiusmodi animan-
tes ſanitati adſcribuntur, neque ſine his aut Hy-
geiam cernimus in veterum monumentis, aut
Aeſculapium medicæ facultatis deum, vt etiam
monet Macrobius primo Satur. cap. xx. porro
ver præ cæteris anni partibus ſaluberrimum eſ-
ſe, & experientia docet, & teſtatur Hippocrates
lib. ii. aphor. ix. nec non Cornelius Celfus lib.
ii. cap. i. ac de Mercurio ita loquitur Phurnutus:
*ὁ δὲν ἔ. τὴν ὑπελάινειν τῶν ἀνθρώπων, unde & ſanitatem ei
copulauerunt.* Videmus etiam ſerpentes verno tem-
pore vetus abijcere exuium, quod Ariſtoteli v.
de Hiſt. animal. cap. xvii. vocatur *χέλυφος*. *τῆ εἰαρος.*
idque Plinius lib. viii. cap. xxiii. *vernare* dicit. Sta-
tius verò iv. Thebaid. ita canit:

----- *cen lubricus alta*

Anguis humo verni blanda ad ſpiramina Solis

Erigitur liber ſenio. -----

quapropter Artemidorus lib. ii. Oneirocr. cap.
xii. per draconem ait ſignificari *χρόνον, ὅτι τὸ μῆ-
κος, ἔ. ὅτι ἀποδιδύσκειται τὸ γῆρας, ἢ πάλιν νεάζειν,*
tempus, propter longitudinem, & quod exuat ſenectam,
ac rurſus iuueſcat. Fabulam de ſerpente, qui effi-

cax ad arcendam senectutem remedium adeptus esse perhibetur, videre est apud Nicandrum in Theriaca, & Aelianum lib. vi. de Nat. animal. ca. Li. Annum sanè redeunte verè dicimus adolescere, propterea quòd non tantum apud plerosque ex nostris Theologis, sed & apud Ethnicos vetus fuit opinio, rerum hanc vniuersitatem suum verò tempore habuisse initium, quod Maro indicat secundo Georgic. ijs versibus:

Non alios prima crescentis origine mundi

Illuxisse dies. -----

& quæ sequuntur. Et auctor Peruigilij Veneris:

Ver nouum, ver iam canorum, vere natus orbis est.

seu, vt alij legunt, *Verrenatus orbis est.* Macrobius lib. i. in Somnium Scip. cap. xxi. *Aiunt, incipiente die illo, qui primus omnium luxit, id est quo in hunc fulgorem celum, et elementa purgata sunt, qui ideo mundi natalis iure vocatur, Arietem in medio celi fuisse.* Et rursum: *Aiunt enim in hac ipsa genitura mundi Ariete (vt diximus) medium celum tenente horam fuisse mundi nascentis.* Eius rei symbolum (ni fallor) expressum videmus in antiquo marmore Romano, cuius ectypon hic damus: Puellus enim hirco infi-

dens,



BONAE SPEI
AVG VOT
PP TR

dens, quasi tener orbis ac foecundus à Sole temporum moderatore ad Mercurium veris praesidem ablegatus innouationem anni significare videtur. BONAE verò SPEI inscriptum est marmor, nam ex verna herbarum frondiumque germinatione spes frugum cōcipi solet. eamque ob rem sacrum ex herba antiquitus Cereri fiebat. Phurnutus: *οὐεὶ ὃ δ' ἔαρ Δημήττει χλοῖαν θύοσι, μετ' παιδείας καὶ χαρῆς, ἰδόντες χλοάζοντα, καὶ ἀφθονίας αὐτοῖς ἐλπίδα ὅτι δὲ κινώτα, verno tempore Cereri virentem herbam cum gaudio, et lusu sacrificant, videntes omnia*

N

germinare, ac ubertatis spem protendere. eius sacri mentio est apud principem poetam primo Georgic.

*In primis venerare deos, atque annua magna
Sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis,
Extrema sub casum hiemis iam vere sereno.*

Quid sit hoc loco, laetis operatus in herbis, non omnino videntur intellexisse interpretes. innuit poeta, non in pratis tantum, sed adhibita quoque herba fieri consueuisse id genus sacrificij. *laetas* verò non hic accipit, quemadmodum initio eiusdem libri *laetas segetes*, sed alludit ad hilaritatem, qua id festum peragebatur, ut docet Phurnutus. Porro Atheneus lib. xiv. vocatam ait ἡ Δήμητρα ὅτι μὲν χρόνῳ, ὅτι δὲ ἰσλῶ. *Cerere modo herbam virentem, modo fasciculum tritici.* Atque huic est, quòd in sacris Eleusinijs gestabant in cistis Canephoræ, cum flores, tum spicas. Haud tamen ignoro, & alias significationes huic marmorì adaptari posse; veluti quòd de Baccho diximus, nutricium habuisse Mercurium. erat enim hircus Baccho sacer. quin ait Phurnutus, εἰαυτὸν εἶναι τὸ πάρον, *illum ipsum esse hircum*: & quum infans esset, in hædum conuersus dicitur. Διόνυσον (inquit Apollodorus lib. ii.) Ζεὺς εἰς ἑλεφον ἀλλάξας, τὴν Ηἷρας θυμὸν ἐκλεψί: *Bacchum Iuppiter in hædum transformauit, ut eum Iunonis ira subduceret.* addita verò Solis effigies cum facibus, ad ardorem indicandum, ex quo prodijssè fertur Bacchus, ut supra monuimus. Quòd

si quis ea capri figura ad capricornum cœleste sidus allusum putet, marmoris allegoriam ad Augusti genituram trahet, de qua Suetonius cap. xciv. Sol verò, siue Apollo ideo excelsus, quia eum Augustus patrem iactabat. at Mercurius cum caduceo, & Amalthææ cornu pacem, rerumque affluentiam præmonstrat: is enim propria appellatione *δατῆρ ἐδάων* dicebatur, teste Aristide Orat. pro Rhetor. Cæterum ut ad Mercurium Veris parentem reuertamur, quod lib. ii. tradit Pausanias, Herculis clauam Mercurio consecratam regerminasse, ad rem, qua de agimus, referendum est; diximus enim Herculanam clauam arbores denotare hiberno tempore frondibus exutas, quas Mercurij numen, hoc est verni temporis virtus conuēstit. Fabula etiam, quæ de Panos ortu fertur, eum scilicet ex Mercurio in hircum verso, & Penelope genitum, ipsum indicat mundum verno tempore exortum, de quo nuper loquuti sumus. Est enim Pan ex mythologorum omnium sententia rerum vniuersitas. at per Mercurium Ver significari, iam docuimus. qui in hircū versus dicitur ad notandam eius temporis fecunditatem, quippe ver *ἡ ἀρχὴ γονιμωτάτη*, *tempus est fecundissimum*, ait Theophrastus tertio de caus. plant. ac sanè hircum ipsum tanquàm fecunditatis indicium ab Ægyptiis adoratum, prodit Diodorus lib. i. Penelope verò pro rerum genitrice natura, seu pro hyle capienda est, quæ telas texere, & retexere idcirco dicebatur, ut re-

rum vicissitudo, ortúsque & interitus indicaretur. atque hanc eius figmenti expositionem esse autumo. Quòd verò Verusius quidam Mercurij filius ab Hygino nominatur, si quis ad nominis etymon respiciens (modo ex Græcis non defluerit) Mercurium ex eo Veris parentem innui, opinatus fuerit, eius ego sententiæ haud inuitus subscripserim.

F I N I S.

HIER. ALEANDRI I V N I O R I S.

*Expositio argumentorum in Zona exculptorum antiquæ
statuæ ex albo marmore.*

AD PAVLVM GV ALDVM
Archipresbyterum Patauinum.



VAESIVISTI à me, Paule Gualde, uti quæ mea esset sententia de statua illa mutila, quæ Romæ nuper eruta apud te asseruatur, deque argumentis, quæ signis parùm exstantibus insculpta visuntur in eiusdem statuæ zona, depromerem. Eam equidem prouinciam lubens suscipiam. nam, etsi non sum nescius, infra tuam expectationem fore, quæ in medium sum prolaturus, satis tamen mihi fuerit, tuæ, utcumque potero, morem gerere voluntati. Statua ipsa, siue statuæ truncus, quum careat non capite tantum, sed & brachiis cruribusque cuius speciem gesserit, haud faciliè suspicari possumus; neque ego is sum, qui hariolari nouerim. si qua tamen ex ipsa zona elici potest coniectura, quum symbolum contineat Solaris virtutis, terrenæq; fecunditatis, ac spei oriturarum frugum, ut postea demonstrabimus, non ab re quis existimet, aut rerum parentem Natu-

N iij

ram , aut Tellurem matrem , Cybelemvè , siue etiam Iunonem , aut Vestam , quas non minus pro terra acceptas , ex mythologis liquet , ea statua significatas fuisse. Quis scit , an potius Veneris fuerit simulachrum ? eam siquidem ita alloquitur Lucretius :

Quæ quoniam rerum naturam sola gubernas,

Nec sine te quidquam dias in luminis oras

Exoritur, &c.

neque tamen qui pectus cingit , exornátque , cestus est Homeri carminibus nobilis : is enim Cupidinis parentem , atque amorum conciliatricem ; nostrum verò cingulum *πρωαιίδα* arguit ; etenim & hoc cognomine insignitam fuisse Venerem tradit Phurnutus. Ipsum sanè cingulum (seu pectoralem fasciam dicamus) sigillis tametsi temporis iniuria penè fugientibus , iis tamen diligenter inspectis , exprimendam graphicè curauimus , ita , vt nullo negotio constare queat , quid præferat. Raptum scilicet Proserpinæ in eo agnoscimus , comites Deas sollicitas. Cererem matrem cum lampadibus quæritantem. quid verò sibi velit Hercules Plutonis quadrigam præcedens , quid Iuppiter nubibus insidens , aperire mox conabimur. Subiecta sanè zodiaci signa id efficiunt , vt hæc ipsa argumenta à fabulis disiuncta ad naturales rationes traducantur , ad agricoltationem scilicet , quæ Soli præcipuè debet , quicquid boni ad victum percipit. is enim signiferum percurrens circulum frugum semina per hiemem fouet calore à

frigoribus circumcluso, & coërcito: verno tempore in herbas educit: æstate, atque autumnō maturat, perficitque. Subit verò dolore infelicem ethnicorum cæcitatem, *quorum deus venter*, ut verbis utar Apostoli. siquidem eos sibi deos constituebant, qui ventri inservirent, fruges nimirum, & fructus, terram præterea, ac Solem, Lunamq; tum tempus, pluuiam, aërem, quæ omnia nascituris conducunt rebus alimento idoneis. ut minimè mirum sit, si nescio quis apud Menandrum suum agellum salutans ita loquitur:

Τὸ γὰρ τέφρον μὲν, ὁ δὲ τ' ἐγὼ χρῆμα θεὸν.

Quod me enutrit, id ego iudico deum.

Hoc præter eos, qui pleraque de diis fabulosa ad physiologiam detorquent, ex nostra zona palam fit. duodecim enim zodiaci signa, quæ subiecta inspicimus, nos commonefaciunt, ut Plutonium quadriga vectum, qui potiorē hic obtinet locum, pro Sole capiamus: cui itidem quadrigam veteres tribuerunt, seu pro Solari virtute, quæ ex agricultura fructum percipimus. ac sanè quæ Plutoni tribuunt Parcæ apud Claudianum, ea Soli conuenire videntur: sic enim canunt:

Qui vitam, letumq; regis. nam quicquid ubique

Gignit materies, hoc te donante creatur,

Debeturq; tibi certis ambagibus aui.

Verum Pluto Sol inferus censendus est, de quo ita Macrobius primo Saturnal. cap. xix. *Inferi autem nomen Soli datur, quum inferiore hemisphærio idest hiemalibus signis cursum suum peragit; superi, quum*

partem Zodiaci ambit æstiuam. Hibernus itaque Sol Proserpinam rapuisse dicitur, quia hibernis mensibus semina sub terris latent, ac solari vi fouentur, ut suo tempore in herbas erumpant. nam Proserpina, quam vel fruges aiebant esse, vel aridorum seminum virtutem, tunc ad lucem reduci, & reuifere matrem dicebatur. quo sensu Orpheus in hymnis sic tempora alloquitur:

Περσιφόνῃ συμπάχκορες, ὠνίχα μοῖραι τούτῳ
 Καὶ χάρειτες κυκλίοισι χοροῖς πρὸς Φῶς ἀνάγωσι,
 Ζῶνι χειρὶ δίδουαι, ἔμμητι κερποδοτείρη,
Proserpinæ collusores, quando Parca illam
Et Gratia circularibus choris ad lucem reducunt,
Ioui gratificantes, & matri fructuum datrici.

nam quod innuit, Parcarum opus esse, fructus in apertum educendi, etymon Varronis in mentem reuocat aientis, Parcas à pariendo dictas, ut est apud A. Gellium lib. II. cap. XVII. Porro quam intulimus significationem eiusdem raptus, ea dilucidis verbis à Porphyrio traditur apud Eusebium de Præparat. euang. lib. II. cap. III. ἐπεὶ δὲ (inquit) ἔτι εἰς γλῶττιν βαλλομένων σπερμάτων ὡς πρὸς δυνάμεις, ὡς ἥλιος πρὸς τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει τὰς χιμερινὰς ἑσπείρας. κέρη μὲν ἡ δυνάμεις ἡ σπερματῶχος. πλῆτων δὲ ὁ ὑπὸ γλῶττιν ἰὼν ἥλιος, καὶ τὸν ἀφ' αὐτῆς ὡς ἐκ τῶν κόσμον, καὶ τὰς χιμερῖδας ἑσπείρας· ὅς ἀρπάζειν λέγεται τὴν κέρην, ὡς ποιεῖ ἡ Δημήτηρ κρυπτομένη ὑπὸ γλῶττιν. *quoniam verò virtus est quædam proietorum humi seminum, illam subtrahit Sol sub hemispharum currens hiemali tempore. Proserpina quidem virtus illa semi-*
num,

num, Plato verò Sol est terram subiens, atque occultam percurrent orbem, hibernumq; solstitium. atque idcirco raptam ab eo Proserpinam dicunt, quam sub terra latentem Ceres quæritat. nec abscondit Phurnutus, quum ait: ἀρπάζει δ' ὁ ἄδης τὴν θυγατέρα τῆς Δημήτρεως ἐμὸς θυγάτηρ, ἔχει τὸν χυμῶδον ὅτι χεῖνον ἵνα τῷ σπέρμει γῆς ἀφαισίων. rapuisse fertur Pluto Ceresis filiam, quia frugum semina ad aliquod tempus terra occultantur. Sic Arnobius lib. 1. ex Gentilium fabulis: ille qui raptam Dite à patre Proserpinam dicit, non, ut verus, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam, sed quia glebis oculimus semina, ipse sub terras Deam, & cum Orco significat fœdera genitalis conciliare fœturæ. Nec verò me clam est, aut inferiorem hunc aërem, aut terrēnam vim per Plutonium apud quosdam mythologos significari. verum quamcunque tandem virtutem aut terra obtinet, aut aër ad prognerandas fruges, eam præcipuè à Sole haurit, qui primus est naturæ satelles, mensq; mundi, & temperatio, ut aiebat Cicero. is enim viuifico suo calore sub terras immisso, ac hiemali frigore circa semina compresso, vires præbet ad germinandum. ὁ γὰρ ἥλιος ὁ μόνον δοκᾷ τὰ ὑπὸ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἀέρος πέρας καὶ κατωτέρω, videtur enim Sol non ea tantum, quæ super terram, sed & quæ sub terra sunt, uberiora, melioraque reddere, inquit Theophrastus lib. 111. de caus. plant. cap. 14. Quamobrem concinne hiberno Soli Plutoni fecere nomen, quod teste Platone in Cratylo à diuitiis deductum est, ut & Ditis apud Latinos.

Cicero II. de Nat. deor. *terrena autem vis omnis, atque natura Diti patri dedicata est; qui Dis, ut apud Græcos πλάτων; quia & recidunt omnia in terras, & oriantur è terris.* Hinc Orpheus hymno in Plutonium:

Πλουτοδοτῶν ἡμελὶ βροτῶν καρποῖς ἐμμενῶν.

Diuitias largiens humano generi fructibus annuis.

Plutoni tributa fuit galea, qua caput contegeret, quæ etiam in prouerbiū abiit. Ea in nostro marmore non apparet, quippe exesum ea in parte erat. De huiusmodi galea ita Hesychius: Αἰδὸς κινέη, ἀθάνατον τι νέφος, ὃ περιβάλλονταί οἱ θεοί, ὅταν ἡλῶσιν ἀλλήλοις μὴ γινώσκεισθαι, *Orci galea, nubes quamdam immortalium est, qua Diæ circumdantur, quoniam nolunt inuicem cognosci.* Id Hesychius ex Homero sumpsit, qui Mineruam inducit Orci galea utentem, ne à Marte conspiceretur. Verum ad rem nostram propior accedit Porphyrius, qui apud Eusebium, πλάτων δὲ (inquit) ὁ κόρης ἀρπάζ κύνων ἔχῃ, τῆ ἀφ' αὐτοῦ πλάτου συμβολῶν. irrepsit error in illis verbis κύνων ἔχῃ, in quorum locum omnino substituo κινέην, & sic interpretor: *Pluto Proserpina raptor galeam habet, occulti poli symbolum.* Sed, ut promam ingenuè, quod sentio, si hibernum Solem per Plutonium intelligebant, eius sanè galea nihil est aliud, nisi nubes, & nebulae, quibus hiemali tempore Solis aspectus frequenter nobis subtrahitur. Porro idem Porphyrius, quò magis demonstret, Plutonis figmentum ad Solem pertinere, ita loquitur de Cerbero tricipite: 5

κύων αὐτῷ δηλοῖ πλὴν κύων ἢ καρπῶν, εἰς τελευτὰ δὴν ἀφ' οὗ, εἰς τὴν καὶ ἀβολὴν, ἔτι πλὴν ὑποδοχῆν, ἔτι πλὴν αἰδοῦσιν. ὁ γὰρ ποσειδῶν τῷ κῆρυγι ἐχρὶν ποσειδῶν, ὁ δηλοῖ τῷ ψυχῆς, κέ-
 κρυται κύων, ἀλλὰ ποσειδῶν κρυφί, ὁ (ita repono pro ἢ)
 κρηγὸς ὁ πλῆκτων, ὅταν ἀρπάζῃ πλὴν κρυφί. eius autem
 canis fructuum generationem significat in tria diuisam,
 in sationem, conceptionemque & generationem. haud
 enim à morte vocatus est, quod defunctorum animas
 possideat ad vorandum, sed à concipiendo, seu genera-
 do. cuius rei Pluto elargitor est, quum Proserpinam ra-
 pit. Proserpinam à Græca nomenclatura deri-
 uare videtur Tullius, quum ait secundo de Natu-
 deor. Is rapuit Proserpinam, quod Græcorum nomen
 est: ea enim est, quæ Προσερπιν Græcè nominatur, quam
 frugum semen esse volunt, absconditamque à matre quæ-
 ri fingunt. Alij tamen à serpendo, seu proserpen-
 do, ut est apud Varronem lib. iv. de ling. Lat.
 Hinc Arnobius lib. iii. adu. gent. & quod sata in
 lucem proserpant, cognominatam esse Proserpinam. Ful-
 gentius lib. i. mytholog. Proserpinam verò quasi se-
 getem voluerunt, id est terram radicibus proserpentem,
 quæ Προσερπιν Græcè dicitur: ἐκαστὴν enim Græcè cen-
 tum sunt. & ideo hoc illi nomen imponant, quia centu-
 plicatum seges proferat fructum. D. Augustinus vii.
 de Ciu. Dei, cap. xx: In Cereis sacris pradicantur illa
 Eleusinia, quæ apud Athenienses nobilissima fuerunt,
 de quibus Varro nihil interpretatur, nisi quod attinet ad
 frumentum, quod Cereus inuenit, & ad Proserpinam,
 quam rapiente Orco perdidit; & hanc ipsam dicit signi-
 ficare fecunditatem seminum. quæ quum defuisset quo-

dam tempore eadēq; sterilitate terra mœreret, exortans
 esse opinionem, quod filiam Cereris, id est ipsam fœcundi-
 tatem, quæ à proserpendo Proserpina dicta esset, Orcus
 abstulerat, & apud inferos detinuerat. Idem quoque
 cap. xxiv. dictam asserit terram quandoque. Pro-
 serpinam, quod ex ea proserpant fruges. Aliam etymi-
 rationem amplexus est Iulius Firmicus de Err.
 proph. relig. *Frugum* (inquit) *substantiam volune*
Proserpinam dicere, quia fruges hominibus, quum seri
cœperunt, prosint. Nec prorsus diuersus ab it Phur-
 nutus, qui κέρως nomen (nam & hæc Proserpinæ
 appellatio apud Græcos erat) à saturando dedu-
 cit. πῶ κέρως (inquit) πεποῖα, ὅτι τὴν κέρην, ἢ κέρως
 πέφευται μέγας κόρος ὕλη. *Corum peperit, quasi saturi-*
tatem: materia enim est alimenta præbens ad satietatem
usque. Proserpinæ raptum euenisse finxerunt in
 Sicilia, ad indicandam eius Insulæ feracitatem,
 aerisq; temperiem, quò etiam trahit Natalis Co-
 mes in sua Mythologia florum copiam, in quibus
 colligēdis occupata erat Proserpina, quum à Plu-
 tone rapta fuit. at in nostro marmore euersus ca-
 lathus, & prolabentes flores hiemem denotare vi-
 dentur, quo tempore herbis floribusq; expoliata
 est terra. nisi quis malit eandem hic adaptare si-
 gnificationem, quam fabulæ exsecti Attinis sub-
 esse aiebat Porphyrius. quod hisce verbis testatur
 D. Augustinus lib. vii. de Ciuit. Dei, cap. xxv.
Porphyrius philosophus nobilis, Attin flores significare
perhibuit, & ideo abscissum, quia flos decidit ante fru-
ctum. nam segetes vbi defloruerint, turgescunt,

perficiunturq;. Cæterum Proserpina comites habuisse dicitur in decerpendis floribus Dianam, & Mineruam. Valerius Flaccus lib. v. Argonaut.

Florea per verni qualis iuga duxit Hymetti,

Aur Sicula sub rupe choros, hinc gressibus herens

Pallados, hinc caræ Proserpina iuncta Dianæ.

quas etiam in zona exculptas esse, neutiquam est ambigendum: eas nimirum, quæ ponè currum Plutonis visuntur manus protendentes quasi de raptu sollicitæ. nam etsi consumptum marmor præcipua Dianæ indicia nequaquam præbet, alteram tamen galeatam, & thoraca indutam satis demonstrat esse Mineruam. Tres hæc Deas vestem de collectis floribus Ioui contexuisse refert Diodorus Siculus lib. v. Quid hoc figmento excogitarunt veteres? Iouem Orpheus aliq; mundum esse, professi sunt, superne quidem nudum, infernè verò veste contextum. Infera mundi pars terra est, quæ floribus herbisq; tanquàm veste operiri solet. id cùm ex terrena vi prouenit, tum ex cœlesti terrenam Proserpina commōstrat, Minerva & Diana cœlestem, lunarem nimirum potestatem, quæ germinum incrementis nimium quantum conducit *audis ignibus nutrens terra semina,* ut inquit Apuleius. ideo Luna Orphico dicta *Φερέαρπος*, & *τελεσφόρος*; & Diana *ἀγροῦς καλοῦσ' ἑρπαις διαχέους,* *educens pulchros fructus à terra*

Idq; occasionem dedit fabulæ Endymionis à Luna adamati, si Fulgétium audimus ita scriben-

tem extremo libro secundo Mythol. Pastorem Endymionem amasse fertur, quod nocturni roris humor, quem aporrhœa siderum, atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis infundat, pastoralibus profita successibus. Minervam quoque ad Lunam pertinere (nam de Diana nulli non cognitum) perspicuum est ex D. Augustino, qui cap. xvi. libri septimi de Civ. Dei ita scribit: *Minervam etiam, quia cum humanis artibus preposuerunt, nec inveniunt stellam, ubi eam ponerent, eandem vel suam non habent, vel Lunam esse dixerunt.* Arnobius lib. iii. Aristoteles (ut Granius memorat) vir ingenio prepotens, atque in doctrina prædipua, *Minervam esse Lunam, probabilibus argumentis explicat*: quia esse vim Lunæ acriorem, innuit Porphyrius apud Eusebium tertio de Præpar. *ὅτι δὲ Σελήνη ἐστὶν ἡ Ἀθήνη* cō-
σάμην. quod Apollo in Sole, id Minerva in Luna est. dixerat autem ignitam Solis vim esse Apollinem. Itaque quod ad Coroneam unā cum Minerva Pluto dicatus esset, *ἡ Ἀθήνη καὶ ὁ Πλούτων ἀϊθρία*, ut ait Strabio lib. ix. Solaris vis indicatur cum Lunari coniuncta ad frugum, fructuūque generationem promouendam: coniinebant enim physicas rationes occulta illa chemicorum mysteria, ut alibi monuimus. Sed & ipsam Proserpinam Lunæ adiunxerunt, quod passim notum. Diogenianus in Prouerb. *Ἀθήνη ἐστὶν Ἀφροδίτη, καὶ Ἑκάτη ἐστὶν Ἀφροδίτη*, *Minerva, Diana, & Hecate sive Proserpina unum atque idem esse censent.* Quocirca qui calor ex Luna promanat, Minerva est: humidifica vis,

Diana, quam fontibus delectati, & comitos habere nymphas aiebant : Proserpina verò, quatenus Lunaris virtus terræ immiscetur ad fruges, herbas, plantasque cæteras implendas. nam eadem quoque de causa Cererem ipsam Lunæ adscribebant, vt Porphyrius testatur apud Eusebium : qua de re ad Macrobium Saturn. lib. I. cap. xvi. Iure itaque in fabula captis statuerunt socias Proserpinæ Mineruam, & Dianam, quæ *ἡ ἑσπέρη* ab oraculo nescio quo appellatæ sunt, vt apud Suidam, Io. Tzetzem, aliosque videre est, ad indicandum forsitan Lunæ candorem. Venerem quoque tribus illis Claudianus addidit ad legendos flores, quod & Hygius in fabulis probatum est : at in nostra zona pro Venere, quæ generandi possidet virtutem, exculptus Cupido est supra currum Plutonis volitans. is enim ad Dianam & Proserpinam videtur quodammodo pertinere. audi Tullium II. de Nat. deor. *Diana item plures, prima Iouis, & Proserpina, quæ pinna- tum Cupidinem genuisse dicitur, &c.* ridere sanè venit in mentem, veterum de dijs fabularum futilitatem, quas quum vnicuique confingere pro arbitratu votoque fas foret, procliuè fuit in discrepantias prolabi. ex quo factum est, vt earum interpretes necesse habuerint, plures Ioues statuere, plures Proserpinas, Plures Dianas, aliæque huiusmodi. verum quis in deliramentis ineptiarum constantiam requirat? quod attinet ad rem, qua de agimus, Cupido hic appetitionem illam

(ut ita loquar) denotat, qua inferiora hæc ad celestia rapiuntur, illa vicissim feminalem vim immittere in terras amant ad rerum procreationem. Itaque in extremis zonæ partibus hinc Ceres pro terra, hinc Iuppiter pro cælo, aut æthere seu potius aëre conspiciuntur. Cererem sanè intelligentiam creditam fuisse, quæ per terram pergit, ex his colligere est, quæ à Ciccone afferuntur *II. de Natur. deor.* sed & pro terra ipsa capiebatur. *Artemidorus lib. 1. Onirocr. cap. XLIV.* *ἔστι δὲ τῶν Διμήντεα τῇ γῇ τὸν αὐτὸν ἔχον λόγον φασὶν εἰ σοφολ. ἔνδωρος γὰρ ἡ γῆ, ἔ φερέσθιος καλεῖται, καὶ βιόδωρος, Insuper Cererem eandem cum terra rationem habere sapientes aiunt. largitrix enim, atque auctor viæ, victusq; terra appellatur. Idcirco à gerendis fructibus ita dictam autumant. Cicero *II. de Nat. deor.* à gerendis fructibus Ceres tanquam Geres, casuque prima littera iridem immutata, ut à Græcis, nam ab illis quoque *Διμήντεα* quasi *γῆμντεα* nominata est. quæ denominatione & à Varrone comprobatur *lib. IV. de ling. Lat.* auideq; ab aliis arrepta. *Arnobius lib. II.* Terram quidam è vobis, quod cunctis sufficiat animalibus victum, matrem esse dixerunt magnam. eandem hanc alij, quod salutarium seminum frugem gerat, Cererem esse pronuntiat, *Iulius Firmicus de errore prophandarum relig.* Terram ipsam Cererem nominant, nomen hoc à ferendis fructibus mutuatum. pro ferendis mallem gerendis, ut etymo magis insistat. *Seruius tamen in 1. Georgic.* à creando deducit, ut & *Isidorus lib. VIII. Orig. cap. XI.* quum ait: *Cererem*
*id est**

id est terram à creandis frugibus asserunt dictam, fortè quia cereo antiquitus dicebatur pro creo. vnde cerus manus, creator bonus, in carmine Saliari apud Festum. Idque Scaligero in coniect. ad Varronem magis placet. At Fulgentius lib. 1. mytholog. à Græca voce *χερς* inepte satis etymologiam sumit, sic inquitens: *Ceres enim Græcè gaudium dicitur, et ideo illam frumenti Deam esse voluerunt, quod ubi plenitudo fructuum sit, gaudia semper abundare necesse est.* Quod verò attinet ad *δημητῆρς* etymon, idem quod Cicero testatur Diodorus Siculus lib. 1. vossiculum illum Orphei laudans:

Γῆ μήτηρ πότνη Δημήτηρ πλατὸν τετα.

Et Philo libro de mundi opificio: μήτηρ δ' ὥς ἔθηκε καὶ ἡ γῆ, καὶ ὁ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ἐδόξεν αὐτὴν Δημητρίαν καλεῖσθαι; ὅτι μήτῃς, καὶ γῆς ὄνομα συνήσαν. mater etiam ad quandam similitudinem terra est, vnde illam Demetram appellare antiqui voluerunt, nomen ex terra et matre conflatum. Dupliciter Phurnutus variat, quum de Cerere ita loquitur: *ἀλλ' οὐδὲ τὸ μήτῃς ἔστιν οὕτως καὶ καλεῖσθαι πότνην, δημητρίαν, οἷον γῆς μήτῃς ὁμοίαν. ἢ ἀπὸς μήτῃς, τὸ καὶ αὐτὴς καὶ ἑαυτοῖς ἀφ' ὧντος ἐφείσασθαι τοῖς ἀνθρώποις, διατεῖσθαι καὶ διακινῆσθαι.* quod verò in stat matris pariat, alaque omnia; Demetram nominarunt, quasi terre matrem sine etiam Iouis, ut poë qui abunde hominibus ea suppediarit, ac disperserit, quibus vesci queant. addit, insuper, dictam fortasse *ἀπὸ τῆς δαίης* quod scilicet inuenerit, quæ homines potissimum exquirant. Verum Platoni in Cratylo dicitur *δημητῇ*, quasi *διδασκα μήτηρ*, ab alimentorum

nimirum largitione. Ex his constat, Cererem pro terra habitam. At cur ei serpentes assignarunt? sic enim Cererem alloquitur in hymnis Orpheus:

Ἀρμα δ' ἄρα νύ τοι σὺν ἑπὶ ζεύξαται χαλκίῳ.

Frenatos dracones ad currum iungens.

Terram dracones præ cæteris animantibus commōstrare videntur, quod eam toto penè corpore perrepentes verrant. vel idem dicendum, quod in Proserpinæ etymo protulimus, significare videlicet aut radices, aut segetes ipsas, quæ quum parum attollantur, quasi per terras serpere dici queunt. sunt etiam qui existiment, obliquos arationum sulcos designari. at Io. Goropius Baccanus lib. xv. Hierogl. denotari putat aut terræ viginem, aut *παλιγγενεσίαν*, nam quemadmodum sata femina in segete renascuntur, ita serpentes senectutem exuentes quasi denuo nasci videntur. Huic nostræ Cereri filiam perquirenti cum draconum curru, penè geminus est antiquus denarius à Ful. Ursino exhibitus libro de Famil. Roman. in gente Vulteia, & ab Ant. Augustino in Dialog. de veter. num. qui quidem si à doctis viris observatus fuisset, haud ita facile vulgatam, probamque lectionem in Minutio Felice sollicitassent, in cuius Octauio ita reperio: *Ceres facibus accensis, & serpente circumlata errore surreptam, & corruptam Liberam anxia, & sollicita vestigat.* iterum enim atque iterum moneo, iis, qui philologiæ studiis dant operam, non libros tantum euoluentes esse, sed & veteres nummos, aliâque antiqua

monumenta excutienda. Quamobrem lectio illa *circundata* pro *circumlata*, quam ex Regio codice Des. Heraldus supponit, reiicienda omnino est; neque eius audienda interpretatio affirmatis, id ipsum esse, quod ait Apuleius, *dextra lauaque sulcis insurgentium viperarum cohibita*. siquidem Apuleius de Iside loquitur. at dices, quæ Isis Ægyptiis, eadem Ceres Græcis Romanisque, ut testantur Herodotus, Diodorus, Pausanias, alij id me non fugit, sed varò aio, non eundem utrique ornatum, ac diuersam fuisse significationem viperis, aspidibusque Isis à Cereris draconibus. nec immorari operæpretium in re omnibus obuia. Magis etiam repudienda correctio Io. Meursij in Hypocritico Minutiano, vbi pro *serpente circumlata* reponit *derepente circulata*. nam quod ait, apud nullos scriptores reperiri ea in re serpentum mentionem, eruditum profecto virum fugit ratio. Scio à quibusdam traditum, totam illam peruestigationem pedibus fuisse peractam, quapropter Callimachus mirari se ait, quo pacto Cererem per tot regiones ferre pedes valuerint. verum, ut est fabularum inconstantia, aliter alij tradiderunt. Apud Ouid. iv. Met. Ceres vbi ex Arethusa cognouisset Proserpinæ raptum, *Exiit in arthreas*. & apertius scribit idem poeta quarto Fastorum, *Sicula quidem loca pedibus à Cerere peragrata, at quum extra insulam abire vellet, currum conscendisse.*

*Est specus exesi structurâ pumicis asper,
Non homini facilis, non adeunda fera.*

Quò simulac venit, frenatos curribus angues.

Iunxit, & aquoreas sicca pererrat aquas.

*Et fugit ad Syrtes. cum iis, quæ sequuntur. Sed
& quum è Celei & Menalinæ domo abscederet,*

Dixit, & egrediens nubem trahit, inq; dracones

Transit, & alifero tollitur axe Ceres.

neque enim Siciliam tantum, sed vniuersam pererrasse terram traditur. Cicero act. vi. in Verrem: *quam quum inuestigare, & conquirere Ceres vellet, dicitur inflammasse radas ijs ignibus, qui ex Aetna vertice erumpant, quas sibi quum ipsa præferret, orbem omnium peragrasse terrarum. sed & in cælum indagatum iuisse. Naso eod. lib. iul. Fastor.*

Quò feror? immensum est, erratas dicere terras:

Præteritus Cerei nullus in orbe locus;

Erat & in tuto

Medæ quoque tribuunt fabulatores currum à draconibus actum. ac sanè si fabulæ medullam perferutari velimus, non alia à Cerere Medea reperietur. nam & Macrobius lib. i. Saturn. cap. xii. Maiam, hoc est terram, Bonam deam, & Medeam vnam. eandemque creditam esse refert. Iasonem Ceres adamauit, Medea Iasonem, quem agri colendi rationem docuit: quò enim spectat tauro-rum subiugatio? aratio terræ? dentium draconis fatio? exortus armatorum hominum? aurei vel-leris adeptio? Aureum vellus opes sunt, quæ se-getum vbertate parantur. dentes draconis, fru-

gum semina sulcis credita. viri hastati, spicæ aristis armatæ. Haud igitur mirum, si Medææque ac Cereri datus fuit currus serpentum. Porro duæ sunt faces, quibus & in nomismate illo, & in marmore nostro Ceres sibi prælucet. idq; & scriptorum testimonio memoratur. Ovidius quinto Metamorphoseon,

— illa duabus

Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna.
nam quum ambabus manibus id egisse dicat, duas innuit fuisse faces. apertius tamen lib. iv. Pastorum:

Illic accendit geminas pro lampade pinus,

Hinc Cereris sacris nunc quoque tæda datur.

Arnobius lib. v. sumit faces geminas flammis comprehensas Aetnæis, quibus sibi prælucens pergit ire quæsitum terrarum in regionibus cunctis. quas tamen Ovidius nominat pinus, eas Claudianus ait fuisse cupressus. Quæ hisce facibus insit significatio, aperit Fulgentius primo Mytholog. his verbis: *Hanc etiam raptam cum lampadibus mater querere dicitur, unde et lampadum dies Cereri dedicatus est; illa videlicet ratione, quod hoc tempore cum lampadibus, id est cum Solis fervore seges ad metendum cum gaudio requiritur.* At quum eas succendisse dicatur ex Aetna, magis est, ut existimem cum Goropio, subterraneum denotari calorem, qui seminibus vim impertit perecoquendi alimenta, aut augescendi. Ceterum non sufficiunt frugibus ut adolescant materna officia, opus etiam habent genitoris

auxilio. ideo exculpus Iuppiter in extrema fascia, quem pro cœlo capias licet, aut pro aëre: cœlum enim rationem patris habere in rerum procreatione, terram matris, ex Aristotele quoque liquet, quum lib. i. de generat. anim. cap. ii. ita scribit: *ὁ δὲ καὶ ἐν τῷ ὀλκῷ τῶν γῆς φύσιν, ὡς ἥλιον ἔμμητρα νομίζουσιν, θεανὸν δὲ ἔν ἥλιον, καὶ εἰ πῶν ἄλλων τῶν ζώων ὡς ἡνῶντας καὶ πατέρας πορφαρβύσσ.* idcirco in uniuerso quoque naturam terræ quasi fœminam, matrémque existimant; cœlum autem, & Solem, & si alia sunt generis eiusdem, perinde ut genitores, patrésque appellant. Derosum sanè marmor Iouis faciem, vt & proximi Herculis, abstulit, at notæ supersunt, quibus ij facile dignoscuntur. Iouem intuemur nubibus insidentem, & seminudum. nam vt explicat Porphyrius ab Eusebio relatus lib. iiii. de Præpar. prouida credebatur esse, & viuifica rerum virtus. sedere fingebatur, vt immutabilis eius soliditas exprimeretur. nudabantur superiora, quoniam conspicua est eadem virtus intellectualibus, ac cœlestibus partibus: inferiora tegebantur, vt indicaretur, occultari mortalibus humi degētibus. Eandem propè expositionem affert Suidas verbo *Ζῆς*, & vt apparet, ex Suida Geor. Codinus in libello de Origin. Constantinop. Verum non tantum creatrix rerum mens censebatur Iuppiter, sed quandoq; mundus ipse, quandoq; cœlum, aut aër, & vt testatur præ cæteris Seneca lib. iv. quæst. natur. cap. xlv. omne illi nomen conueniebat, quo uniuersitatis procreatio inpueretur, aut gu-

bernatio. Hinc de Ioue legimus apud D. Augustinum vii. de Ciuit. cap. ix. *Deus est, inquit, habens potestatem caussarum, quibus aliquid fit in mundo.* Ac principium, finisq; omnium nominatur ab Orpheo in hymnis.

Παυτοχμέθλ', ἀρχὴ πῶντων τε τελευτῇ.

Sed ad rem nostram vt propius accedamus, D. Augustini verba in medium sunt afferenda ex eodem libro, cap. xvi. *Ditem patrem, hoc est Orcum, terrenā & infimam partem mundi. Liberū & Cererem præponunt seminibus, vel illam masculinis, illam fœmininis, vel illum liquori, illam verò ariditati seminum. & hoc utique totum refertur ad mundum, id est Iouem, qui propterea dictus est progenitor, genitrixq; quod omnia semina ex se emitteret, & in se reciperet. Quare frugum fertilitas ei accepta ferenda: Hesiodus:*

Ωδὲ κεν ἀδροσύνῃ σάχυνες νύκτιν ἔραζε.

Εἰ τέλος αὐτὸς ὅστιθεν Ολύμπιος ἐσθλὸν ὀπάσει.

Sic quidem ubertate spica nutabunt ad terram,

Si finem ipse postea Iuppiter bonum præbuerit. ac propterea ὀπίκρυπτον vocitatum, liquet ex Arriani Epiēt. lib. i. cap. xxi. Hinc est, quod finxerunt fabulatores, raptum illum Proserpinæ ope & consilio Iouis effectum. Apollodorus lib. i. Biblioth. Πλοῦτος ὃ Περσεφόνης ἐραστὴς, διὸς σπινερθεύοντος, ἥρπασεν αὐτὴν κρυφά, *Pluto amore Proserpinæ captus Iouis ope ipsam clam rapuit.* Hesiodus in Theog. de Proserpina loquens.

——— ἔω Αἰδωνίδε

Ἡρπασεν ἥς πῶδ' αὖ μὴ ἔσ' ἔδωκε δὲ μὴ τί περ Ζεὺς,

— quam Pluto

Rapuit sua à matre : dedit autem cōsiliarius Iuppiter.

At quum in marmore nostro Iouem inspiciamus in nubibus sedentem, cum scilicet, qui νεφεληγερέτης, & κελανεφής, Homero, Hesiodo, aliisq; dicitur, ὕων verò Luciano & ὕετος, vt & Arriano in Epicteto, & *plinius* Tibullo : in eam sententiam ducor, vt putem, symbolum esse aëris nubibus obducti, atque imbres demittentis, tunc enim instar patris quasi vim seminalem in terram matrem infundere censetur. vnde eleganter Lucretius lib. iI.

Omnibus ille idem pater est, unde alma liquentes

Humorum guttas mater quum terra recepit,

Fœta parit nitidas segetes, arbutaq; læta, &c.

& elegantissime Maro iI. Georgic.

Tunc pater omnipotens fecundis imbribus æther

Coniungis in gremium lætæ descendit, & amnes

Magnus alit magno permixtus corpore factus.

nam quemadmodum sine aqua omnis arida ac misera agricultura, inquit Varro lib. iI. de Re rust. ita vsque adeo sunt pluuiæ satis, cæterisq; plantis necessariæ, vt vel ipsæ arundines quamuis in palude progeneratæ non tamen sine imbre adoleſcant, teste Plinio lib. ix. cap. xvi. quod & asserit Aristoteles viII. de Hist. anim. cap. xix. & Phitarchus quæst. natur. cap. iI. Iure itaque vocantur nubila ab Orpheo in hymnis καρποεφοι, & apud Sophoclem legitur ὀμπνιον νέφος, quasi segetes & alimenta nubibus debeamus. haud enim facili admittenda inter-

interpretatio illa Diogeniani paræmiographi:
παῖς πατρὸς νοῦν ἔχων. Atque illud est, quod scribit
 Arnobius: *Jovem pro pluvia, Cererem pro terra vul-*
tis audire, & pro Libera ac patre Dite submersionem se-
minis, atque tactum. & rursus lib. v. *Qui dicit, cum*
sua concubuit Iuppiter matre, non incestas significat, aut
propudiosas Venereis complexiones, sed Jovem pro plu-
via, pro tellure. Cererem nominat. & qui rursus per-
hibet, lascivias cum exercuisse cum filia, nihil de fœdis
voluptatibus loquitur, sed pro imbris nomine ponit Io-
uem, in filia significatione seminem. Tàm enim Pro-
 serpinam filiam, quàm Cererem siue Rheam ma-
 trem à Ioue sub draconis specie fuisse violatas,
 tradunt fabulæ, testibus Clemente Alexandrino,
 Athenagora, Nonno, aliisq;. Superest, ut de Her-
 cule loquamur, quem ante Plutonis currum stan-
 tem intuemur. Sed animaduertendum prius, vi-
 deri quodammodo huiusce fasciæ opificem præ
 oculis habuisse verba illa Varronis ex lib. I. de
 Re Rust. quibus præcipuos agricolationis deos
 complectitur: *primum qui omnes fructus agricul-*
tura cælo & terra continens, Jovem, & Tellurem;
itaque quod ij parentes magni dicuntur, Iuppiter pa-
ter appellatur, Tellus terra mater, secundo Solem, &
Lunam, quorum tempora observantur, quum qua-
dam feruntur, & conduntur, quippe inspicuntur
in fascia Iuppiter cæli, siue æris, Ceres terræ
symbolum: Pluto Solem, Minerua & Diana Lu-
nam referentes. Hercules verò tempus signifi-
cat, siue temporis observationem. At quoniam

addit Palladius Industriam, quoniam ait lib. x. *breve colendi ratio quattuor rebus constat, aëre, aqua, terra, industria*, hanc etiam sub Hercule intelligere possumus, utpote qui totam in laboribus, & arumnis vitam transegerit: id quod ansam dedit Artemidoro labores praesagendi iis, qui cum Hercule conuersari, aut ab ipso arma accipere somniant. Eum vide lib. ii. *Onciocr. cap. xlii*. Quapropter scitè ab Hesiodo praefixus est titulus libro suo de agricultura, *ἔργα, καὶ ἡ μέρα*, nam per opera innuit, agriculturam esse artem, quam non otio, inertia vè peragitur, sed industria, & labore. per dies significat, opera ipsa congruum requirere tempus. ac iurè suum illum Persam idem poeta hoc pacto hortatur:

*Εργάζου Πέρση διον γένος, ὅφρα σε λιμός
Εχθάρῃ, φιλέῃ δὲ εὐχέφαιος Δημήτηρ
Αἰδοῖ. βίότου γ' τιμὴν πλῆσι κεχλήν.
Λιμός γάρ τίς πάμπαν ἀεργῶ σύμφροτος ἄνδρι.
Operare, ô Persa diuini generis; ut te fames
Oderit, amet autem pulchre-coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames enim omnino ignauo comes est viro.*

& iterum;

*Εξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλαι τ' ἀφνειοί τε,
Ex laboribus viri enadunt pecorosi; & opulenti.
& libro secundo.*

*Ὅ γ' ἐτῶσιτο ἐργὸς αἰὴρ τιμὴν πλῆσι κεχλήν.
Non enim labores fugitans vir implet horreum.
Itaque huiusmodi operationis symbolū fuisse*

iactationem Gallorum magnæ marris, ex Varro-
nis sententia refert D. Augustinus lib. vii. de Ciuit.
Dei cap. xxi. quod se apud eam iactant; precipitur
(inquit) qui tentam colunt, ne sedcant; semper enim
esset, quod agant; Atque huc respexit Rburinutus;
quum Proserpinam ab ferendis laboribus dictam
asseruit. *ὁκίλευθ' ὅ* (inquit) *πρὸς φόνῳ τῶν τ' ἀν-*
θρώπων θυράων, ὅς τε ἐπὶ πάντας ἐν *καὶ τῶν αἰσθη-*
τῶν ἐργασίῳ, ἢ καὶ ἐκπεσόντων ἡ πομπῆς φέρειται. Proser-
pinam hunc praeceperunt filiam Cereris, eo quod ærum-
nosa sit, laborumque patiens operatio, aut quod tole-
rans esset omnia perfectæ. At vero tempus quoque per
Herculem commostrari, satis liquet ex Probi
testimonio, quod in Expositione Tabulæ Heli-
acæ adduximus: quæ obbreui sic alloquitur Her-
culem Orpheus in hymnis: *πανφάγος, πᾶσι βλάπτει,*
omnia consumens, omnia rigens: nec aliò spectabat
voracitas Herculis passim decantata. nam & Sa-
turnum (qui etiam temporis fuit adumbratio)
filios vorare aiebant, sicque vocatum, quod sa-
turetur annis, ut ex Tullio colligere licet lib. de
Nat. deor. lubet verò hic describere, quod de
Hercule templis referente, de quo ceruini initis ex
Orphico tradidit Athenagoras in Apolog. pro
Christian. *ὡς γὰρ ὁ δὲ ἀρχὴ καὶ τὸ αὐτοῦ τοῖς ὅλοις, ἀπὸ*
ὃ πᾶς ὁ δὲ αἰὼς κατέστη, ὅς τε ἐκπεσόντων ἐκ τῆς ζωῆς
ἀνθρώπων πρὸς τὴν φρικτὴν καὶ ἀναιδέα καὶ ἀνὴρ ἀναιδέα. *Ἀπὸ μὲντοι*
δὲ αὐτοῦ τῆς καὶ τοῦ αἰῶνος, ὡς αἰὼς ἐκπεσόντων, καὶ χεῖρας
fuit aqua ex ipsius sententia rerum omnium principium,
ex aqua vero lunum ortum est, ex utroque progenitum

animal draco, cui adnatum erat caput leonis, & medium autem hæc duo continebant faciem dei, cui nomen Hercules, & tempus. Quædam præterea subdit ad eam rem facientia. Sed minimè silendum hoc loco, Herculem hunc, quem temporis præsidem Orpheus facit, aut Græcum esse Alcmena genitum: hic enim Orphei coævus, & in musicis fuit discipulus: sed fortasse Ægyptium illum, qui plus mille annis hunc præcessit, auctore Diodoro Siculo, quique inter duodecim primores deos fuit cõnumeratus, vt scribit Herodotus lib. II. etenim Ægyptij, à quibus suam haust Orpheus theologiam, quum rebus naturalibus deorum nomen noménque tribuerent, easdem suorum appellatione Regum, qui iam pridem ex humanis excessissent, insignibant. Itaque terram dixerunt. Idem, Nilum Osirim, Herculem tempus. Græci autem non tantum labores Ægyptio adscriptos, sed & temporis significationem Thebanis illi suo tribuerunt, quum fabulas ad physicam traduxerunt rationem, quod & ab aliis obseruatum scio. Illud igitur fasciæ argumenta sibi volunt; ex semine hiberno tempore humi abscondita ferilissimas parari messes, si à viuifica in primis vi Solis, qui res omnes (vt ait Macrobius primo Saturn.) *inseminat, progenerat, nutrit, fouet, maturatq;* cum ab idoneo soli vberis, ab æris temperie, ac pluuiarum tempestiuo madore, ab humifico calore Lunæ, ab agricolæ industria suo tempore præstata, fuerit adiuta, neque enim omnino ve-

rum est vetus adagium, *ἔτος φέρει ὃ καὶ ἀργύρεα*, annus fructificat non humus, vt Theophrastus considerauit cap. vii. l. libri vii. l. hist. plant. nam & cætera conferunt, quæ nominauimus, quæque huiusce zonis symbolis continentur.

Porro videtur huiusmodi symbolicus Proserpinę raptus in vsu apud veteres fuisse. nam vt illos mittam, nobilium artificum opera, quorum meminit Plinius, alterum ex ære, alterum in tabula pictum, & quem incisum Tranquillus memorat in quadam Neroniani anuli gemma: post confectum commentarium duos Romæ in antiquis marmoribus sculptos videre mihi contigit, alterum apud Acorombonios, alterum in quibusdam Hispanorum ædibus è regione templi D. Ludouici. posteriorē hunc, quod à nostro haud prorsus discre-



pat; exprimendum hic curauimus. nam etsi aliqua in parte vetustatis vim passus est, adiuti tamen non parum sumus Mariangeli Accursij Diatribis, qui liber Romæ cusus anno M. D. XXIII. inter alias imagines deorum, aliarumque rerum, quas ornatus gratia expressas in fronte gerit, marmor hoc graphicè exhibet, quod integrum eo tempore fuisse existimari potest. Ceres in eo vi-

fitur iugatis draconibus vecta, ynicam tamen faciem gestans. præcedunt tres puellæ, quarum una alata. eæ forsitan aut Parcas adumbrant, aut Horas, quas cum Proserpina colludere aiebat Orpheus. de quibus vide omnino Natalem in Mythologia. quamuis Horas nudas, Parcas veste indutas effingi solitas, scribat Artemidorus lib. II. præter has Minerva stricto gladio Plutoni minitatur Proserpinam curru audenti. ipse verò Pluto barbatus est. num quia hibernū Solem significat? est enim hiems quasi anni senectus, ut diximus in Explicatione Tabulæ Heliacæ. At Plutonium equos non Hercules præit, ut in nostra zona, sed Mercurius quemadmodum & in marmore Accoromboniano, eosque ducere videtur; quod nimirum tam inferum minister crederetur, quam superum. verius tamen puto, ideo effictum, quia lucri deus censebatur, quod & de Hercule creditum, ut testantur veteres glossographi ad Horat. Sat. v. lib. II. & Persij Sat. II. provenit verò lucrum ex frugum copia. Subter ipsas quadrigas mulier iacet humi strata Amaltheæ cornu tenens, scilicet aut Copiam designans, aut Tellurem matrē; ut & marmor Accorombonianum præferr. de super puellus cernitur non alatus, ut in nostra zona, sed elatis manibus fasciam tollens aut retortam vestem, quæ supra verticem curtuatur in arcum. quo etiam schemate alata illa puella efficta est, quæ Cereris currum proxima anteit. habent quid simile & Ceres & Pluto, cum in hoc marmo-

re, tum in nostra zona. Ac vento quidem id tribui potest, capitis regumenta, alio suè amictus effundenti; siquidem Philostratus lib. II. Iconum Galateam describit vestem supra caput ad zephyros expandentem, ut sibi ymbraculum faceret, curru velum: Achilles verò Tatiæ Europæ à tauro per mare vectæ peplū veli vsum præbuisse in pictæ tabulæ enarratione commemorat, verum existimari facile potest, numina à veteribus hac ratione quandoque efficta. hinc Alfonsus Ciacconius in expositione Columnæ Traianæ ad num. CCCXVII. simulacrum iuuenis intra circumambientem amictum expressi, Solem orientem interpretatur, aut alium quempiam ex diis gentium. Præcipuè verò id marinis diis, ac fluuiialibus tributum, ut his compertum est, qui vetera monumenta præ manibus habent. videturque huc trahendum quod ait Virgil. lib. VII.

Contra autem magno moerente corpore Nilum,

Pendentemque sinus, & torta veste vocantem

Caruleum in gremium, latebrosa quæ flumina victos.

si Oberti Gifanii castigationem probamus in indice Lucretiano reponentis *torta* pro *tota*. nam & Aufonius de Sarauo fluuiio in Mosella sic cecinit:

Nauiger undisona dudum me mole Sarauus

Torta veste vocat. —————

ut in exaratis manu codicibus legitur. quamquæ innuat Gifanius, tortam vestem, aut arcuatam tribui fluminibus ad indicandam fluxus obliquitatem. Non exerrauerit, qui symbola huiusce

marmoris ad Eleusina mysteria referet, quæ aut eadem cum Samothracijs, aut altera ex alteris traducta, quemadmodum ex Diodori lib. 11 I. & v. colligere est. proinde utraq; nunc nō minant Ouidius ii. de Arte aman. Terrullianus Apologetico, & Athenagoras Orat. pro Christ. qui obiectam ait impieratem Diagoræ τὰ ἐν Ἐλευσίῃ, ἔκ τῶν Καβείρων δημόσια μυστήρια. quod euulgaret Eleusinia, & Cabirorum mysteria. erant enim Cabiri Samothracum sacrorum præsides, atque iidem, quos in marmore inspicimus, Ceres, Proserpina, Pluto, Mercurius. Scholiastes Apollonij ad primum Argonaut. μῦνται ὅ ἐν τῇ Σαμοθράκῃ τοῖς Καβείροις, ὧν Μνάστας φησὶ καὶ τὰ ὀνόματα. τέσσαρες δ' εἰσὶ τὸν θριθμόν. Ἀξίεργς, Ἀξίοκερς, Ἀξίοκερς. Ἀξίεργς μὲν αὖ ἔστιν ἡ Δημήτηρ. Ἀξίοκερς ὅ ἢ Περσεφόνη. Ἀξίοκερς δὲ ὁ Ἄδης. ὁ δὲ πρῶτος ἱερέμνος τέσσαρτος Κασμιλος, ὁ Ἑρμῆς ἔστιν, ὡς ἰσχυρὰ Διονυσιαδῶν. Initiantur in Samothracia Cabiris, quorum etiam nomina Mnascas recenset. ij quattuor numero sunt, Axieros, Axiocersa, Axiocersus. Axieros Ceres est, Axiocersa Proserpina, Axiocersus Pluto: quartus additur Camillus, siue administer, isq; Mercurius est, quemadmodum tradit Dionysodorus. Camilli dicebantur sacrorum ministri, eoque precipuè nomine appellabatur Mercurius, ut meminere Seruius & Macrobius. Itaque hæsitare non debuit ea in re Lud. Carrio in scholiis ad Valerium Flaccum. nam quos antiqui Casmilos, aut Casmillos, lenito nomine recentiores dixerunt Camillos, veluti etiam Camœ-

Camœnæ, quæ prius fuerant Casmœnæ, auctore Varrone. Idque doctissimus poëta Maro indicare voluit lib. xi. *Æn.* quum maternum nomen filia tribuit, exigua ex parte immutatum, sic in-

quiens: *matrisq; vocavit*

Nemine Casmilla mutata parte Camillam.
Apertè Varro lib. vi. de ling. lat. *Casmillus* nominatur in *Samothracis* mysteriis diuus quidam administrator diis magnis, Verbum græcum arbitror, quod apud *Callimachum* in *Pœmaticis* eius inueni. at eundem *Cabirorum* ministrum *Strabo* lib. x. *Καμύρον* appellat, siquidem suo seculo extrita littera id nomen enuntiabatur: quanquam (vt inconstanter variant fabulæ) parentem potius, quàm ministrum *Cabirorum* fuisse ex *Acusilao* *Argiuo* referat. Finitimis quoque insulis ea sacra communicauerat *Samothrace*, veluti *Lemno*, quod ex *Strabone* liquet, & *Imbro*, de qua ita *Eustathius* in *Dionys. perieges.* ἡ δὲ Ἰμβρος Ὀρακλήϊδι ὅτι νῆος, ἵερὰ Καβείρων καὶ αὐτῇ ὄνομα δὲ δαιμόνων Καβείροι. ἐπιπλάττει δὲ αὐτῇ καὶ Ἑρμῆς, ὃν Ἰμβραμον λέγουσιν οἱ Κάρες. est *Imbrus* *Thraciæ* insula sacra & ipsa *Cabiris*. porro dii quidam *Cabiri* dicebantur, sed & *Mercurius* ibidem colebatur, quem *Cares* *Imbrium* vocant. *Cabiros* Varro videtur interpretari Deos magnos, non tantum iis verbis, quæ nuper adduximus, sed & libro iii. quum ait: *Terra enim & cælum, vt Samothracum* *fnitia* docent, sunt dei magni. & paulò post: hi, quos *Augurum* libri scriptos habent sic, *Diui potes, & sunt*

R

pro illis, qui in Samothrace *ἱεὶ δαυαλί*. vide etiam, quæ ex Cassio Hemina profert Macrobius in I. Saturn. cap. iv. his consonat, quod monent Scaliger in coniectaneis ad Varronem, & Casaubonus in Comment. ad Strabonem, *Cabir* Hebræa, & Phœnicia lingua potentem significare; quamvis & Apollonij interpres, & Geographus ex *Cabiris* Phrygiæ montibus deducant. Dicebantur quoque *Curetes*, & *Corybantes*. Orpheus in hymnis:

Κυρήτες, Κορύβαντες, αἰδανόρες ἱεὶ δαυαλί τε,

Εν Σαμοθράκη αἰνᾶκτες. —————

Curetes, Corybantes, rectorésque potentes,

In Samothrace Dij. —————

iraque Dionysio cognominatur Samothracia *Κορυβαῖον ἄστυ*. quo loco Eustathius: *Κορυβαῖον ἄστυ λέγεται, ὅθεν τὰ ἐν τῷ Κορυβαῖον μυστήρια*, *Corybanticam urbem appellat, quod illic essent Corybantum mysteria*. Idem Eustathius: *Σάμος Θεοκία, ἥτις Καβείρων εἶχεν ἱερεῖς, οἱ καὶ Κορυβάντες ἐλέγοντο*, *Samothracia, ubi Cabirorum sacra, qui & Corybantes dicebantur*. Idem constat ex Strabone lib. x. qui etiam docet, huiusmodi deorum appellationem ad sacrærum famulos translata, ac propè eisdem fuisse *Cabiros*, *Curetes*, *Corybantas*, *Idæos Dactylos*, *Telchines*. Quod verò in marmore præter quatuor illos *Cabiros* *Minerva* quoque sit addita, mirum nemini videri debet, quum apud Rhodios euulgatum fuisse tradat Geographus, *ὡς εἶπεν Κορυβάντες δαίμονες τρεῖς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥλιου παῖδες*, esse

D. Augustino supra indicauimus. ac propterea Samothracij Curetes, seu Cabiri dicuntur Orpheo *Ὠρχήφοι*, & *Φερειάρχοι*. Igitur referuntur omnia ad agriculturam, & fructus inde enascentes. qui sanè scopus est, ad quem nostram hanc zonæ expositionem diximus.

CONFECTA hæc erant, atque adeo typis mandata, quum in alia duo marmora Romæ incidi raptum Proserpinæ præseferentia. alterum in fronte positum pulcherrimæ porticus hortorum Quirinalium Ducis ab Altaeïs, alterum nuper affixum parieti ad impluium vergenti ædium Hasdrubalis Matthæi Marchionis Iouij. primum nihil distat ab eo, quod delineatum proximè exhibuimus; nisi quod puer currum Plutonis superuolitans alatus est. Sed & tres puellæ inter Cererem Palladēque sitæ alatæ omnes videntur. Alterum verò marmor longè diuersum est. Siquidem Mercurius non præcedit Plutonis quadrigas, sed vnà ad latus currens fingitur. ponè currum stat Iuppiter eo gestu effictus, ut adiuuasse raptū videatur. Duo itidem calathi euerſi videntur effusis floribus, quorum alterum puella quædam genu nixa tollere è terrâ nititur. alia puella propè Cererem alata fasciam manibus erigit caput ambientem. at ipsa Ceres cum lampade non draconū curru vehitur, sed biga equorum. quod singulare esse existimo; neque (si hæc

monumenta excipias) id vſpiciam cernere mihi licuit. At quoniam datam mihi anſam video, nolim diſſimulare, quadrigas Plutonis in faſciâ noſtrâ quorundam oculis diligentius inuentium non videri equorum, ſed leonum. etenim ſupra monui, ſigna faſciæ adeo vetuſtate eſſe ambefa, vt nonnullis in partibus ægre dignoſcantur. Id verò non minus ſingulare putandum eſt. quis enim poëtarum, quis artificum Plutonium vnquam finxit leonibus vectum? At quoniam Solare animal leo eſt ob caliditatem, non minus quàm equus ob celeritatem, fulcitur hoc ſigmento noſtra expoſitio, dum diximus Plutonis typo Solem intelligi ſuo calore ſemina fouentem hi bernis menſibus humi latentia. Illud etiam monendum putauī, marmora ſingula, quorum ſupra meminimus, ſepulchra fuiſſe. eorum ſcilicet (vt reor) qui myſteriis Eleuſiniis initiati eſſent. eo enim ſymbolo indicare forſitan volebant, æternam ſeſe quietem naſtos eſſe. Iſocrates in Panegyri. de iis initiationibus loquens: *ἔτι μὲν πελετῶν, ἢς οἱ μετέχοντες παρὲν τῆς τῷ βίῳ τελευτῆς, ἔν τῷ συμπαρόντος αἰῶνος, ἠδίοις τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν.* *Et occultum illud ſacrum, in quod recepti qui ſunt, ij et de vita exitu, et de vniuerſo æuo ſpes incundiores concipiunt.* Ariſtides in Panathenaica: *τὰ δὲ θ' ὁρῶντες πελετῶν, ὧν οἷς μεταχρόσι ἐμὲ τῷ τῷ βίῳ τελευτῶν βελτίω παρὰ τὰ χροῖα πα γίνεσθαι δοκεῖ, &c.* Arcana illa myſteria, quorum qui ſunt participes, meliori quoque in loco res eorum poſt vitæ exitum collocari exiſtimantur, &c. Idem in Elcu-

ἡνία ἡ δὲ ἀλλὰ μέντοι πῶς καὶ πόσῃ τῇ τιμῇ ἔχουσιν, καὶ ὅσον
 πρὸς τὴν ἀφ' ἧς οὐδ' αἱ πλείονες τῶν αἰσθητῶν χροὶς δύνα-
 μιαι ἀποφθίσι, καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἀλλὰ ὅτι πρὸς τῇ τελευτῇ
 ἡδονῇ ἐχρῆν τὰς ἀντιδότους αἰετὰ μὲν οὐκ ἀφ' ἑστέρας, ἀλλὰ ἐκ τῆς
 αὐτῆς πρὸς τὴν βροτῶν καὶ μὴ ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀνθρώπων ἀντιδό-
 τιν, ὅτι ἡ βροτῶν καὶ μὴ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος
 ὡς ἡ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος, ὡς ἡ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος,
 verum id lucri erat huiusmodi convenienti, ut non tan-
 tum sibi edesset praesens animi tranquillitas, non tantum
 expiari liberique forent ab exacti temporis molestiis, sed
 et suaviori spe afficerentur, melius etiam post obitum
 secum actum iri, nec fore ut in tenebris sordibusq; una
 cum profanis degarent. Sperabant nimirum in pio-
 rum coetum iri se receptum. Stuidas: ἐδόκουν οἱ μὲν
 αὐτῶν εἰς τὴν ἀφ' ἧς τῶν ἀνθρώπων, quod & alij testantur.
 atque ea persuasio immane quantum addiderit
 dignationis illis mysteriis, quos ita, ut nullo pacto
 addubitem memorata monumenta iis adscri-
 bere.

ΕΠΙΟΝΕΣ

ἡ δὲ ἀλλὰ μέντοι πῶς καὶ πόσῃ τῇ τιμῇ ἔχουσιν, καὶ ὅσον
 πρὸς τὴν ἀφ' ἧς οὐδ' αἱ πλείονες τῶν αἰσθητῶν χροὶς δύνα-
 μιαι ἀποφθίσι, καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἀλλὰ ὅτι πρὸς τῇ τελευτῇ
 ἡδονῇ ἐχρῆν τὰς ἀντιδότους αἰετὰ μὲν οὐκ ἀφ' ἑστέρας, ἀλλὰ ἐκ τῆς
 αὐτῆς πρὸς τὴν βροτῶν καὶ μὴ ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀνθρώπων ἀντιδό-
 τιν, ὅτι ἡ βροτῶν καὶ μὴ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος
 ὡς ἡ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος, ὡς ἡ ἀνθρώπων ἀντιδότις ἀντιδότος,
 verum id lucri erat huiusmodi convenienti, ut non tan-
 tum sibi edesset praesens animi tranquillitas, non tantum
 expiari liberique forent ab exacti temporis molestiis, sed
 et suaviori spe afficerentur, melius etiam post obitum
 secum actum iri, nec fore ut in tenebris sordibusq; una
 cum profanis degarent. Sperabant nimirum in pio-
 rum coetum iri se receptum. Stuidas: ἐδόκουν οἱ μὲν
 αὐτῶν εἰς τὴν ἀφ' ἧς τῶν ἀνθρώπων, quod & alij testantur.
 atque ea persuasio immane quantum addiderit
 dignationis illis mysteriis, quos ita, ut nullo pacto
 addubitem memorata monumenta iis adscri-
 bere.

TYPOGRAPHVS LECTORI,

Quae sequuntur, serius ad nos perlata sunt, quam ut excudi suis locis possent. Quare quod reliquum erat, ne illorum fructu careres, huc omnia coniecimus, adnotatis paginis, ad quas referri singula debeam.

ADDENDA SVIS LOCIS,

Pag. 8. vers. 20. post illa verba, *et ita significatur nomine Aegypto.* addatur Ammianus Marcellinus lib. xvii. *est autem obeliscus asperimus lapis in figuram metae cuiusdam sensim ad proceritatem consurgens excelsam, usque radium imitetur. gracilescens paulisper specie quadrata in verticem productus angustum.*

Pag. 16. vers. 6. post illa verba, *praesens, praeteritum, et futurum.* adde, Brunt fortasse, qui diuinationem ad Solem referant eam quoque de causa, quam innuit Ammianus Marcellinus lib. xxi. his verbis: *Solenim et voviam. Physici mens mundi nostras mentes ex sese velut scintillas diffunditans, quum eas incenderit vehementius, futuri conscias reddit.*

Pag. 31. vers. 23. post illa verba, *contractus peragantur.* adde, *ὅς ἐμὴν ἰστορίαν ὁρῶντι*, ait Euripides in Cyclope.

Pag. 47. vers. 2. post illa verba, *in corporis planicie epigrammata.* adde, Hinc etiam qui pali dicebantur, ad quos tyrones se exercebant, lignei quoque dubio procul erant, in Hermularum formam effin-

gebantur, ut cernere licet ex pavimento tessellato veteri, quod Augustæ Vindelicorum extat, cuius accuratam delineationem addidit Cl. V. Marcus Velserus politissimis suis Commentariis.

Pag. 54. vers. 13. post illa verba, *eripodi superpositam*. adde, Ac profecto sacrum fuisse Apollini apertis verbis tradit Sertius ad III. Æneid.

Pag. 62. vers. 11. post illa verba, *Epulæ non deerant*. adde, Quaquam ad historiam quod attinet, falsum est quod scribit Dio, & tangit Claudianus Panegyrico in VI. Consulatum Honorij. Ea enim pluvia Christianorum precibus fuit impetrata, nempe legionis quæ postea dicta fuit fulminatrix.

Pag. 71. vers. 4. post illa verba, *tradit Gesnerus*. adde, & alia quædam extare audio penes alios.

Pag. 89. vers. 5. post illa verba, *clarus equo*. adde, Martianus Capella, lib. XI. *an Solis remigia vigilarent, sonipesque Phosphori comeretur*.

Pag. 96. vers. 21. post illa verba, *horam fuisse mundi nascentis*. adde, Eumenius Panegyrico Constantio dicto, *O tempus quo merito quondam omnia nata esse credantur*. De vere enim loquitur.

INDEX RERVM

ET VERBORVM

18

18

18

18

A



EGYPTIIS, quodnam anni initium, pag. 70
Aër per Mercurium significatus

Ætas frons anni 71
Ætas per Apollinem significata 74
Æthon nomen equi Solis, Auroræ, Luciferi, Plutonis, Hectoris, Pallantis 89
Æron nominatus vnus ex amoribus 89
Agyrus 91
Alba puella 111
Alexandri Piccolomini, de phiala sententia comprobata 18
Alexicacus Apollo, & Hercules 28, 59, 82
Amaltheæ cornu quid 55, 56
Amor Fauonij filius 87
Amuleta 53
Anni initium quibusdam ætas 70, 71
Anni triplex olim diuisio 73
Apollinis quattuor artes 57

Apollo adolescens 12
Apollo ætas 12
Apollo Deus terminalis 12, 50
Apollo ignis 61
Apollo intonsus 14
Apollo medicus 16
Apollo musicus ibid.
Apollo pastor 17
Apollo sagittator 14, 38
Apollo Sol 13
Apollo Solis filius 13
Apollo Solis pater 33
Apollo vates 15
Aprilis Veneri dicatus 88
Aqua per Bacchum significata 62
Aratus illustratus 71
Arcuata fascia, seu vestis numinibus tributa 127
Argi fabula à Mercurio intercepti 32
Aries cæleste signum 94
Aries in Mercurij tutela 93
Arundines pluuiam requirunt 120
Arundo in merationibus adhibita 37
Arundo quid significet 34, 93
Arundo vitis sustentaculum 93
Asterites lapis 67

S

Atheneus illustratus	98	Bacchus plantarum præses	7
Atheniensibus quodnam anni initium	70	79. 119	
Atlas cur Mercurij aus	84	Bacchus totum orbem peragravit	23
Attinis fabula quid significet	108	Bacchus vates	21. 59
Augusti genitura	99	Baiuli puerorum nutritij	93
Aurea Hesperidum mala	29	Bon. Vulcanij emendatio Glo-	
Aurei velleris fabula	116. 117	farij reiecta	92
Ausonij vulgata lectio defensa	10	Boues fertilitatis symbolum	39
		81	
		Bruma vnde dicta	81

<i>Aufonius illustratus</i>	90.127
<i>Autumni varietas</i>	79
<i>Autumnus morbosus</i>	82
<i>Autumnus per bacchum</i>	fi-
<i>gnificatus</i>	78
<i>Axierus, Axiocersa, Axiocersus</i>	

B	Acchi ad inferos descensus	
	²⁴	
Bacchi comites Musæ	21.40	
Bacchi iusiurandum sub testō		
non fiebat	24	
Bacchi nebris quid demonstret		
²³		
Bacchi ortus, quid	81	
Baccho cur cornua data	23	
Baccho cur dantur lynces,		
Pantheræ, tigres	23	
Bacchus à Mercurio nutritus		
⁹²		
Bacchus autumnus	78	
Bacchus Deus vialis	51	
Bacchus hædus	98	
Bacchus humidæ naturæ dô-		
minus.	62.119	
Bacchus idem qui Apollo, &		
Sol	21	
Bacchus intonsus	21.22	
Bacchus medicus	21	
Bacchus muliebriformis	87	
Bacchus, multiplici forma	80	

Colores factionū Circēsiū	61.66
Coma Apollinis quid	14
Corippus emendatus	66
Cornua cur baccho data	23
Cornu copiae	55.56.81
Corona Iouis	8.7
Corona Mineræ	13
Corona septem radiorum	13
Coruus Apollinis quid notet	17.77
Corybantes	130
Cotylus, & Cotyliscus bacchi poculum	18
Cupido Dianæ filius	111
Cupido Veneris, & Mercurij filius	86
Curetes	130
Currus Cereris	116
Cyclopes interfecti quid	77.78
Cygnus Apollinis quid significet	17

D

Deglabrare	54
Dei vox absolute pro Sole	4
Delphines Apollini sacri	54
Delphinum velocitas	34.35
Delphin piscium princeps	16
Demetra vnde dicta	112.113
Dendrites lapis	69
Deorum multitudo apud Homerum	1.2
Def. Heraldici Emendatio Minutiana reiecta	115
Diana vis lunæ humifica	111
Diodori interpretis notatus	73
Diodorus illustratus	72.73
Diogenianus notatus	120.121
Dionysij nomen vnde	79
Dionysius illustratus	79
Disce forma Soli data	77
Diuinatio per bacchum signi-	

ficata	59
Diui potes	129.130
Dorica Harmonia	72
Duodecim Herculis labores quid significant	25.26
Duodecim radij solares quid notent	12

E

Eleusinia mysteria è Samothraciis	128
Eleusinia sacra messium ceremoniæ	131
Eleusiniis initiatorum spes	133.134
Encarpus	37.74
Endymionis fabula quid significet	109
Enodius	43
Ephialtes ab Apolline, & Hercule excæcatus	27
Ephialtes morbi genus	27
Equi albi in Eleusiniis sacris	38

F

Faces Cereris	117
Fauonius, vide Zephyrus.	
Feræ morborum symbola	60
Fistula Mercurij inuentum	34
Fistula quid significet	34
Flora eadem cum Venere	88

G

Galerus Mercurij	32
Gallorum Magnæ matris iactatio quid notet	123
Gallus gallinaceus in tutela Mercurij	32
Gallus gallinaceus solare animal	32
Gallus gallinaceus Soli sacer	32

S ij

Gemmae veteres explicatae 54-

62. 93

Geometria à Mercurio tradita

36

Geometriae origo 46

Geryon ab Hercule domitus

quid significet 29

Germanici Cæs. Commentator

emendatus 46

Glossarium vetus emendatum 92

H

Harmonia vniuersi 41

Hedera alba, & nigra 21

Hedera Baccho sacra 20

Hedera cur poëta coronantur

21

Hedera remedium ebrietatis

20. 21

Hedera vasa ornabantur 19

Helios vnde dictus 4

Heliotropius lapis 69

Heraclis etymon 25

Hercules Ægyptius 124

Hercules hiems 80

Hercules industria 122

Hercules lucius dens 126

Hercules medicus 27. 39

Hercules musicus 27. 39. 40

Hercules Sol 25. 29

Hercules tempus 124

Hercules terram denotat 62. 63

Hercules vates 28

Hercules vorax 81

Herculis arma quid significant

26. 27

Herculis præceptores 39. 40

Hermæ 46. 47

Hermaphrodisi fabula 87

Hermulæ cur cum arreptis viri-

libus

Hesperidum horri 29

Hesychius emendatus 43

hiacynthi interfecti fabula 77

hiacynthus lapis 69

hiems anni senium 80. 126

hiems per herculem significa-

ta 80

hircus fecunditatis symbolum

22

homerica allegoria 1. 2. 39. 106

hora nudæ fingeantur 126

hydatis lapis 68

Iaculandi ars per Apollinem

significata 58

Iapix ventus 92

Iaspis lapis 68

Idei dactyli 130

Ignis per Apollinem significa-

tus 61

India à Baccho subacta 24

Io. Meursij correctio Glossarij

reiecta 92. Emendatio Mi-

nurtiana improbata 115

Iouis Anxuri effigies 6. 7

Iouis corona 7

Isidori locus mendosus 66

Isidorus explicatus 44

Iubar vnde dictum 69

Iuno. aer 80

Iuppiter aer 8. 118

Iuppiter calum 48

Iuppiter fecunditatis auctor

118. 119

Iuppiter mundus 109. 119

Iuppiter pluuia 110

Iuppiter viuifica rerum virtus 118

Labores agriculturæ neces-

sarij

122

Læuini Torentij hallucinatio

6. 7

Lapidum cumuli Mercuriales

43. 45. 48. 49

Lauræa corōna Ionis

7

Laurus apollinis

77

Leo animal Solare

26. 133

Leonina pellis herculis quid
notet

26. 60. 62. 82

Leonino capite sol effingeba-
tur

27

Leonis cum Sole similitudo

9

Leonis signum Solis domi-
cium

26

Litteras Mercurius intenuit

35

Luciferi equus

88. 89

Lucifer stella Veneris

88

Lunagerminibus cōducit

116.

Lupus apollinis facies

31

Lychnis lapis

67

Lynceus Bacchi

23

Lyra apollinis

16. 40. 71. 72

Lyra cūr quadrichordis

73

Lyra cūr septichordis

42

Lyra decem chordarum

42

M

Maia Idus natalis Mercurij

86

Maia Pleias Mercurij mater

86

Maius mensis unde dictus

86

Maius Mercurio dicatus

88

Mamiliorum origo

35

Marmora vetera explicata

87

Martianus Capella explicatus

67

Martianus tentatus

15. 16

Medea eadem quæ Ceres

116

Medicina per herculem signi-

ficata

ficata

59

Menander illustratus

103

Mercurij commeatio

32

Mercurij, & Veneris fabula

86

Mercurius aër

61. 62

Mercurius Bacchi nutritus

92

Mercurius bonorum dator

99

Mercurius citharæ, & fistulæ

inuentor

39. 60. 72. 73

Mercurius cur alatus

31

Mercurius cur deus lucius

31

Mercurius cur fur

31

Mercurius cur nummius

31

Mercurius Lanificij auctor

94

Mercurius litterarum repertor

35

Mercurius lucri deus

126

Mercurius mensurarum, &

ponderum inuentor

36

Mercurius musicus

31. 39

Mercurius Sol

31

Mercurius ver

83

Mercurius Zephyrus

84

Minerva Corybantum mater

131

Minerva Luna adscripta

110

Minutij Felicis vulgata lectio

asserita

114

Mundi initium verno tempore

96

Mundus pro cælo

41

Musica mundi

60

Musica organa diis data

39. 40

Musica per Mercurium signifi-

cata

60

N

Nebulis Bacchi quid signi-

ficet

23

Nimbus quid

6. 10. 11

Nubes fecunditatis auctores

110

S iij

Nummus Augusti	49
Nummus C. Vibij illustratus	7
Nummus Commodi	56
Nummus Græcus	83
Nummus Mamilij	55
Nummus M. Vulceij	114

O

O leagina corona Iouis	7
Oleastrum exiccato diffi-	
cile	63
Orci galea	106
Orpheus explicatus	64.72.104
	105.109.132

P

P anætia Venus	102
Panos ortus quid indicet	99
Pan rerum vniuersitas	99
Pantheræ bacchi	23
Papauera fertilitatis symbo-	
lum	56
Parameſe cur lyræ addita	73
Parcæ vestibibus indutæ	116
Parcæ vnde dictæ	104
Parnassus Apollini, & baccho	
facer	22
Pausanias reprehensus	63
Pelles eur Herculi tributæ	80
Penis generationi, & ſationi	
tributus	30
Peruigilium Veneris illustra-	
tum	90.91.96
Petronius emendatus	83
Phaëtonis fabula	75.83
Phallus in pompa bacchi	24
Phiala bacchi poculum	18
Phialæ forma	18
Philostratus illustratus	72.84
Phœnix radiatus	10
Phurnutus illustratus	95.98.102

Physicæ fabularum interpreta-	
tiones	53
Pierij error	35
Pileum Vlyſſis	35.36
Plantarum vis promiscua	87
Pleiades vnde dictæ	85
Pluto Iouis ope Proſerpinam	
rapuit	119
Plutonis galea	106
Pluto Sol inferus	105
Pluto vnde dictus	105
Pluuiæ ſatis neceſſariæ	120
Poëtæ vinoſi	21
Populea Herculis corona quid	
notet	28
Porphyrius apud Euseb. emen-	
datus	61.106
Priapus cur bacchi filius	78
Proſerpina Lunæ adſcripta	110
Proſerpina quid	79.97
Proſerpina vnde dicta	104.123
Prouerbiorum locus explica-	
tus	52
Psalmorum locus	91
Purpureus color	69
Pyanepſiorum feſtum	39
Pythonis interfecti fabula	73

Q

Q uadrigæ Solis quid	60.61
Quatuor anni tēpora	64
Quatuor Apollinis artes	57
Quatuor mundi elementa	60

R

R adij diuinitatis symbo-	
lum	5.6
Radij Solis duodecim	12
Radij Solis proprij	7
Radiorum ſeptem corona	13
Radius quid	8.9.10
Radius vnde dictus	34

S

S agittæ Apollinis, & Dianæ	
quid	15
Sagittæ capiti circumpositæ	9
Sagittæ Herculis	26
Samothracum dij	129.130
Sanitas Mercurio copulata	95
Saxanus Hercules	48
Scaligeri emendatio Aufonia- na reiecta	10
Scorpiones termini	44
Scutella à scuto	19
Scythis lapis	68
Serenus	76
Serpentes Cereris quid	114
Serpentes sanitati adscripti	95
Serpentum renouatio	95.96
Seruius emendatus	47
Siciliæ fertilitas	108
Sol antiquis Deus habitus	3
Sol citharedus	71
Sol fecunditatis auctor	24.29. 33.37.39.105.124
Sol fons lucis	5
Solis boues	39
Solis calor salutaris	16
Solis effigies sub tecto non collocabatur	24
Solis radij duodecim	12
Sol moderator siderum	23.42
Sol quadrupes	64
Sol quibusdam creditus ignis massa	22.30
Spicæ fertilitatis symbolum	56
Statius notatus	85
Superstitiones antiquorum	57

T

T elchines	130
Terminales dij	37
Termini tam lignei, quàm lapi- dei	46

Terra per Herculem significa- ta	62
Tertullianus emendatus	94
Themistius illustratus	47
Tigres cur baccho assignantur	23
Torta vestis quid	127
Tripodem Hercules Apollini rapuit	29
Tripus Apollinis quid signifi- cet	15

V

V eneris cum Mercurio congressus	86
Venti deorum nuntij	91.92
Ventorum origo	92
Venus Chloris	88
Venus horrorem præfens	88
Venus natura parens	90.102
Vere omnia ad Venerem exci- tantur	86
Ver fecundum	99
Veris deus Mercurius	83
Veris salubritas	95
Verno tempore mundus crea- tus	96
Verus Mercurij filius	100
Vestis bacchi	80
Vinum ingenij incitabulum	21
Virgilius illustratus	46.84.91. 96.98.127.129
Vlysses cum pileo	35.36
Valsura ouium ante conforam	94

Z

Z ephyrius in plantas	93
Zephyrus idem cum Mer- curio	84
Zephyrus plantarū nutritius	93
Zonæ veteris explicatio	125
Zona veteris statuæ	101

F I N I S.

...and the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

ANTIQVÆ
 ANSCRIPTIONIS
 QVÆL SCRIPTIONIS
 BARBATT P. EXPRESSVM
 est elogium, Explanatio.

on. The title of the work is "Antiquæ
 Anscriptionis QvæL ScRIPTIONIS
 BARBATT P. EXPRESSVM" and the
 author is "Barbatt P. Expressum".

PARISIIS,

M. DCXVII.

PARADIGMA INSCRIPTIONIS.

HONCOINO·PLOIRVME·COSENTIONT·R
 DVONORO·OPTVMO·FVME·VIRQ
 LVCIOM·SCIPIONE·FILOS·BARBATT
 CONSOL·CENSOR·AIDILS·HIO·FVET·A
 HEC·CEPIT·CORSICA·ALERIAQVE·VRBE
 DEDET·TEMPESTATEBV·AIDE·MERETO

*Incisa est in Lapide longo palmos V. uncias IV. lato
 palm. II. unc. X. hac fere forma & inaequalitate
 characterum: nisi quod eos sculptor, ob tabellæ an-
 gustias, pene sibi coherentes pressius finxit, cum in
 Lapide contra laxioribus spatiis distinguantur.*

CONFIRMAT

CONFIRMAT



ANTIQVÆ INSCRIPTIONIS,

QV A L. SCIPIONIS

BARBATI F. EXPRESSVM

est elogium, Explanatio.



FFossa est altero abhinc anno
Romæ ad portam Capenam
hæc Inscriptio. quæ quod in-
terpretem fortasse nacta non
sit, hætenus neglecta & sine
honore iacuit : à nonnullis
etiam, quos merito rideas, barbari sequioris-
que sæculi suspitione damnata est. Mihi vero,
nisi mea me fallit coniectura, egregium hoc
monumentum, nulli omnium quæ Romæ sunt
vetustate concedere, atque inter præcipua me-
morabile videtur. Quod ut tute, Lector, me-
cum sentias, ubi sinceram eius sententiam ex-
pressero, res ipsa, ut spero, persuadebit. Sic enim
legendam censeo.

Hunc unum plurimi consentiunt Romæ

a ij

ANTIQ. INSCRIPTIONIS

*Bonorum optimum fuisse virum
Lucium Scipionem. Filius Barbati
Consul, Censor, Aedilis hic fuit.
Hic cepit Corsicam, Aleriamque urbem;
Dedit Tempestatibus adem merito.*

lib. 9. Nunc ergo suam ipsa, ut vides, prodit ætatem. Nam cum L. Scipionem, cuius elogium continet, Barbati filium vocet; Barbatum autem in Scipionum familia vnicum sciamus fuisse Cornelium Scipionem Barbatum, qui anno v. c. C D L V I I. comitia Consulum creando- rum causa Dictator habuit, & anno insequente Pontifex Max. ædem Concordiæ, Liuius teste, dedicauit: reliquum est, ut ad proxima omnino tempora Inscriptionem hanc referamus; atque adeo Duilliana ipsa, quæ vetustatis nomine præ omnibus hodie celebratur (sic tamen hæc vere illa est antiqua, & non alia potius interpolata, priorisque loco, ut fama est, à posteris restituta) nihilo recentiore esse fateamur. cum Duilij victoria natalis, cuius honori columna illa rostrata posita est, in annum inciderit ab v. c. CDXCIII. quem annum qui excepit, is L. Scipionem Consullem vidit, & res ab eo in Corsica gestas, quæ hoc elogio commemorantur.

Iam æuo illi, hoc est prisco & antiquo sæculo, congruere obsoletam vocum literarumque formam, quæ tota cernitur Inscriptione, quis neget? Quanquam vox quidem in ea nulla est, si Duonum excipias, quæ Latina prorsus & vitata

non sit. Duonum autem pro Bono ab antiquis dici solitum auctor est Festus, apud quem etiam in Topper; Duona ad naues portare vetus scriptor ait, pro eo quod est Bona portare; & in Carmine Saliari Duonus ceruses, ut Grammatici exponunt, Bonus est creator. Hac igitur voce dempta, reliquæ omnes vulgo notæ sunt, sed à communi tamensu remota, vel orthographiæ dissimilitudine, vel inepto, ut videtur, discrepantium casuum nexu & coniunctione, vel denique inusitata duarum maxime literarum forma & caractere. Ceterum hæc omnia, ut ostendam, non exoticam barbariem, sed Romanam vetustatem illam redolent, quam dixi.

Atque ut hinc potissimum exordiar, Listud vncinarum, & P ad FI Græcorum instar semiclausum, in alijs etiam eiusdem ævi monimentis, nummis scilicet, tabulisque æreis videre est; & à nobis ipsis utriusque olim exemplum in Priuernatis lapidis fragmento, in quo A P P I O S C O N S O L inscriptus legebatur, animaduersum meminimus. Rursu quod O pro V passim exhibet in H O N E, C O S E N T I O N T, L V C I O M, & alijs, non opificis errore vel inscitia, sed ex eo prorsus veterum more factum est, quo hæc inuicem, Fabio teste, permutabant, ut Hecoba, Notrix, & Dederont, Probaueront. Eodemque modo quia pro V longa nunc OI nunc OE usurpabant, hinc est quod O I N O pro VNO scriptum est, &

lib. 1.
cap. 4

PLOIRVME pro plurime; sicut in alia Inscriptio-
 ne Alatrina coirauit pro curauit, & in Silio-
 rum plebiscito apud Festum oetier pro vtier. At
 vero V contra I loco scribere, vt PLOIRVME, OP-
 TVMO, vsque adeo Romæ ab antiqua consue-
 tudine inoleuerat, vt quod Optimus, Maximus,
 mediam I literâ, quæ veteribus V fuerat, accepe-
 rint, C. primum Cæsaris in scriptione factum fe-
 rant. Ita quod E similiter I quoque locū occupat
 in PLOIRVME, FVET, DEDET, TEMPESTATE BVs,
 & MERETO, prisca itidem vetustatis est indi-
 cium, vel Duilianæ columnæ argumento, in
 qua Exemet pro Exemit & Cepet pro Cepit, aliaq.
 id genus visuntur: & Inscriptiōis eiusdem Ala-
 trinæ, in qua hæc inter alia ita scripta sunt,
 OBHAS RES SENATVS FILIO STIPENDIA
 MERETA ESE IOVSIT. Quibus, in verbis
 aliud præterea extat in ESE & IOVSIT antiquæ
 scripturæ vestigium, quod & in hac quoque
 nostra in FVISE, & in Duiliana in scriptiōe
 in CLASES impressum est; cum simplici S hæc
 omnia scribantur, quæ gemina solemus. quia se-
 miuocales, vt idem Fabius obseruat, non gemi-
 nare diu fuit vetustissimi moris. Denique eius-
 dem omnia notæ comperies, si cetera perse-
 quare. Nam nihil est omnino, seu literarum for-
 mam spectes, seu variam illarum inter se per-
 mutationem, quod temere aut casu positum, &
 ab illo quem dixi prisca antiquitatis fonte du-
 ctum non sit. Restat vt de verborum nexu &

lib. 1.
cap. 7

unctura dicamus: in quo vereor ne difficilior sit persuadere.

Quis enim Romæ unquam ita locutos putet, Lucium Scipione, cepit Corsica, dedit æde? aut quis cetera fere omnia, quæ ad eum modum vix cohærent, Latinæ linguæ legibus aduersari & solœcismis scatere non censeat? Verum hîc tum mihi, lector, paulisper, ut ait ille, sustine patientiam, & vide, num quod vitio errorique imputas,tribuendum sit potius verustati. Quid enim? an contra Grammaticæ leges scriptû dici potest, quod eius artis vsum & leges omnes antecessit? Grammatica olim Romæ, ut Suetonius Tranquillus testatur, ne in usu quidem erat; rudi scilicet ac bellicosa gente armis potius quam liberalibus disciplinis vacante: primusque ut idem opinatur, eius artis studium in urbem intulit Crates Mallotes, Attali regis legatus, inter secundum & tertium bellum Punicum, hoc est annis post Scipionem Barbatum supra centum & viginti. Ante id tempus, Grammaticæ regulis nondum constitutis, vna Romæ loquendi scribendique lex erat populi consuetudo. Quæ quoniam continuo in motu varia erat, & subinde mutabatur, ita Romanæ tum linguæ magnas fieri necesse fuit mutationes: mirum ut proinde non sit, vel Saliorum carmina vix tandem Sacerdotibus suis satis intellecta fuisse, quod Fabius affirmat, vel Polybii ætate, ut ipsemet narrat libro tertio, ægre etiam ab antiquitatis peritissi-

lib. de
illust.
Græ-
mat.

mis potuisse explicari verba foederis, quod Romani primum cum Carthaginensibus post exactos reges pepigerant. Non ergo, si quid est in ista Inscriptioe, quod aures nostras accuratis Grammaticorū præceptionibus assuetas offendant, id tanquam à recte loquendi scribendique legibus abhorrens illico damnandum est, sed illius potius ætatis agnoscenda conditio, quæ nullis adhuc erudita magistris, cum scriptores nondum illos haberet, quorum exempla sectaretur, in primis quodammodo linguæ suæ cunabulis balbutiebat. Posthæc enim secuta est artis disciplina, elegantissimorumque auctorum imitatio, quæ rudem linguam perpoliuit, breuique ad eam perfectionis dignitatem perduxit, quæ florente republica viguit, stetitque quando Romana res stetit. tum exinde cum imperio ipso sensim deflexit: & quod in edificijs, ceterisque rebus accidere solet, per eosdem gradus & incrementa, quibus adoleuerat, reuocata, pristinam rursus ad infantiam, balbutiēque redacta est.

Atque hæc quidem ita disserui, quasi in confesso esset, Latinitatis leges neque in hac Inscriptioe seruatas, neque illo sæculo eas fuisse, quæ postea fuerunt. Quid si contra nihil in ea esse contendamus, quod Grammaticorum placitis repugnet, totamque istam, quæ admirationem parit, vitiosæ orationis speciem, ab eadem ipsa, quam in ceteris ostendimus, pronuntiandi scribendique antiqua

que antiqua consuetudine natam esse? Enimvero si rem propius intueare, animaduertes profecto, ea, quæ in hoc genere reprehenduntur, omnia ferme vnus M. literæ defectu in extremis aliquot vocibus laborare. Hanc autem, vt exilis & obscuri, cum dictiones claudit, soni, nec enuntiari, nec scribi olim solitam, tum maxime cum insequentium dictionum à vocali erat initium; atque hoc more, quod Fabius itidem ^{lib. 9. cap. 4.} obseruat, **DIE HANC**, non, **DIEM**, scripsisse Censorium Catonem quis nescit? Fac igitur, quod Catonis ætate tum fiebat, cum proximæ dictiones à vocalibus inchoabantur, id L. Scipionis rudiore adhuc æuo fieri consuesse, qualescunque illarum esset initium; atque ita, vbi M. litera in eius elogio expressa non est, expressam puta, vt **OINOM**, **DVONOROM**, **OPTV-MOM**, **VIROM**, legas, & **L. SCIPIONEM**, itemque **CEPIT CORSICAM**, **ALIAMQUE VRBEM**, & **DEDET AIDEM**: iam salua, atque integra erunt omnia; nullæ paraptoses, nulla vocum absæona connexio, nihil denique quod Criticorum amussim censuramque reformidet.

Sed de Inscriptionis verbis, totaq. illorum compositione sat multa: nunc paucis quid illarum nos doceat (docet autem sane permulta) consideremus. Primum enim acceptum huic ferant necesse est Romanæ historiæ studiosi; quod Scipioni Barbato filium fuisse docet, cum Barbati filium ij, qui Romanorum stem-

b.

mata describunt, nullum prodant. Nos verò huius admonitu L. Scipionem, non illum sanè, qui anno CDLV. Consul factus, in Hetruria, *lib.* Liuius narrat, non in Corsica rem gessit, sed alterum anni CDXCIV. Consulem, Barbatò patre natum didicimus. Hic enim est, quem de Corsis, Sardisque, & Pœnis proximo post anno triumphasse notant tabulæ Capitolinæ, cuiusque in Corsica victoriæ in Epitome Liuiana, & apud *10.* Florum, Eutropium, Orosium, & alios crebra est mentio. Ac ne quis ambiguo locus esset, Aleriam quoq. claram olim eius Insulæ urbem, *Lib. 3.* Sulfana posthæc, ut Plinius scribit, colonia nobilitatam, à Scipione captam tum fuisse, Zonaras, *cap. 6.* vel Dio potius apud Zonaram testatur: etsi pro Aleria Valeriam vocat; sed mendosi codicis vitium, ut hoc illi etiam inter cætera debeamus, corrigit Inscriptio. Et quamquam dissimulandum non est, L. Scipionem hunc, qui de Corsis triumphum egit, Lucii filium in Fastis appellari, Scipionem autem Barbatum à Liuiò Publium dici, non Lucium: nemo tamen est, qui non intelligat facilius fuisse, ut vel in tabulas Capitolinas, vel in Liuij codicem error irreperet, quàm ut Inscriptio huius, quæ L. Scipionem Barbatum filium facit, in dubium vocari fides queat.

Quale porro est, quod eadem L. Scipionis Censuram (ut de Aedilitate nihil dicam) commemorans, simul nos quomodo restitui Capitolinæ tabulæ debeant, admonet, docetque C. Duilij

anno CDCXCV. in Censura collegam Lucium hunc Scipionem fuisse, quem ex eâ tabulæ tribus tantum extremis literis designant? Scio aliter doctissimoviro, & Romanæ historiæ peritissimo, visum. Onufrio Panuinio, qui Cn. Scipionem Asinam suspicatus est. At vero assentiri ne possim facit, partim quod L. Scipionis censuræ locus in fastis nullus erit, nisi hic concedatur; partim quod si Cn. Scipio Censor cum Duilio fuisset, ut placet Onufrio, prælatus illi haud dubiè in fastis esset, cum prior quoque in Consulatu, quem biennio antè vna gessit, nominetur. Lucius autem noster cur Duilio in Censura postponatur, in promptu causa est, quod Consul quoq. post illum fuisset. Quare supplere sine fuco ex Inscriptione nostra licet, quod in tabulis Capitolinis eo loco desideratur. De Tempestatum autem æde quid dicam? siue illa est ædes Tempestatis, quam P. Victor in prima vrbis regione, cui à porta Capena nomen, locat, siue alia vsquam ab hac diuersa, quod mihi ægrè persuaserim, quis nisi in hoc lapide legeretur, non eius ædis conditorem ignoraret? Causam quidem cur Tempestati data sit ædes, exortam in mari Corsico tempestatem fuisse significat Ovidius, nec obscuri eius sunt versus è VI. Faكتورum.

Te quoque, Tempestas, meritam delubra fatemur,

Cum penè est Corsis obruta classis aquis.

Sed quam multos hæc ipsa Corsicæ procellæ

b ij.

lib. 30. commemoratio, dum afflictæ classis ductorem,
 ædisque auctorem quærunt, in errorem induxit.
 Nam fuere qui ad Claudium Neronem anni DEL.
 Consullem, cuius atrox & naufragio proxima
 tempestas à Liuvio describitur, referendum cen-
 ferent: alij rursus Marcello, alij Metello, fri-
 uolis omnes ducti rationibus tribui maluerunt.
 quibus nimirum si elogium hoc legere licuisset,
 nunquam dubitassent, quin ex illius verbis pe-
 tenda esset Ouidianorum versuum interpretatio.

Et tot igitur hisce nominibus in lucem prodire
 tam illustre monumentum intererat, & ipsius in-
 primis, cuius laudes exequitur, L. Scipionis,
 quem bonorum ætatis suæ virorum optimum
 in tenebris perpetuò iacere par profecto non
 erat: & tamen apud alios quidem scriptores
 hoc eius virtutis præconium frustra quæras; ita
 de illo silent omnes, cùm P. Nasicam ex eadem
 gente centum ferè post annis optimum virum
 Senatus sententia iudicatum, dignumque, qui
 Magnæ Matris simulacrum exciperet habitum,
 plurimi literis prodiderint; & in Atilij Calatini
 sepulcro non dissimile incisum elogium Cicero
 ipse in Catone non sileat, Quem plurimæ con-
 sentiunt gentes populi primarium fuisse virum.

Cuius ego Atiliani elogij quoties reminis-
 cor, toties in mentem venit, ad L. quoque Sci-
 pionis sepulcrum pertinuisse Inscriptionem in
 qua versamur: ut duorum clarissimorum ci-
 uium, ætate, honoribus, rebus gestis prope

æqualium, coniuncta fuerint vt loco, sic etiam tituli gloria & similitudine monumenta. Etenim extra portam Capenam & Calatini, & Scipionum sepulcra fuisse, vel ex eodem M. Tullio notum est: ad Capenam autem effossus ^{msc.} hunc lapidem fuisse præfati initio sumus. Nec ^{s.} verò laborandum censeo, quoniam intra vrbis mœnia est effossus, sepeliri autem intra mœnia mos non erat, eòne aliquando translatus è sepulcro, an sepulcrum ibi olim conditum, & mœnia post id tempus cum pomærij finibus translata sint. Quoquo enim modo res habeat, suus nimirum honos & pretium erit Inferiptioni; tibi que, vt confido, Lector, iam satis persuasum, non abs re illam à nobis principio laudatam, dignaque quam merito magni omnes faciant visam esse, quæ præter vetustatis commendationem, tanti viri memoriam prope intermortuam excitavit, & iocundam simul non vulgarium & hæctenus ignotarum rerum notitiam complectatur. Romæ anno M. DC. XVI.

b iij

THE HISTORY OF THE

REIGN OF KING CHARLES THE FIRST

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

BY JOHN BURNET

OF THE SOCIETY OF THE APOSTOLICAL CHURCH

IN THE YEAR 1649

